

novinky z radnice

Foto: Elena Ursinyová

■ Nepredajné

■ maj 2011

■ číslo 4

■ ročník XXI

■ mesto Trnava

Manažérstvo izolovaných procesov

V spoločenských i v kultúrnych kruhoch dlhodobejšie pociťujeme absenciu prirodzených autorít. Po problémoch s atómovou elektrárnou v Japonsku sa v komentároch objavili úvahy o chýbajúcich autoritách v krajine, ktoré by vedeli reagovať na situáciu. V krízových momentoch, v obdobiach, keď je potrebné rozhodovať, vnímame, že osobnosti s dosahom na spoločnosť i konanie absentujú. Nedá sa tvrdiť, že by neexistovali ľudia myslenia a ducha. Problém spočíva skôr v tom, že v európskom priestore sme vytesnili z verejnosti miesta pre rozumnú konfrontáciu vedenú v kontinuite života národa. Otvorených slobodných možností pre komunikáciu prostredníctvom médií je síce formálne dosť, bez ujasnenia horizontu a koncepcie, bez schopnosti korigovať výpovede a konfrontovať všetkých zúčastnených v diskusii sa logicky dostáva do popredia iba najhlučnejší či najľúbenejší hlas. V konečnom dôsledku témy určujú záujmové skupiny či majitelia médií. Nejde o kritiku televízie alebo médií. Tie iba zrkadlia absenciu prirodzenej korekcie, ktorú každá kultúra mala. Aj s rozlíšením tém na verejné a súkromné.

Zdravá rovnováha zaručovala, že nie každý, ale iba ten, kto mal čo v danom odbore povedať, mal relevantný hlas. Vznikla prirodzená štruktúra spoločnosti, kde učiteľ, richtár, lekár, kňaz, literát, umelec či remeselník mali svoju vážnosť.

Nie z pozície úradu či funkcie, ale z porozumenia celku, ktorý reprezentovali a reflektovali.

Vízia slobody a rovnosti zmietla ustrnuté formy i inštitúcie. Viera v rozum poskytovala odvahu rozhodovať i priestor pre každého. Ako to v histórii ľudstva chodí, idey sa zredukovali na funkčné modely, ktoré sa miestami nepozorovane stali nefunkčnými. Funkčnosť stanovuje zisk. Ten rozhoduje o správnosti a pravdivosti rozhodnutí dodnes. I tam, kde stáročia určovala správnosť etika, skúsenosť, odbornosť a poznanie súvislostí. Preto teraz potrebujeme vo vedení škôl či nemocníc viac manažérov ako učiteľov, vychovávateľov a lekárov. V médiách ide viac o novosť a o peniaze než o pravdu, pri priemyselných odvetviach rozhoduje obrat pred užitočnosťou. Niet sa čo diviť, že i v športe alebo v politike už nejde o to, čo im pôvodne dávalo zmysel. Zdravé súperenie či služba iným už nerozhoduje, ale to najvýhodnejšie.

Samozrejme, z pohľadu peňazí.

V priestore, ktorý zostal, miznú prirodzené autority. Dominujú procesy, formy, procedúry a lobistické vplyvy. Manažéri izolovaných procesov bez zodpovednosti za celok.

Neviem, prečo ešte niekto hľadá v Japonsku autority?

My s tým problém nemáme.

Devätnásť nových ekologických autobusov

Slovenská autobusová doprava Trnava v polovici apríla predstavila verejnosti nový ekologický nízkopodlažný autobus s pohonom na stlačený zemný plyn. Devätnásť vozidiel tohto typu sa stáva súčasťou trnavskej mestskej hromadnej dopravy. Plynifikáciou autobusov sa zníži produkcia škodlivých emisií o 95 percent v porovnaní s doterajšou prevádzkou.

Staré autobusy budú vyradené a ekologicky zlikvidované. Nové autobusy majú najazdiť asi 700 tisíc kilometrov a prepraviť viac než 3 milióny cestujúcich. Mestskú dopravu v Trnave teraz zabezpečujú len nízkopodlažné autobusy, okrem nových ekologických bude v prevádzke ďalších pätnásť dieselových, všetky mladšie ako 5 rokov. Súčasťou projektu je aj čerpacia stanica na stlačený zemný plyn na Trstinskej ceste.

Na realizáciu projektu ekologickej mestskej hromadnej dopravy v Trnave získala SAD Trnava nenávratný finančný príspevok z prostriedkov Európskeho fondu regionálneho rozvoja. Celkové výdavky sú takmer 6,3 milióna eur, SAD sa na financovaní projektu podieľala piatimi percentami tejto sumy. Mesto Trnava poskytuje na mestskú hromadnú dopravu zo svojho rozpočtu dotáciu 966 180 eur.

Mestská samospráva súčasne pokračuje v realizácii už avizovaného projektu optimalizácie mestskej autobusovej dopravy, ktorý by mal byť uvedený do praxe v priebehu tohto roka.

-red-

Po aprílovom rokovaní mestského zastupiteľstva

Na svojom 2. rokovaní 19. apríla schválilo trnavské mestské zastupiteľstvo návrh Všeobecne záväzného nariadenia o nakladaní s nájomnými bytmi vo vlastníctve Mesta Trnava. Týmto VZN boli viaceré nariadenia nahradené jedným. Zastupiteľstvo tiež schválilo návrh VZN o určení výšky dotácie na prevádzku a mzdy na žiaka základnej umeleckej školy, dieťa materskej školy a školského zariadenia so sídlom na území mesta Trnava na príslušný kalendárny rok a návrh VZN o Územnom pláne mesta Trnava a o regulatívoch a limitoch využívania územia a zásad pre ďalší rozvoj mesta Trnava. Poslanci povolili spracovania zmien Územného plánu mesta Trnavy (Aktualizované znenie, rok 2009).

Dôležitým bodom bolo schválenie záverečného účtu mesta Trnavy za rok 2010 a hodnotiacej správy za rok 2010. Zmena zákona si vyžiadala aj schválenie nového odmeňovacieho poriadku funkcionárov mesta Trnavy. Obradná sieň radnice bola určená ako miesto vykonávania aktu uzavretia manželstva občianskou formou. Po dohode s Mestom môže byť manželstvo uzavreté aj na inom vhodnom mieste.

Zastupiteľstvo povolilo vznik novej výtvarnej Súkromnej základnej umeleckej školy. Novinkou tohtoročných Dní zdravia bude ich rozšírenie o 1 deň, a tiež podujatie, ktoré pripravuje PSA pod názvom PSA inline so 6 km okruhom pre korčuliarov a cyklistov.

Zastupiteľstvo zhodnotilo aj doterajšiu spoluprácu s partnerskými mestami. Do budúcnosti existuje ponuka na spoluprácu s ďalšími štyrmi mestami.

Súčasťou informatívnej správy o implementácii projektu Mestský priemyselný a technologický park Trnava bola aj informácia o tom, že bude upravený kontrakt s dodávateľom. Dôvodom je spresnenie požiadaviek budúcich nájomcov v parku. V súčasnosti prebiehajú rokovania s Úradom pre verejné obstarávanie a Ministerstvom hospodárstva.

Stacionár NÁŠ DOM, n. o., požiadal o dotáciu z mestského rozpočtu, pretože tento rok VÚC Trnava stacionáru neposkytol žiadne financie. Trnavské mestské zastupiteľstvo s dotáciou súhlasilo, podrobnosti budú doriešené neskôr.

Poslanci mestského zastupiteľstva prijali aj Vyhlasenie Mestského zastupiteľstva mesta Trnavy k privatizácii Trnavskej teplárenskej, v ktorom so znepokojením a nesúhlasom berú na vedomie uznesenie vlády Slovenskej republiky týkajúce sa privatizácie teplárenských spoločností, podľa ktorého iba 5 % akcií Trnavskej teplárenskej, a. s., má byť prevedených bezodplatným prevodom do vlastníctva mesta Trnavy. Ďalej konštatujú, že Trnavská teplárenská investovala v rokoch 2004 – 2009 do dodávky tepelnej energie, vytesnenia neekonomického parnej sústavy a jej nahradenia horúcovodnou sústavou a do rekonštrukcie vlastnej odovzdávacej stanice tepla viac ako 25 miliónov eur. V súčasnosti má Trnavská teplárenská, a. s., jednu z najmodernejších sietí centrálného zásobovania teplom v SR.

Mestské zastupiteľstvo považuje Trnavskú teplárenskú za strategický podnik pre mesto, žiada vládu o prehodnotenie predmetného uznesenia a požaduje previesť na mesto Trnavu takú časť akcií Trnavskej teplárenskej, a. s., ktorá zabezpečí mestu Trnava možnosť účinne ovplyvniť riadenie a kontrolu tejto spoločnosti.

-mš-

V SKRATKE

■ Začala sa druhá fáza rekonštrukcie Hraničnej ulice

Odbor investičnej výstavby mestského úradu začal realizovať druhú fázu rekonštrukcie Hraničnej ulice v Modranke na úseku od Rajčurskej po Vodnú ulicu. Práce nadväzujú na prvú fázu rekonštrukcie na úseku od Seredskej po Rajčurskú ulicu, ktorá sa uskutočnila v minulom roku. Komplexnej rekonštrukcií bude predchádzať vybudovanie pôvodných konštrukcií chodníka a komunikácie. Nová komunikácia z asfaltobetónu bude široká 5,5 m. Vybudovaný bude aj nový jednostranný chodník pre peších široký 2,5 m s povrchom z lisovanej betónovej dlažby. Súčasťou stavebných prác bude úprava vzdušného vedenia nízkeho napätia a verejného osvetlenia a priloženie krytov na optické káble rozvodov informačno-komunikačných technológií. Vjazdy do nehnuteľností v zelenom páse po pravej strane komunikácie budú upravovať ich vlastníci. Počas rekonštrukcie nebude možné využívať komunikáciu na prejazd či parkovanie. Na dočasné náhradné parkovanie sa odporúča využívať Jablňonú alebo Rajčurskú ulicu. Kontajnery s objemom 1 100l na komunálny odpad budú umiestnené počas rekonštrukcie na uliciach Seredskej a Karola Ježika. Odbor investičnej výstavby MsÚ prosí obyvateľov tejto lokality, aby počas prác, ktoré sa mali začať 1. apríla, boli opatrní pri pešom prechode cez stavenisko. Toto upozornenie sa týka najmä detí a starších spoluobčanov. Predpo-

kladaný termín ukončenia rekonštrukcie je 31. máj 2011.

■ Mesto hľadá možnosti otvorenia ďalšej materskej školy

Na základe výsledkov zápisu detí do materských škôl hľadá mestská samospráva alternatívy otvorenia ďalšej materskej školy v Trnave. Jednou zo zvažovaných možností je otvorenie materskej školy v budove základnej školy V jame. Počet detí, ktoré chceli rodičia umiestniť do materských škôl, je vysoký. Aj po odpočítaní približne sto päťdesiatich prihlásených detí, ktoré nespĺňajú požadované vekové kritériá a štyridsiatich detí z okolitých obcí alebo detí nezamestnaných rodičov, ostáva ešte sedemdesiat detí, ktoré sa v škôlkach nepodarilo umiestniť. Vďaka otvoreniu novej škôlky na Spartakovej ulici je tento počet nižší ako v predchádzajúcom roku, ale samospráva hľadá možnosti ako vyhovieť všetkým záujmom. Jednou z nich je vytvorenie elokovaných tried pri jestvujúcich materských školách, druhou vytvorenie nového subjektu spojením základnej a materskej školy. Po skúsenosti s otvorením materskej školy v priestoroch Základnej školy na Vančurovej ulici sa ukazuje, že toto spojenie by mohlo byť výhodné nielen z ekonomického hľadiska, ale aj z hľadiska prípravy detí na základné vzdelanie. Spracovanými alternatívami otvorenia ďalšej materskej školy sa bude čoraz viac zaoberať vedenie mesta a následne mestské zastupiteľstvo. Zároveň sa budú

hľadať finančné možnosti v rozpočte mesta na adaptáciu vytýpaného objektu.

■ Súťaž o najkrajšiu kvetinovú výzdobu balkóna a predzáhradku

Súťaž o najkrajšiu kvetinovú výzdobu balkóna a najkrajšiu predzáhradku v Trnave vyhlasuje aj v tomto roku Komisia životného prostredia a prírodných hodnôt mestského zastupiteľstva. Jedinou podmienkou účasti v súťaži je poslať fotografiu alebo písomný opis objektu s menom, adresou a číslom telefónu, prípadne iným kontaktom na adresu Mestský úrad v Trnave, odbor stavebný a životného prostredia, Trhová 3. Uzávierka je 15. októbra, komisia vyhodnotí súťažné návrhy do 31. októbra 2011. Prvé miesto v súťaži o najkrajšiu kvetinovú výzdobu balkóna bude honorované sumou 130 eur, druhé 95 a tretie 60 eur. Výherca v súťaži o najkrajšie upravenú predzáhradku získa 160 eur, druhý v poradí 125 eur, tretí 90 eur. Komisia si vyhradzuje právo niektorú z cien neudeliť.

■ Deň narcisov opäť úspešnejší ako vlni

Pätnásť ročník celoslovenskej verejnej zbierky určenej na podporu boja proti rakovine známej ako Deň narcisov je za nami. Do jeho úspešného priebehu bolo zainteresovaných 110 dobrovoľníkov z radov študentov Strednej priemyselnej školy, Strednej zdravotnej školy, Gymnázia Jána Hollého, Bl. Laury, členiek Ligy proti rakovine. Okrem práce dobrovoľníkov sa na zabezpečovaní zbierky podieľali aj žiaci všetkých základných škôl v Trnave vrátane Modranky a Základnej školy A. Merici, ktorí prispeli živými kvetmi – narcismi. Úspešnosť tohto podujatia potvrdzuje aj výška finančných prostriedkov, ktorou široká verejnosť prispela – 16 706 eur, čo je opäť viac ako vlni. Organizátori – Kancelária Zdravé mesto Trnava a Liga proti rakovine srdečne ďakujú širokej verejnosti, všetkým žiakom, ktorí prispeli formou zbierky na školách a všetkým tým, ktorí toto podujatie pripravili.

■ Na Aerobik maratónu cvičilo vyše dvestošesťdesiat dievčat

Viac ako 260 dievčat sa zúčastnilo na tohtoročnom Aerobik maratónu na podporu boja proti rakovine, ktorý sa uskutočnil pri príleži-

tosti Dňa narcisov 15. apríla v Mestskej športovej hale. Podujatie otvorili Mária Valentová z Ligy proti rakovine a zástupkyňa primátora Trnavy Ing. Kvetoslava Tibenská.

Cvičilo sa päťkrát po 30 minút s päťminútovými prestávkami, predcvičovali cvičiteľky zo štúdia Aerobic No 1. Na maratónu sa zúčastnili žiačky z trnavských základných škôl na uliciach A. Kubinu, K. Mahra, Nám. SUT, J. Bottu, z Gymnázia J. Hollého a zo škôl v Zelenči, Horných Orešanoch, Dechticiach a Bučanoch. Študentky stredných škôl prišli zo Strednej zdravotnickej školy, Gymnázia J. Hollého, Športového gymnázia J. Herdu, SPŠ Komenského 1, PASA bl. Laury, SOŠ OaS, SPŠ dopravnej a Obchodnej akadémie. Spomedzi žiačok bola v Aerobik maratónu najúspešnejšia Monika Juhasová zo ZŠ na Nám. SUT, druhá bola Ivana Poláková zo ZŠ J. Bottu a tretia Lenka Šťastná z Gymnázia J. Hollého. Najúspešnejšou študentkou strednej školy sa stala Jana Galbavá z Obchodnej akadémie v Trnave, druhá bola Dominika Rampáková z tej istej školy a tretia Martina Šaturová zo Strednej zdravotnickej školy.

■ Májová Škola verejného zdravia

Kancelária Zdravé mesto Trnava pripravila na máj v rámci Školy verejného zdravia prednášku s názvom Generická preskripcia o problematike predpisovania liekov prostredníctvom medzinárodných nechránených názvov bez použitia firemných názvov jednotlivých liečivých prípravkov, ktorá sa uskutoční vo štvrtok 26. mája o 17. hodine na Trhovej ulici v zasadačej miestnosti bývalého Tatraskla na 1. poschodí).

Prednášať bude MUDr. Štefan Krištofík, MPH, súčasťou prednášky bude aj diskusia s odpoveďami na otázky účastníkov. Garantom podujatia je prof. MUDr. Bohumil Chmelík, PhD., FZaSP, Trnavská univerzita.

■ Súťaž Hliadka mladých zdravotníkov

Územný spolok Slovenského Červeného kríža v spolupráci s Mestom Trnava, Kanceláriou Zdravé mesto Trnava a Základnou školou na Atómovej ulici v Trnave organizuje okresnú súťaž Hliadka mladých zdravotníkov pre žiakov I. a II. stupňa o Putovný pohár primátora, ktorá sa uskutoční 6. mája o 9. hodine

v Základnej škole na Atómovej ulici. Úlohou súťažiacich bude odpovedať štyroch stanovíštiach na otázky v testoch týkajúcich sa prvej pomoci, darovania krvi a kardio-pulmonálnej resuscitácie a ich znalosti budú overované aj prostredníctvom praktických ukážok poskytovania prvej pomoci.

■ Krok so sclerosis multiplex pred trnavskou radnicou

Charitatívne podujatie zamerané na dialóg chorých so zdravými pod názvom Krok so sclerosis multiplex (SM), v trnavskom regióne známe aj ako Deň snečnic, sa pod záštitou primátora Ing. Vladimíra Butka uskutoční v stredu 25. mája o 14. hodine pred trnavskou radnicou. Členovia Klubu SM v Trnave v spolupráci s mestskou samosprávou pripravili pri tejto príležitosti kultúrny program, v ktorom vystúpia Bystrík Červený, Dominika Mirgová a Detský spevácky súbor pri ZŠ na Vančurovej ulici. Študenti Strednej zdravotnej školy budú rozdávať informačné materiály o tejto nevyliciteľnej chorobe a snečnice, ktoré sú symbolom všetkých ľudí s SM na Slovensku. Nebudú chýbať príhovory hostí, lekárov a pacientov. Po celý deň bude prebiehať verejná zbierka na rekondičné pobyty pre pacientov s diagnózou SM. Cieľom podujatia je zviditeľnenie problémov občanov trpiacich diagnózou sclerosis multiplex. Krok s SM sa uskutočňuje pri príležitosti Svetového dňa sclerosis multiplex vždy v poslednú májovú stredu aj v ďalších mestách našej republiky.

■ Blahoželanie jubilantom v Zariadení pre seniorov

Mesto Trnava tak ako každý rok organizuje 11. mája popoludnie venované ženám a jubilantom v Zariadení pre seniorov na ulici T. Vansovej. Blahoželanie od zástupcov mesta prevezme dvadsať jubilantov vo veku od 70 rokov. Podujatie organizačne podporia aj ženy – dobrovoľníčky z Katolíckej jednoty Slovenska a bez nároku na odmenu vystúpia členovia Denného centra z Kopánky ako i deti zo školského klubu ZŠ A. Merici, ktorí pravidelne dotvárajú príjemnú atmosféru tohto podujatia. Na záver dostanú všetky účastníčky medovníkové srdiečko a malé občerstvenie.

Na mnohé zo žien i jubilujúcich seniorov si ich príbuzní takmer vôbec nespomenú. Aspoň takto im chce mesto spríjemniť prežívanie jesene života v tomto zariadení.

■ Deň rodiny v mestskom amfiteátri

Aj tento rok Mesto Trnava v spolupráci s občianskym združením Centrum pomoci pre rodinu pripravuje pre zábavno-kultúrne podujatie pod názvom Deň rodiny, ktoré sa uskutoční v sobotu 21. mája od 15. hodiny v mestskom amfiteátri. Nositeľom myšlienky Dňa rodiny a koordinátorom podujatia v celoslovenskom meradle je Fórum kresťanských inštitúcií. Podujatie je vyjadrením podpory rodinám, ktoré sú nenahraditeľnou súčasťou každej ľudskej spoločnosti, školou ľudskosti, v ktorej sa učíme vzájomnej láske, úcte a službe starším. Podujatie sa začne o 15. hodine sv. omšou, ktorú bude celebrowať arcibiskup Róbert Bezák, po nej sa v kultúrnom programe predstavia kapely a detské súbory z Trnavy. Pozvanie prijali aj speváčka Dominika Stará a páter Gabriel so svojimi piesňami aj hovoreným slovom. Pre deti sú v spolupráci s neziskovými organizáciami z Trnavy pripravené rôzne atrakcie, predstavenie klaunov, maľovanie na tvár, tvorivé práce a súťaže. Deň rodiny finančne podporí aj Trnavský samosprávny kraj.

■ Organizujete kultúrne podujatie? Dajte nám vedieť, my to zverejníme!

Redakcia Novínok z radnice pripravuje od začiatku tohto kalendárneho roka novinku v podobe kalendára kultúrnych podujatí v Trnave. Čitatelia v ňom nájdu v chronologickom poradí nielen podujatia organizované mestskou samosprávou, ale aj podujatia kultúrnych inštitúcií v Trnave v zriaďovateľskej pôsobnosti Trnavského samosprávneho kraja, ďalších inštitúcií, občianskych organizácií či jednotlivcov. Cieľom je uľahčiť prostredníctvom tohto kalendára záujemcom o kultúrne dianie v meste orientáciu a výber podujatí, ktoré chcú navštíviť. Snahou redakcie je túto službu podľa možnosti neustále zlepšovať, preto chce aj touto cestou osloviť organizátorov, aby posielali informácie o pripravovaných kultúrnych podujatiach na e-mailovú adresu spravy@trnava.sk. Uzávierka Novínok z radnice je vždy do 15. dňa mesiaca

predchádzajúceho pripravovanému vydaniu NzR, resp. mesiacu, v ktorom sa podujatie má uskutočniť. Kalendár kultúrnych podujatí v Trnave nájdete na posledných stránkach Novínok z radnice a na webstránke mesta www.trnava.sk.

■ Májový kvet pred trnavskou radnicou

Nielen krajšej polovice ľudstva, ale aj všetkým milovníkom krásy žien a kvetov, či nadšeným záhradkárkam a záhradkárom so „zelenými prstami“ a kreatívnym domácim dizajnérkam je určený druhý ročník festivalu Májový kvet, ktorý sa uskutoční pri príležitosti Dňa matiek 12. a 13. mája pred trnavskou radnicou. Ambíciou organizačného tímu z mestskej samosprávy je vytvoriť v historickom centre mesta rozkvitnutú záhradu a ponúknuť Trnavčankám, Trnavčanom i návštevníkom Trnavy inšpiráciu s priehrštím príjemných estetických a kultúrnych zážitkov. Podieľať sa na tom budú farebné spŕšky letničiek, starosvetský pôvab trvaliek, vankúše skalničiek, rozprávková krása bonsajov, prisna elegancia ihličnanov v najrôznejších odtieňoch zelenej, citrusy s vôňou subtrópov, pomešanou s horúcimi rytmami kubánskej hudby v podaní skupiny Azúcar Cubana, pichľavé čaro kaktusov a mnoho iných zaujímavostí. Nebudú chýbať sprievodné podujatia ako výstava z tvorby talentovaných amatérskych textilných návrhárok, módna prehliadka obchodu Benetton sídliaceho na Radlinského ulici, skrášľovacia kozmetika a poradenstvo, prednášky o pestovaní citrusov a bonsajov, a na záver každého dňa losovanie pekných cien spomedzi odovzdaných dotazníkov. Kultúrny program je zostavený tak, aby oslovil publikum od drobizgu až po skôr narodených. Mamy a najmenších divákov potešia vystúpenia detí z trnavských materských škôl, žiakov zo Základnej umeleckej školy v Trnave a detskej tanečnej skupiny Orientálne siniečko, pre mladých bude hrať Collect – hudobná skupina študentov z Energetického učilišťa, nezabudnuteľné melódie hudobných legiend 60. rokov zaznejú v podaní skupiny Pramene, a pre všetkých od 0 do 100 rokov zahrá hudobná skupina Pokojný piesok.

Atmosféru podujatia dotvorí ponuka originálnych bytových doplnkov, keramiky,

levanduľových vrecúšok a kytíc, prírodnej kozmetiky z Provencalska, darčiekov pre potešenie, platených košíkov a kvetináčov, hodvábných ručne maľovaných šatiek, bižutérie a šperkov.

■ Ako trnavskí turisti konečne dorazili na Mesiac

Mimoriadnu perličku pripravil v polovici apríla pre svojich členov Klub slovenských turistov Spartak Trnava. Ich 421. pešia túra na Považský Inovec mala záhadný názov Cesta na mesiac. Rozuzlenie záhady čakalo na účastníkov túry až v cieľi na Beckovskom hrade. Všetci turisti, ktorí sa aktívne zúčastnili na túrach za 35 rokov existencie klubu, prešli spolu 384 403 km. Toto číslo, ktoré predstavuje vzdialenosť Zem – Mesiac, dosiahli 16. apríla. Námahu s výpočtami si dali Alica Baranová, Peter Benkovský a predseda klubu Daniel Viskupič.

-red-

■ Projekt mesta na zlepšenie kvality ovzdušia

Mesto Trnava realizuje v rámci Operačného programu Životné prostredie projekt Zlepšenie kvality ovzdušia nákupom čistiacej techniky pozemných komunikácií. V súčasnosti prebieha verejné obstarávanie na dodanie čistiacej techniky, konkrétne malého zmetača, stredného zmetača a podvozku s cisternou na vodu. Nenávratný finančný príspevok je vo výške 500 698,45 eur, oprávnené výdavky sú celkovo 527 051 eur. Projekt prispieje k znižovaniu nebezpečných látok v ovzduší zvýšením frekvencie a kvality čistenia miestnych komunikácií. Tri nové čistiace stroje budú disponovať vyšším sacím výkonom a objemovo väčšími kapacitami ako súčasné zariadenia. Zintenzívnenie kvality a kvantity čistenia zníži množstvo tuhých látok (PM10) po zimnom posype, častí pneumatík, prach a pod., ktoré sa dostávajú do ovzdušia z nevyčisteného povrchu vozovky. Zariadenia budú čistiť v zimných a letných mesiacoch, skrúpať a zmyvať cca 104 km komunikácií, čo pri súčasnej frekvencii čistenia predstavuje 19 548 km ročne. Projekt je spolufinancovaný Európskou úniou, Európskym fondom regionálneho rozvoja. www.opzp.sk

Ing. Lukáš Kráľovič

Trnava na rokovaní Jazyk ako kľúč ku svetu

Medzinárodné rokovanie Jazyk ako kľúč ku svetu sa v rámci projektu Interkultúrne vzdelávanie detí a dospelých uskutočnilo 9. marca 2011 v Koncertnom dome Weinviertel v Ziersdorfe v Rakúsku. Za mesto Trnavu sa na podujatí zúčastnili učiteľky materských škôl zapojených do projektu, lektorky nemeckého jazyka a odborný garant. V Ziersdorfe mali možnosť vypočuť si pútavé prednášky, zúčastniť sa na štyroch workshopoch a pripravených bolo tiež sedem informačných stánkov.

V Ziersdorfe sa prezentovali odbornými prednáškami odborníci so Slovenska, Českej republiky a Rakúska. Doc. PhDr. Stanislav Benčíč, PhD., z Nitry zaujal svojou prednáškou Filozofické a mentálne procesy pri osvojení cudzieho jazyka u detí predškolského veku. Doc. PhDr. Eva Šmelová, PhD., pripravila pre prítomných exkurziu do histórie vzdelávania predškolských pedagógov v Čechách a na Slovensku od roku 1872 po súčasnosť a MMgr.a Ines Wondraczek prezentovala metodickú príručku pre výučbu jazykov v materských školách.

Na workshopoch mali účastníci rokovania možnosť vidieť praktické ukážky z pedagogickej praxe, prezrieť si informačné stánky, v ktorých bol predstavený vzdelávací plán a systém v Dolnom Rakúsku, pracovné materiály lektoriek, učebné pomôcky, detská literatúra, fotodokumentácia a prezentácie z realizácie projektu. Rokovanie dalo priestor na stretnutie pedagógov predprimárneho vzdelávania z Čiech a Rakúska a na výmenu skúseností v oblasti výchovy a vzdelávania detí predškolského veku v jednotlivých krajinách.

-red-

EUROPEAN UNION
European regional
Development Fund

creating the future

Programm zur grenzüberschreitenden Zusammenarbeit SLOWAKEI - ÖSTERREICH 2007-2013
Program cezhraničnej spolupráce SLOVENSKÁ REPUBLIKA - RAKÚSKO 2007-2013

Žiaci zo školy na Kopánke boli v Portugalsku

Základná škola na Námestí SUT mala od 20. do 25. marca tohto roku možnosť zúčastniť sa na štvrtom stretnutí projektu Comenius, tentoraz v Portugalsku. Projekt školy je realizovaný s podporou Európskej únie. Na stretnutí v partnerskej škole EB Gomes Teixiera v meste Armamar našu školu reprezentovali dvaja žiaci deviateho ročníka – Monika Kučerková a Filip Zelenay, v sprievode učiteľiek anglického jazyka – Eriky Bučkovej a Reginy Jalovcovej.

Partnerská škola nás privítala bohatým a zaujímavým programom, ktorý pripravili samotní žiaci školy. Žiaci boli aj tí, ktorí nás previedli po priestoroch vo svojej škole. Na seminároch každá partnerská krajina predviedla svoje práce. Témou prác na tomto stretnutí bola Voda v národných piesňach, povestiach, baladách a rozprávkach. Naši žiaci si pripravili slovenské balady a príbehy vo forme prezentácií, ktoré predstavili ostatným partnerom. Nebolo jednoduché prekladať niektoré básne a piesne do angličtiny, ale deti to zvládli výborne.

Boli sme prijatí aj primátorom mesta Armamar, ktorý nás sprevádzal na našich exkurziách po okolí, s obrovskou oblasťou viníc a jabloní.

Navštívili sme mestá Armamar, Lamego, Viseu, prístavné mesto Porto a oblasť Folgosa, kde sme boli aj ubytovaní. Naši žiaci bývali v rodine, v ktorej sa cítili naozaj príjemne.

Šesť dní aj tentokrát ubehlo ako voda, ale z Portugalska sme si odniesli len tie najlepšie zážitky a skúsenosti. Už teraz sa môžeme tešiť na ďalšie spoločné stretnutie.

Mgr. Erika BUČKOVÁ, Mgr. Regina JALOVCOVÁ

Špecifiká práce s intelektovo nadanými deťmi

Frekventanti špecializačného vzdelávania pod názvom Edukácia intelektovo nadaných detí v základnej škole sa stretli v pondelok 21. marca v Trnave. Hostila ich Základná škola s materskou školou na Vančurovej ulici, kde s týmito deťmi už niekoľko rokov úspešne pracujú.

„Máme pre ne zriadené špeciálne triedy, prípadne sú niektoré z týchto detí integrované do bežných tried,“ uviedla zástupkyňa školy Anna Köverová. Ako ďalej informovala, účastníci podujatia spoločne s odborným garantom vzdelávania doc. PhDr. Vladimirom Dočkalom, riaditeľom Výskumného ústavu detskej psychológie a patopsychológie, sa zúčastnili na vyučovacom procese, a tak sa mohli oboznámiť s prácou intelektovo nadaných detí a ich pedagógov priamo v praxi.

Popoludní nasledoval odborný seminár, kde frekventanti vzdelávania komunikovali s učiteľmi, ktorí s intelektovo nadanými deťmi pracujú. Všetci účastníci vysoko hodnotili prácu pedagógov ako aj dosiahnuté výsledky žiakov. „Keď sa k vrodeným vloham pridá sústavné vzdelávanie, vznikne čosi jedinečné,“ ukončila zástupkyňa školy. *Renáta KOPÁČOVÁ*

Sčítanie obyvateľov poskytne nové údaje

Sčítanie obyvateľov, domov a bytov v roku 2011 sa vykoná na celom území Slovenskej republiky k 21. máju 2011. Sčítací komisári začnú od 13. mája 2011 navštevovať domácnosti, ktoré patria do ich sčítacieho obvodu. Tlačené sčítacie formuláre sa budú vyplňať od 21. mája do 6. júna. Každý má právo sčítať sa tam, kde sa bude v čase sčítania nachádzať. Novinkou je možnosť elektronického vyplnenia sčítacích formulárov. Sčítať sa elektronicky bude možné prostredníctvom pripravovanej internetovej stránky www.scitanie2011.sk v čase od 21. mája do 29. mája.

V meste Trnave bolo vytvorených 177 sčítacích obvodov. Jeden obvod zahŕňa približne 100 – 120 domácností a od 300 do 500 osôb. Sčítací komisár odovzdá bývajúcim členom domácnosti sčítacie tlačivá. Počas výkonu činnosti je sčítací komisár povinný preukazovať sa osobitným poverením, ktoré mu vydal primátor mesta alebo príslušný orgán štátnej správy, ak je sčítacím komisárom pre osobitný sčítací obvod. Do domácnosti, pokiaľ ho sami nevyzve, nevstupuje. Poskytne informácie o spôsobe vyplnenia sčítacích tlačív, preverí záujem o vyplnenie sčítacích tlačív elektronicky a odpovie na prípadné otázky. Pre slabozrakých a nevidiacich budú vysvetlivky k sčítacím tlačivám v Braillovom písme.

Pri sčítaní sa vyplňajú 3 druhy tlačív: A. Údaje o obyvateľovi pre každého člena domácnosti, B. Údaje o byte vyplní jedna osoba za celú bytovú domácnosť, C. Údaje o dome vyplňuje vlastník alebo správca domu za každý dom – za každý dom jedno sčítacie tlačivo.

Pred vyplnením sčítacích tlačív je potrebné prečítať si vysvetlivky, ktoré pomôžu zapísať údaje úplne, správne a pravdivo. Sčítacie tlačivá sa vypisujú modrým alebo čiernym perom. Kvôli ďalšiemu spracovaniu ich neskladajte a chráňte pred poškodením a zničením.

Odpovedať na všetky otázky v sčítacích tlačivách je pre občanov Slovenskej republiky povinnosť, ktorá im vyplýva zo zákona č. 263/2008 Z. z. o sčítaní obyvateľov, domov a bytov.

Sčítať sa (listinne i elektronicky) bude v Slovenskej republike možné pomocou identifikátora (bezvýznamového náhodne vygenerovaného čísla) a overovacieho hesla, ktoré každému obyvateľovi doručí na meno v zalepenej obálke do miesta jeho trvalého pobytu sčítací komisár. Jednou z najvýraznejších zmien v sčítacích formulároch v porovnaní s predchádzajúcim sčítaním v roku 2001 bude zisťovanie obvyklého bydliska, teda miesta, na ktorom sa obyvateľ

zdržiava prevažnú časť roka, kde zvyčajne trávi denný alebo nočný odpočinok, resp. predpokladá, že sa tam bude zdržiavať nepretržite aspoň 12 mesiacov. V takom prípade sa osoba sčíta s prideleným náhradným identifikátorom.

Ak v čase sčítania bude niektorý byt alebo dom neobývaný, určený sčítací formulár k bytu alebo domu vyplní sčítací komisár. Údaje o byte získa od susedov alebo správcu bytového domu, resp. stavebného úradu.

Po rozhodujúcom okamihu sčítania sčítací komisár navštívi opäť domácnosti, ktoré sa nesčítali elektronicky. Pomôže vyplniť sčítacie tlačivá osobám, ktoré ho o to požiadajú. Skontroľuje vypísané tlačivá a v prípade potreby vyzve na doplnenie alebo spresnenie údajov.

Z praktického hľadiska pre sčítané osoby aj pre organizátorov sčítania je najvýhodnejšie vyplniť sčítacie tlačivá elektronicky. Ak sa niekto bude sčítavať v mieste obvyklého bydliska, je vhodné, aby to jeho príbuzní oznámili v mieste trvalého pobytu sčítaciemu komisárovi. Pokiaľ sa niekto väčšiu časť roka zdržiava v zahraničí a ide o krajinu Európskej únie, odporúča sa sčítať ako občan Slovenskej republiky s obvyklým bydliskom v danom štáte. Ak sa tam sčíta, na Slovensku sa už sčítavať nebude.

Teoreticky by sa mohol sčítať elektronicky aj podľa pravidiel sčítania na Slovensku, a to za predpokladu, že by za neho prevzal niekto z blízkych, kto býva tiež na adrese jeho trvalého bydliska, identifikátory. Tieto identifikátory by mu potom musel oznámiť (telefonicky, e-mailom alebo inak). Prostredníctvom identifikátorov by sa potom sčítal z ktoréhokoľvek miesta. Takúto možnosť by mali využiť osoby, ktoré v čase sčítania budú krátkodobo v zahraničí, či už v rámci EÚ alebo mimo nej. Pokiaľ má osoba trvalý pobyt v SR, ale dlhodobo žije v zahraničí, tam by sa mala aj sčítať podľa tamojších pravidiel.

Sčítací komisár vyzbera vyplnené sčítacie tlačivá od všetkých osôb vo svojom sčítacom obvode, ktoré sa nesčítali elektronicky, a odovzdá ich obvodnému úradu, odkiaľ poputujú na spracovanie na štatistický úrad.

Pre mesto je osobitne dôležité, aby vedelo čo najpresnejšie preukázať počet obyvateľov na svojom území. Tento údaj ovplyvňuje výšku finančných prostriedkov, ktoré plynú do jeho rozpočtu vo forme podielovej dane (daň z príjmu fyzických osôb). Mesto tieto peniaze vynakladá na financovanie služieb obyvateľom a na verejnoprospešné projekty, medzi ktoré patrí napríklad doprava, sociálne služby, opatrovateľské služby, kultúrny rozvoj, výstavba bytov, oprava a údržba budov vo vlastníctve obcí a pod. Aj z tohto dôvodu zákon č. 263/2008 Z. z. o sčítaní obyvateľov, domov a bytov v roku 2011 stanovil obciam a mestám celý rad veľmi dôležitých úloh, ktoré súvisia so zabezpečením nevyhnutných podmienok na prípravu, priebeh a vykonanie sčítania na ich územiach.

Na základe štatistických údajov získaných zo sčítania sa bude lepšie a ľahšie kompetentným rozhodovať, kde postavia napríklad byty, kde je potrebná škola, nemocnica či cesta. Tieto štatistické údaje dajú odpoveď aj na otázky súvisiace s podnikaním; kde a v akej oblasti sa oplatí podnikáť, do ktorého regiónu je vhodné investície nasmerovať a vytvoriť tam nové pracovné miesta, prípadne udržať pracovnú silu. Zo sčítania obyvateľov, domov a bytov majú teda v konečnom dôsledku prospech všetci občania.

Sčítanie patrí medzi najvýznamnejšie a najrozsiahlejšie štatistické zisťovania, ktoré sa tradične v Európe, ale aj v iných krajinách sveta konajú v desaťročných intervaloch. V tomto roku sa sčítanie obyvateľov, domov a bytov po prvý raz uskutoční vo všetkých členských štátoch Európskej únie naraz pri využití rovnakých, respektíve porovnateľných definícií zisťovaných údajov. Z tohto dôvodu budú výsledky sčítania obyvateľov, domov a bytov v Slovenskej republike aj medzinárodne porovnateľné.

Komplexné informácie zo sčítania budú známe najneskôr v marci 2014. Štatistický úrad Slovenskej republiky bude uverejňovať aj priebežné výsledky.

Zo zdrojov Štatistického úradu SR spracoval M. Dzurjanin

Ubudlo v našom meste stromov a stromoradií?

Mesto Trnava vysadilo v poslednom desaťročí viac ako 4 000 stromov, 51 000 kríkov, 30 000 m² trávnatých plôch a do 20 000 trvaliek

Do redakcie Noviniek z radnice prišiel v predjarných dňoch príspevok od nášho čitateľa s titulkom Stromov a stromoradií v meste ubudlo, ktorý zverejňujeme na nasledujúcich riadkoch v úplnom znení. Text článku nás nenechal ľahostajnými. Je predsa všeobecne známe, že v našom meste nie sú priaznivé podmienky na zväčšovanie plôch verejnej zelene, a pravda je aj to, že mnoho stromov muselo ustúpiť stavebným aktivitám. Obrátili sme sa preto na kompetentných zamestnancov mestskej samosprávy so žiadosťou, aby sústredili všetky informácie, na základe ktorých môžu exaktne vypočítať, či je to naozaj tak ako píše autor článku: Ubudlo v Trnave stromov a stromoradií? Z porovnania počtov vyrúbaných a vysadených stromov vyplýva, že Mesto Trnava síce naozaj muselo zabezpečiť v poslednom desaťročí výrub asi 2 500 stromov, ale následne vysadilo viac ako 4 000 stromov, 51 000 kríkov, 30 000 m² trávnatých plôch a do 20 000 trvaliek.

Prof. RNDr. Pavol Eliáš, CSc.: Stromov a stromoradií v meste ubudlo

Zeleň je jednou z tých aktívnych zložiek, ktoré pomáhajú pri zlepšovaní kvality životného prostredia človeka. Význam zelene narastá s urbanizáciou krajiny a dosahuje svoje maximum práve v mestách. Zeleň tu spĺňa na jednej strane dôležitú estetickú funkciu, na druhej strane pôsobí ako významný bioklimatický a hygienický faktor, ktorý súčasne eliminuje negatívne civilizačné javy, pravda, iba pri správnom uplatnení plôch zelene.

Na tieto skutočnosti sa v posledných rokoch akoby zabúdalo. Pritom platia dnes rovnako, ako platili pred dvadsiatimi rokmi, keď som ich napísal v článku Zeleň nášho mesta pre mesačník Kultúra a život Trnavy (vyšiel v čísle 10 / 1980, s. 18 – 19). Malo ísť o seriál príspevkov, ktoré postupne časopis uverejňoval. Napr. v číslach 4 / 1981 a 7 / 1981 vyšli kapitoly o sídliskovej zeleni. Pripravoval som článok o stromoradiach, ktorých bolo v meste veľa. Chcel som písať o nepriaznivých vplyvoch solenia ciest, exhalátov, mechanického poškodzovania na rast a vitalitu stromov, o používaných drevinách, atď. Pri listovaní mojich poznámok s prekvapením zisťujem, že veľa (väčšina?) stromoradií dnes už v Trnave neexistuje. Desiatky a stovky stromov i celé stromoradia ustúpili, či museli ustúpiť rozširovaniu ciest, výstavbe chodníkov, kruhových a ostatných križovatiek, cestných obchvatov, alebo názorom či požiadavkám vlastníkov susediacich objektov, ale aj predstavám architektov (napr. pri rekonštrukciách mestských parkov). Stromy na Hlbokej ulici i stromoradie ozdobných čerešní medzi Modrankou a Trnavou boli vyrúbané už dávno. Niekoľko desiatok stromov vyrúbali v lesoparku, kvôli prístupovej komunikácii do IBV Kamenný mlyn pred dvoma rokmi. V minulom roku pri prestavbe /rozširovaní Nitrianskej cesty vyrúbali stromy až k židovskému cintorínu. Na Zelenečskej ulici v dvoch etapách vyrúbali košaté zdravé stromy, prednosť dostali chodníky pre cyklistov. Koncom roka vypílili stromy pri kruhovej križovatke na konci ulice. Takto môžeme pokračovať ďalej. Stromov, vysokej (= stromovej) zelene v meste ubudlo.

Ochrana drevín v meste je v kompetencii mesta. Mesto zabezpečuje ochranu i údržbu stromov, mestskej vegetácie (zelene). Mesto vydáva súhlas na výrub stromov v meste. Pritom musí dodržať zákon NR SR č. 543 / 2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov. Najmä pokiaľ ide o veľkosť stromu a plochu porastu drevín. Súhlas na výrub dreviny sa môže v odôvodnených prípadoch vydať len po posúdení ekologických a estetických funkcií dreviny a vplyvov na zdravie človeka. Ak mesto udelí súhlas, potom musí súčasne prikázať v zmysle Zákona vysadiť nové stromy na dopredu určené lokality v meste. Koľko zelene v meste je dnes a bude aj v budúcnosti, je v rukách mesta. Mesto Trnava vysokú zeleň

potrebuje, vzhľadom na jeho lokalizáciu v odlesnenej poľnohospodárskej krajine, ešte viac ako iné mestá na Slovensku. Ako sme sa dočítali v Novinkách z radnice, mesto Trnava získalo druhé miesto v súťaži Hlavné mesto biodiverzity 2010, za podporu ochrany prírody a biodiverzity v mestských oblastiach. Uvádza sa, že za aktivityestskej samosprávy v oblasti ochrany jestvujúcej zelene, obnovu porastov v mestských parkoch, ale aj za celkom novú výsadbu v meste, a tiež za údržbu zelene. Hodnotili sa vyplnené dotazníky. Verme, že výsledky tejto aktivity, ktoré sú predmetom uvedeného ocenenia, uvidíme v najbližších rokoch na väčšej ploche zelene v meste.

Mestský úrad v Trnave, odbor územného rozvoja a koncepcií si dovoľuje zaujať stanovisko k téme úbytku stromov, ktorou sa zaoberá podnet pána profesora Eliáša:

Je neodškriepiteľnou skutočnosťou, že v administratívnom území mesta Trnava došlo po spoločenskej zmene v osemdesiatych rokoch minulého storočia k rozsiahlemu investičnému a ekonomickému rozvoju so silným zahraničným kapitálom. Vďaka tomu sa stalo mesto Trnava rozvinutým krajským mestom s vysokou životnou úrovňou a vysokým stupňom zamestnanosti.

Spríevodný nepriaznivý dopad a ohrozenie kvality systému zelene, ako sídelnej – v zastavanom území mesta, tak ekologickej stability v krajine – mimo zastavaného územia, Mesto Trnava dlhodobo a systematicky z rôznych úrovní eliminuje.

V rámci správy, resp. sústavnej starostlivosti o verejnú zeleň, zabezpečuje mesto nielen údržbu, ale aj ochranu pôvodnej a výsadbu novej zelene. Mimoriadnu pozornosť venuje práve stromoradiam. Staré, neperspektívne stromoradia obnovuje; vytvára podmienky pre stromoradia nové, následne ich realizuje a udržiava. V posledných rokoch takto boli vysadené mladé alejové stromy, resp. časti alejí alebo celé aleje na jednej, prípadne na oboch stranách ulíc: Štúrova (25 okrasných čerešní), Š. Moyzeša (18 brestov), A. Kubinu č. 28 – 29 (9 javorov), T. Vansovej (32 líp a stĺpovitých hrabov), G. Dusíka (31 líp), L. van Beethovena (58 pagašťanov a brestovcov), F. Urbánka (7 agátov), Hodžova (7 stromov ginkgo biloba, guľovitá forma), Vajanského (5 brestov), Paulínska (15 agátov), Stromová (19 dubov), križovatka Tamaškovičova – Dohnányho (14 platanov), gen. Goliana (21 okrasných hrušiek), Kozácka (34 javorov poľných), Šípová (21 javorov, 45 ibištekov na kmieniku), Bernolákova (23 líp), Spartakovská (13 dubov pyramidálneho tvaru), areál FK Lokomotiva (21 borovic a smrekov), Hlboká – na oboch stranách komunikácie (170 prevažne listnatých stromov v líniovej výsadbe), Bučianska (30 listnatých a ihličnatých stromov), križovatka Bučianska – Veterná (15 líp a borovic), Rovná (13 okrasných čerešní, brestov), Špačinská (8 javorov) a ďalšie.

Mesto Trnava realizuje výsadbu samostatných stromov a stromoradií aj v rámci vlastnej investičnej činnosti. Ako súčasť rekonštrukcií chodníkov, povrchov miestnych komunikácií, humanizácie častí územia v obytných súboroch boli doteraz obnovené alebo novo založené aleje v uliciach: Jeruzalemská (31 líp, javorov), Františkánska (40 magnólií), Vajanského (17 agátov, jaseňov s guľovitou korunou), VI. Clementisa (105 hlohov, javorov, dubov), Orgovánová (18 okrasných čerešní), Zelenečská (98 brestov), Coburgova (32 javorov), atď.

Mesto pôsobí taktiež v procese stavebných konaní a z pozície územnoplánovacieho orgánu kladne ovplyvňuje zazeleňovanie exteriéru novobudovaných objektov, parkovísk, komunikácií, spevnených plôch, prípadne nových alebo rekonštruovaných areálov budovaných súkromnými investormi. Ochranu nielen plôch zelene a ekologicky významných prírodných prvkov, ale aj zachovanie rozmanitosti krajiny reguluje mesto prostredníctvom veľmi podrobných záväzných územnoplánovacích dokumentov – platným územným plánom a dokumentom územného systému ekologickej stability.

Výrubu drevín, ktoré Mesto Trnava realizuje, sa prevažne uskutočňujú na základe oprávnených požiadaviek obyvateľov bytových domov, správcov inžinierskych sietí, čiastočne z dôvodu nevyhovujúceho zdravotného stavu drevín, a len v malej miere z dôvodu nemožnosti začlenenia v rekonštruovaných alebo novo zastavaných územiach, vždy však so zreteľom na zdravotný

stav a dlhodobejšiu perspektívu drevín. Na podnet obyvateľov sú spravidla odstraňované dreviny, ktoré boli vysadené v minulosti nekonceptne a chaoticky, bez zreteľa na ich veľkosť v dospelosti. Dreviny v tesnej blízkosti obvodových stien bytových domov, prípadne alergénne, spôsobujú v príľahlých bytoch nevyhovujúce svetelné, teplotné a hygienické podmienky. Taktiež koreňový systém nevhodne vysadených drevín negatívne ovplyvňuje podzemné inžinierske siete. Prítom zákonnou povinnosťou správcu zelene (Mesto Trnava) je umiestňovať dreviny až za hranicu ochranných pásiem sietí, ktorých šírka je pre každú sieť iná.

Ďalším aspektom pre asanáciu drevín je ich nevyhovujúci zdravotný stav. Podľa zákona NR SR č.543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny je vlastník pozemku, na ktorom sa nachádza drevina, povinný sa o ňu starať, najmä ju ošetrovať a udržiavať. Dreviny v nevyhovujúcom zdravotnom stave, bez perspektívy prežitia po ošetroaní, sú asanované. Za každú vyrúbanú drevinu je uskutočnená kvalitná náhradná výsadba. Snahou mesta je umiestňovať náhradnú výsadbu spravidla na miesto alebo do blízkosti miesta, na ktorom došlo k výrubu. Z rôznych dôvodov nie je možné vždy toto pravidlo uplatniť. Preto sa môže nezainteresovanému pozorovateľovi javiť, že náhradná výsadba za vyrúbané dreviny nie je realizovaná dôsledne. Skutočnosť je však taká, že pokiaľ Mesto Trnava zabezpečilo v poslednom desaťročí výrub asi 2 500 stromov, následne zrealizovalo výsadbu viac ako 4 000 stromov, 51 000 kríkov, 30 000 m² trávnatých plôch a do 20 000 trvaliek.

Pred vydaním rozhodnutia o odstránení dreviny Mesto Trnava uskutočňuje prostredníctvom mestského úradu, odboru stavebného a životného prostredia miestne šetrenia spojené s ústnym pojednávaním, pri ktorých je posudzovaná ekologická a estetická funkcia dotknutých drevín. V prípade, že dreviny nespĺňajú kritériá pre výrub, je naň vydaný nesúhlas.

Drevinám v dobrom zdravotnom stave a s vysokou sadovníckou hodnotou, ktoré rastú na vhodnom stanovisku, je venovaná odborná starostlivosť, lebo tieto dreviny plnia dôležitú hygienickú, estetickú a výchovnú funkciu.

Mesto Trnava, Mestský úrad v Trnave ďakuje za prejavovaný záujem o veci verejné, ktoré ovplyvňujú kvalitu života obyvateľov nášho mesta. Mesto bude aj naďalej postupovať veľmi dôsledne a zodpovedne v rámci svojich zákonných kompetencií a finančných možností v oblasti týkajúcej sa starostlivosti o zeleň, ako aj jej ochrany a tvorby.

Ing. arch. Milan Horák, vedúci odboru územného rozvoja a koncepcii

Kráľovstvo histórie vo veži mestského opevnenia

Poznávať históriu sa dá aj nevšedne. Cestu do stredovekej histórie nášho mesta, ktorá je celkom badateľná aj dnes v podobe výnimočného skvostu akým je mestské opevnenie, môžeme absolvovať spoločne s Kompániou trnavských žoldnierov. Rovnomenné občianske združenie vzniklo v roku 2004 a jeho členovia sú predovšetkým milovníci histórie a scénického šermu.

Zo súčasných dvadsiatich piatich členov je devätnásť aktívnych šermiarov, pričom ďalší sa podieľajú na aktivitách spojených s expozíciou vo veži trnavského mestského opevnenia. Práve prostredníctvom tejto veže pri Bernolákovej bráne na Radlinského ulici sa dá jednoducho vstúpiť do kráľovstva histórie. V rámci trnavských hradieb to nie je jediná bašta (v druhej vyvíja svoje aktivity Trnavský šermiarsky cech – o ňom si viac povieme v nasledujúcom vydaní Noviniek z radnice), no návštevníci mesta a obyvatelia ju azda najlepšie poznajú, pretože je na frekventovanom mieste smerom od Špigisálu do centra mesta.

Keď Trnava získala výsady slobodného kráľovského mesta, mala možnosť postaviť si aj opevnenie. Najprv na miestach okolo pôvodného mesta hradby nestáli, ale len strážne veže, ktoré sa neskôr stali jeho súčasťou. Jedna z nich prešla v posledných rokoch výraznou rekonštrukciou. Kým v minulosti v nej boli nehostinné komerčné prevádzky, od roku 2009 ju trnavská mestská samospráva dala do správy Kompánii trnavských žoldnierov. Na preukáza-

nie dobrého gazdovania majú päť rokov. Za ten čas stihli skutočne veľa, rekonštrukciu veže vo všetkých troch podlažiach a navrátenie jej historickej atmosféry.

Veža na Radlinského č.11 je teraz sprístupnená verejnosti vždy každú prvú nedeľu v mesiaci od 10. do 14. hodiny, počas letnej sezóny plánujú rozšírené vstupy počas každého víkendu. Nedeľné prehliadky sa začali už v marci a sú koncipované ako kolektívne vstupy, v rámci ktorých návštevníci prechádzajú expozíciou, podobne ako v múzeu. No s niekoľkými rozdielmi. V múzeu sa návštevník len pozerá, tu má možnosť sa interaktívne spolupodieľať na charaktere prehliadky. V súčasnosti majú návštevníci vidieť rôznorodú interaktívnu expozíciu a jeden zo šiestich blokov, ktorý im zaujímavou formou priblíži určitú časť stredovekého života. „Každý z nás je na základe sociálnej stratifikácie prísušne odetý, a z toho vychádza jeho rola a správanie. Máte možnosť sa dozvedieť, čo je súčasťou jeho života. Napríklad, od sedliaka sa dozvieme, ako sa žilo v kuchyni či na poli, od meštana o živote v Trnave a od žoldniera viac o zbraniach a strelive. Na každom poschodí si vypočujete interaktívne obohatenú históriu,“ hovorí jeden zo sprievodcov Matej Juran.

Vežička má tri podlažia a na každej je samostatná, relatívne ucelená expozícia. V prvej časti možno vidieť exponáty spojené so životom stredoveku v nižších vrstvách spoločnosti. Expozícia je zameraná na dobovú stredovekú kuchyňu a technické práce spojené s opracovaním železa a dreva. Je to rekonštrukcia kuchyne zo žoldnierskeho kláštora z obdobia 14. storočia. Návštevníci majú možnosť si vyskúšať predmety, ktoré sa vtedy v kuchyni používali. Nájdete tam všetko – hrnce, kotlíky, váhy, drevo, koše či keramický riad. Aj keď všetky predmety sú dobové, každý si môžeme chytiť, vyskúšať či počkať. Originálne sú aj kuchárske recepty zo 14. storočia. „Autentickosť sa ešte zvyrazňuje tým, že sa všetkého môžete dotknúť a pozrieť si to. Všetky predmety boli vyrobené pre konkrétnu expozíciu. Niektoré z nich si žoldnieri vyrobili sami, iné exponáty, ako riady či hlinený riad, sme doviezli zo zahraničia. Všetky sú ale presnými replikami pôvodných predmetov, všetko je používané a funkčné. A kuchárske recepty? Pohľadali sme ich v starých knihách. A to celkom jednoducho. Internet je nevyčerpatelný zdroj informácií, či už v prekladoch, alebo v origináli,“ usmieva sa sprievodca expozíciou Bystrík Holeček. „Zaujímavosťou sú napríklad závesy na kotlíkoch. V dnešnej dobe, keď začne jedlo vriieť, stačí zakrútiť gombíkom na sporáku. Keďže varenie na otvorenom ohni bolo komplikované, závesníkom mohli kotlík posúvať smerom hore-dolu a tak zväčšovať vzdialenosť medzi ohňom a kotlíkom,“ vysvetľuje používanie jedného z exponátov. Vtedy však už skupinu vedie hore po schodoch na druhé podlažie, kde je časť venovaná meštianskemu stavu. Možno tu sledovať ukážky z výroby krúžkovej zbroje, pozrieť sa na Trnavu z dvoch strán bašty, ale napríklad si sadnúť aj za stôl mešťanov, kde hlinený riad z nižšej časti expozície nahradil cín, teda striebro chudobných. Presne takýto riad používali Trnavčania, ktorí bývali v starých meštianskych domoch. O poschodie vyššie sa musíte dostať barokovým schodiskom, ktoré, ako nám vysvetľuje náš sprievodca Bystrík Holeček, bolo postavené neskôr a videlo do ďalšieho podlažia, ktoré bolo otvorené, aby mali obrancovia mesta dostatočný prehľad o situácii.

Na treťom podlaží je tzv. rytierska sála. „Návštevníci sa v nej majú možnosť viac dozvedieť o rytierstve od vzniku po zánik a pozrieť si, ako vyzerali zbrane a výstroj v čase 14. storočia. Sú to všetko repliky, muzeálne exponáty sme vymenili za detailné kópie predlôh a originálov z takmer celej Európy,“ hovorí Bystrík Holeček. Návštevníkov vraj najviac zaujímajú netradičné zbrane, ktoré poznali naši najstarší obyvatelia. Dozvieme sa napríklad aj to, že popri trúbkach z plechu sa ako signalizačný nástroj používali aj rohy z rôznych druhov zveri. Okrem inscenovaných pásiem z rôznych tém stredovekej histórie, ktorú si môžeme prezrieť napríklad aj pred vežou – je v rytierskej sále priestor najmä na rozprávanie. O dôležitosti a postavení mešťanov v meste, o rytierstve v strednej Európe, ale napríklad aj o ďalších aktivitách Kompanie trnavských žoldnierov. S ich členmi sa totiž môžete stretnúť nielen každú prvú nedeľu

v trnavskej bašte, ale napríklad počas sezóny aj na všetkých väčších letných festivaloch na západnom Slovensku. Dozviete sa však viac aj o spolupráci kompánie s Trnavským šermiarskym cechom (s ktorým počas trnavského jarmoku organizujú podujatie s názvom Stredoveké bašty Trnavy opäť ožívajú), či o Festivale stredovekého života, ktorý vždy začiatkom augusta organizujú na hrade Červený kameň. Ak teda chcete vidieť ako sa žilo žoldnierom, kupcom, mešťanom a či obyčajným sedliakom za stredoveku v Trnave, stačí si nájsť každú prvú nedeľu v mesiaci trochu času a prísť do veže pri Bernolákovej bráne. Historický exkurz v kocke absolvujete za niekoľko minút. Teba vám len dobré nohy a dych, aby ste vyšli cestu tromi podlažiami tam a späť.

Martin JURČO

Naše mesto centrom budúcich mladých farmárov

Ak sa opýtate našich prababičiek ako chodili vždy zavčas ráno dojiť, isto vám povedia, že to bola ťažká práca s unavenými rukami a vysilenými prstami. Dnešné dojenie je relatívne jednoduché, pretože najťažšiu prácu vykonáva stroj. No aj tak sa rozdiel prístupu a techniky odrazí na množstve a kvalite mlieka. Dva dni súťažili v trnavskej Strednej odbornej škole poľnohospodárstva a služieb na vidieku študenti z rôznych častí Slovenska v súťaži Mladý ekofarmár 2010. Súťaž potvrdila, že problematika farmárčenia a práca v agrozozortoch začína byť aj pre mladých ľudí zaujímavá, napríklad preto, že aj trnavskí študenti sa prostredníctvom školy dostanú na niektoré farmy v štátoch Európskej únie.

Do boja o najlepšieho mladého slovenského ekofarmára sa (po ôsmich rokoch) zapojili dve desiatky študentov z rôznych stredných odborných škôl zameraných na poľnohospodárstvo, životné prostredie a ekológiu. Jedným z cieľov súťaže je, okrem iného, aj zlepšiť kvalitu a atraktivnosť týchto odborných zameraní s dôrazom na poľnohospodárstvo. Trnavská Stredná odborná škola poľnohospodárstva a služieb na vidieku má na takúto súťaž predpoklady, od technického vybavenia až po kvalitné stádo. „Súťaž vznikla pred dvanástimi rokmi. Sme jedinou poľnohospodárskou školou v trnavskom regióne, ktorá má status agropotravinárskeho zamerania. To znamená, že naše odbory sa zameriavajú na rôzne oblasti agrosektora a súvisiace odbory. Pokiaľ ide o poľnohospodársku produkciu a prvovýrobu, máme účelové zariadenie Školské hospodárstvo, ktoré sme zamerali na vysokú produkciu mlieka a dosiahli sme v roku 2002 status šľachtiteľského chovu holsteinského dobytku. V mliečnej lige sme v prvej trojke na Slovensku, pokiaľ ide o kvalitu a množstvo získaného mlieka,“ hovorí riaditeľ školy Ľudovít Škrabák. Ako pripomenul, do súťaže sa zapojili najmä študenti rôznych odborov – od agropodnikania a agropodnikateľa, ale najmä ďalších špecializácií ako sú poľnohospodárska prevádzka, životné prostredie, veterinárne zdravotníctvo či hygiena. V prvý deň dvojdného programu bolo overovanie teoretických vedomostí formou testov, a aj ďalších schopností a zručností. Boli to napríklad degustačné skúšky predkladaných druhov mlieka a mliečnych výrobkov a laboratórne zisťovania ukazovateľov mlieka.

Nasledovala praktická časť. Spolu s dvadsiatimi súťažiacimi sme skoro ráno vstúpili do dojárne spolu s komisiou a riaditeľom Školského hospodárstva Ľubomirom Majerčíkom. „Dojí sa na automatickej dojárni, ľudská práca pozostáva len z kontroly a nasadenia dojadietneho stroja. Každé zviera má svoj snímač, z ktorého idú do počítača informácie. Takáto technológia sa používa najmä v špičkových chovoch, bez toho sa dnes už kvalitné mlieko nedá robiť,“ vysvetľuje Ľubomír Majerčík, ktorý dohliada aj na technické zabezpečenie celej súťaže od prípravy dojníc až po rôzne ďalšie zariadenia.

Počínanie študentov starostlivo sleduje komisia pod vedením Vladimíra Tančina, zástupcu Centra výskumu živočíšnej výroby z Nitry, a zároveň pedagóga z tamojšej Slovenskej poľnohospodárskej univerzity. „Napriek automatike to nie je také jednoduché. Sledujeme každý

detail, napríklad, praktické zručnosti pri ošetrovaní mliečnej žľazy. Biologická a hygienická stránka musí byť zvládnutá tak, aby sme získali hygienicky a zdravotne bezpečné mlieko," vysvetľuje Vladimír Tančin a dodáva: „Sme však smutní, že máme stále menej poľnohospodárskych škôl. A čo je smutné, zriaďovatelia škôl pristupujú k zrušeniu a vytláčaniu školských hospodárstiev. Preto je chvályhodné, že práve tu v Trnave sa podarilo udržať toto školské hospodárstvo, ktoré je dnes jediným na Slovensku.“

Súčasťou hodnotenia boli, samozrejme, aj laboratórne testy, ktoré potvrdili, že všetko prebehlo v poriadku. Kvalitné mlieko mohli teda posunúť ďalej, napríklad aj do školského mliečneho automatu, ktorý v škole úspešne prevádzkujú už niekoľko rokov. Víťazný mliečny veniec tentoraz nezostal na domácej pôde. Odniesli si ho Tomáš Ďurina zo Strednej odbornej školy z Topoľčian, Jaroslava Molnárová zo Strednej odbornej školy veterinárnej z Nitra a Pavol Oberla zo Strednej odbornej školy z Kežmarku.

Martin JURČO

Do histórie vošli tri osobnosti spojené s Trnavou

Aj keď všetci traja využili svoj životný čas a priestor v inej oblasti, predsa len ich životná púť nekopirovala iba ich úzke životné záujmy, ale aj širší spoločenský či občiansky kontext. Ich život bol spojený s našim mestom a uzavrel sa v prvej tretine roka 2011. A ešte jedno mali spoločné. Aj keď ich vek sa už dal považovať za seniorský, všetci traja boli stále aktívni. Skutočnosť, že na svojom poli boli uznávaní, nepoznačila ich správanie, a osobné stretnutia či rozhovory s nimi sa niesli skôr v partnerskom duchu bez prichuti nadradenosti, napriek rôznym, niekedy aj trpkým životným skúsenostiam. Do histórie odišli tri osobnosti. Aj trnavská verejnosť sa rozlúčila s kňazom Raymundom Ondrušom, športovcom a dlhoročným trénerom Jánom Mitošinkom a popredným funkcionárom Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov Bohušom Volníkom.

RAYMUND ONDRUŠ (†82) – bol rodák z Popudinských Močidlán na severnom Záhori. V Trnave prežil dve významné životné obdobia. Rušné štyridsiate roky slovenského štátu a obdobie po roku 1989, keď sa vrátil po dlhých rokoch zo zahraničia. Po gymnaziálnych štúdiách na Velehrade, v Trnave a Piešťanoch sa rozhodol v roku 1947 vstúpiť do rehole v Ružomberku. To už mal za sebou trpkú vojnovú skúsenosť. „Trnavu som spoznal v štyridsiatych rokoch. Najprv sme ako záujemcovia o štúdium písali prihlášky do Malého seminára v Trnave. Odpísali mi vtedy, že berú až od piateho ročníka osemročného gymnázia. Preto som išiel práve na Velehrad, čo bolo zo Záhoria blízko. Tam to bolo solidne, a aj ľudia – civili a odborníci, dôstojne zastávali povolanie. Tam som videl, aké kňazské povolanie je, že sa oň oplatí zaujímať. Na tejto škole som bol tak pripravený, že keď nás na Velehrade zrušili a prišiel som do kvarty do Trnavy, tak som vedel toľko, že som to dobre mohol využiť.“

A v Trnave som vďaka spolubratom nemal ťažkosti s prechodom na druhú školu. Len tá vojna zaúradovala aj tu, bol som tu len jeden rok na jezuitskom gymnáziu, a potom nás presunuli do Piešťan. Do Trnavy presunuli študentov filozofie, ktorých po uzavretí hraníc nemali kam dať. V Piešťanoch sme nielen študovali, ale napríklad aj kopali zákopy, aj nám začas okupovali gymnaziálnu budovu. Potom, aj cez frontové obdobie, som musel byť doma u rodičov," spomínal pri príležitosti svojej osemdesiatky Raymund Ondruš.

Neskôr odišiel do západočeského Decína študovať filozofiu. Akcia kláštoru na začiatku päťdesiatych rokov ho presmerovala do pracovných táborov, v ktorých prešiel rôznymi zaradeniami. K teológii sa vrátil až v roku 1968, to už končil jej štúdium v Rakúsku, o dva roky nato prešiel do Talianska. Tam sa stal redaktorom Vatikánskeho rozhlasu. Redaktorská práca sa mu zapáčila, a preto neskôr prijal ponuku vydavateľstva Dobrá kniha v Kanade, kde pracoval ako

editor. Akosi prirodzene prešiel v deväťdesiatych rokoch na Slovensko, do Trnavy, kde pokračoval aj v autorskej práci.

Raymund Ondruš po svojom príchode zo zahraničia v roku 1997 privítal, že na Slovensku ho premiestnili práve do Trnavy. Po krátkej prestávke v Bratislave zotrval v malom Ríme až do svojej smrti. „Asi dva-tri roky pred politickou zmenou sa jedna farnička v Kanade skamarátila s úradní, a chcela mi zariadiť, aby ma pustili na dovolenku na Slovensko. Ja som nebol nadšený, pretože v čase, keď som zo Slovenska odchádzal, som po prepustení na podmienku z väzenia. Veľmi som nevidel možnosť sa sem ponáhľať. Len som povedal, že by som bol rád, keby som videl miesta, ktoré som poznal z mladosti. Naplnilo sa to po Novembri 1989. No mal som ešte na pôvodnom pôsobisku rozrobené veci, tak som ešte pracoval tam. Až v roku 1991 naliehali, a predstavení súhlasili, aby som odsľúžil prvú bohoslužbu v svojej rodnej obci. A neskôr som zakotvil práve v Trnave,“ spomínal s úsmevom Raymund Ondruš.

V posledných rokoch zaujala najmä jeho autobiografická kniha *V Teba, Pane*, som dúfal, ktorá vyšla v čase jeho osemdesiatky. Meno Rajmunda Ondruša bolo synonymom oddanosti svojmu povolaniu a pokory, ktoré nestratil napriek dlhým rokom stráveným v zahraničí. Telesné pozostatky Rajmunda Ondruša boli uložené do rehoľného hrobu na trnavskom cintoríne na Kamennej ceste.

JÁN MITOŠINKA (†77) – bol rodákom z Pobedimu neďaleko Piešťan a dlhoročným prvým prezidentom Slovenského zväzu ľadového hokeja. V rokoch 1992 – 97 pracoval v najvyššej funkcii hokejového zväzu, teda v časoch, keď sa po rozdelení republiky slovenský hokej prepracovával z C-kategórie majstrovstiev sveta až na popredné miesta. Aj vďaka jeho aktivitě Slovensko hralo olympijskú kvalifikáciu 1993 v Sheffielde a prebojovalo sa v roku 1994 do Lillehammeru.

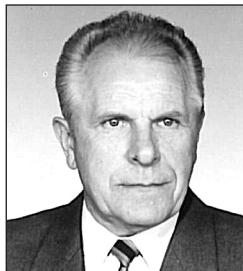
Ján Mitošinka začínal ako tréner a pedagóg. Trénersky viedol Slovan Bratislava, reprezentácie Československa "B" a Španielska i hokejový klub FC Barcelona. Napísal viac ako tri desiatky publikácií zameraných na tréningovanie a metodicko-pedagogickú činnosť, z ktorých jedenásť sa venovalo ľadovému hokeju. V rokoch 1990 – 92 bol olympijským atašé česko-slovenskej výpravy na letných olympijských hrách v Barcelone. Bol aj riaditeľom Telovýchovnej školy v Bratislave, v ktorej vychoval desiatky úspešných trénerov. V roku 1994 prevzal od vtedajšieho šéfa Medzinárodného olympijského výboru Juana Antonia Samarancha Trofej k storočnici Medzinárodného olympijského výboru. Bol čestným členom viacerých organizácií, medzi iným Slovenského olympijského výboru a Slovenského zväzu ľadového hokeja. Bol iniciátorom založenia Slovenského hokejového klubu, občianskeho združenia fanúšikov slovenského hokeja, ktoré malo svojho času vyše 130-tisíc členov.

Na prvý pohľad by sa zdalo, že pre Jána Mitošiku bola dominantná Bratislava. No bola to práve Trnava. Pre Jána Mitošinku to bolo aj jeho osobné historické miesto a mal k nej mimoriadny citový vzťah. Po vojne chodil do Trnavy na štátne gymnázium. Priam s rozbúchaným srdcom hovoril o svojich mladých rokoch, ktoré boli spojené s Trnavou. „Keď sa prejdem po Halenárskej, vypadnú mi slzy z očí, pretože sme bývali v sirotinci u mníšok. Vždy keď prídem do Trnavy a najmä na zimný štadión, je to pre mňa nostalgia par excellence. Tá Halenárska ulica sa dodnes ani veľmi nezmenila. Vždy, keď som chodil cez Trnavu, spomenul som si na túto epizódu môjho života,“ povedal Ján Mitošinka minulý rok, keď si prebral mestské ocenenie Uznanie za rozvoj a reprezentáciu mesta. Po tejto viacročnej pauze sa do Trnavy vrátil, ale ako tréner. No ním sa však ešte len mal stať. Pomohol napríklad pri rozvoji trnavského hokeja, pri dobudovávaní zimného štadióna, rozvoji hokejových tried v škole pri štadióne, a aj pri organizovaní niektorých významných športových stretnutí. „Prišiel som do Trnavy na prianie Viliama Blažka, keď sa otváral zimný štadión a zakladalo sa hokejové mužstvo. Potom ma prehovoril, aby som vytvoril družstvo dorastencov. Odvtedy je tréningovanie mojim hobby, pretože som mal

normálne zamestnanie na telovýchovnej škole. Tak som sa dostal do situácie, že som dobrovoľné tréningovanie neopustil. Potom som sa dostal trénovať do Španielska. Vtedy ma naša krajina oslovila, aby som bol atáš na olympiáde v roku 1992," spomínal Ján Mitošínska.

Posledná rozlúčka s Jánom Mitošínskom bola za účasti stoviek osobností z oblasti ľadového hokeja i Siene slávy slovenského hokeja v bratislavskom krematóriu.

BOHUŠ VOLNÍK (†76) – bol rodákom z Moravského Lieskového, no skoro sa stal Trnavčanom a ním zostal až do svojej smrti. Od absolvovania základnej vojenskej služby v Levoči pôsobil v armáde. Absolvoval tankovú poddôstojnícku školu v Martine a pôsobil v 1. motomechanizovanej brigáde vnútornej stráže Ministerstva vnútra v Prahe. Od októbra 1962 bol jeho osobný a vojenský život spojený s Trnavou. Pôsobil v rôznych funkciách a od roku 1966 bol vychovávateľom v Nápravno-výchovnom ústave Ministerstva vnútra pre mladistvých a sociálnym pracovníkom v útvere v Bratislave. Jeho práca pre ozbrojené sily trvala viac ako 40 rokov a do odchodu do dôchodku pracoval

v rôznych posádkach (Nitra, Bratislava, Sered'), no stále zostal Trnavčanom.

Bohuš Volník sotva ako desaťročný zažil na moravsko-slovenskom pomedzí hrôzy vojny a vyčíňanie fašistických oddielov. Táto negatívna skúsenosť z detstva ho priviedla do radov Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov. Patril k dlhoročným aktívnym funkcionárom trnavskej odbočky zväzu až do svojej smrti. S jeho menom je spojených niekoľko aktivít aj v našom meste. Patril k tým, ktorí ubránili pamätnú tabuľu, ktorá na trnavských Kasárňach SNP pripomínala odchod Trnavskej posádky do Slovenského národného povstania. Práve v búrlivých porevolučných rokoch, keď sa s pomyselnou vianočkou vylievalo aj dieťa, prišli podivní zástancovia vojnovnej ideológie slovenského štátu a tabuľu zo dňa na deň odstránili. Bohušovi Volníkovi záležalo aj na informovaní a povedomí verejnosti o dejinách SNP a pamätníkoch SNP v Trnave a okolitom regióne. Platforma týchto aktivít sa rozšírila po tom, keď v septembri 1992 Slovenská národná rada vyhlásila 29. august za deň štátneho sviatku. Pripomínal, že rozsah, dĺžka a vojenský význam povstania ho zaraďujú k najvýznamnejším antifašistickým vystúpeniam a patrí ku kľúčovým a pozitívnym udalostiam slovenských dejín.

Bohuš Volník napísal publikáciu Pamätníky a pamätné tabule protifašistického odboja v trnavskom regióne v rokoch 1939 – 45 a redigoval Zborník prednášok o prípravách SNP z odborného seminára pre učiteľov dejepisu základných a stredných škôl – Protifašistický odboj na Slovensku v rokoch 1935-45 a Slovenské národné povstanie. Vydanie prehľadnej publikácie o pamätníkoch SNP v trnavskom regióne (s konštatovaním súčasného technického stavu pamiatok) inšpirovalo napríklad aj ďalšie inštitúcie, aby pripravili niekoľko informačných titulov o osobnostiach SNP. Bohuš Volník aktívne viedol historicko-dokumentačnú a osvetovú komisiu Slovenského zväzu protifašistických bojovníkov v Trnave a prichádzal s myšlienkou osloviť aj mladých ľudí a hovoriť viac o nebezpečenstve neofašizmu, intolerancie a extrémizmu.

Jeho kolegovia a známi ho poznali ako človeka so zmyslom pre kompromis a partnerský dialóg. „Za svoj dlhý vek som prišiel do kontaktu s neprebernými zástupmi ľudí, ale takých, ktorí mali vlastnosti Bohuša Volníka, takých je v spoločnosti naozaj skromne. V prístupe k veciam, ktoré nám boli prekladané i vo forme, akými sme sa ich snažili riešiť, sme nachádzali vzácnu zhodu a každé naše stretnutie bolo stretnutím dvoch blízkych, skutočných bratov,“ pripomenul na poslednej rozlúčke Vlastimil Nemeček, predseda Okresného výboru Českého svazu bojovníkov za svobodu z partnerského mesta Břeclav.

Bohuš Volník bol aj vo vysokom veku aktívny aj ako voľnočasový športovec a nadšený milovník trnavskej histórie. Za svoje celoživotné aktivity bol ocenený Pamätnou medailou k 60. výročiu SNP a medailou M. R. Štefánika II. a III. stupňa. Posledná rozlúčka s Bohušom Volníkom bola na trnavskom cintoríne.

Text a foto: -maju- a archív

Ľudia a udalosti v histórii Trnavy

1. 5. 1906 – V Trnave vo voľbách do uhorského snemu zvíťazil slovenský národovec MARTIN KOLLÁR, redaktor, prekladateľ a správca Spolku sv. Vojtecha, ktorý sa stal poslancom za trnavský okres (105. výročie).

4. 5. 1946 – V Trnave sa narodil železničný technik, konštruktér, projektant a odborný publicista LADISLAV BRÜLL (65. narodeniny).

4. 5. 1961 – V Bratislave umrel trnavský rodák BELO VOLDÁN, učiteľ, redaktor a publicista (50. výročie).

5. 5. 1336 – Uhorský kráľ KAROL I. vydal v Trnave ochranný list pre obchodníkov používajúcich tzv. česko-uhorskú cestu, ktorá prechádzala aj Trnavou (675. výročie).

5. 5. 1916 – V Trnave sa narodil literárny historik, editor a vysokoškolský profesor MIKULÁŠ GAŠPARÍK, riaditeľ gymnázia v Trnave (95. výročie).

6. 5. 1631 – pred 380 rokmi vo Veľkých Trakanoch sa narodil pedagóg a teológ LADISLAV SENEI, profesor Trnavskej univerzity, jej trojnásobný rektor a dekan filozofickej i teologickej fakulty (380. výročie).

6. 5. 1771 – V Trnave bol vydaný štatút lekárskej fakulty Trnavskej univerzity (240. výročie).

9. 5. 1886 – V Gbeloch sa narodil biskup JOZEF ČÁRSKY, pedagóg, publicista a predseda Spolku sv. Vojtecha v Trnave (125. výročie).

12. 5. 1791 – V Budíne umrel lekár, pedagóg a autor učebníc VÁCLAV TRNKA, bývalý profesor Trnavskej univerzity a dekan jej Lekárskej fakulty (220. výročie).

12. 5. 1976 – V Trnave umrel hudobník, vysokoškolský pedagóg a odborný publicista VIKTOR BRÓS, dirigent spevokolu Bradlan (35. výročie).

16. 5. 1916 – V Šúrovciach sa narodil spisovateľ, publicista a redaktor JOZEF ZAVARSKÝ, absolvent trnavského gymnázia (95. výročie).

17. 5. 1926 – V Dolnej Súči sa narodil etnológ, etnograf, vysokoškolský profesor a odbor-

ný publicista JÁN PODOLÁK, v rokoch 1999 – 2002 rektor Univerzity sv. Cyrila a Metoda v Trnave (85. narodeniny).

18. 5. 1966 – V Trnave umrel básnik, hudobník, publicista a prekladateľ ŠTEFAN SCHULTZ, funkcionár Spolku sv. Vojtecha (45. výročie).

19. 5. 1566 – MIKULÁŠ OLÁH zriadil v Trnave seminár pre výchovu kňazov (445. výročie).

21. 5. 1486 – Uhorský kráľ MATEJ zasiahol do národnostného sporu medzi Slovákmi a Nemcami v Trnave a pod hrozbou statia a prepadnutia majetku prikázal kráľovským mandátom, aby sa voľby richtára uskutočnili pokojne a podľa starých zvykov (525. výročie).

23. 5. 2001 – V Trnave sa uskutočnilo slávnostné odhalenie pomníka hudobného skladateľa MIKULÁŠA SCHNEIDERA TRNAVSKÉHO (10. výročie).

24. 5. 1881 – V Trnave sa narodil priekopník slovenskej národnej hudby, hudobný skladateľ, pedagóg a zostaviteľ Jednotného katolíckeho spevníka MIKULÁŠ SCHNEIDER TRNAVSKÝ, regenschori Dómu sv. Mikuláša v Trnave, ktorému roku 1998 Trnava udelila Cenu mesta in memoriam za celoživotné dielo (130. výročie).

25. 5. 1906 – V Trnave umrel literárny historik, publicista, prekladateľ, pedagóg a kňaz JOZEF KLIMSTEIN, profesor a riaditeľ gymnázia v Trnave (105. výročie).

26. 5. 1931 – V Znojme sa narodil psychológ, vysokoškolský pedagóg, odborný publicista a prekladateľ LADISLAV POŽÁR, profesor na PdFUK v Trnave i na Pedagogickej fakulte Trnavskej univerzity (80. narodeniny).

31. 5. 1676 – pred 335 rokmi v obci Petôháza sa narodil profesor a v rokoch 1730 – 32 aj rektor Trnavskej univerzity FRANTIŠEK KEČKĚŠ (335. výročie).

31. 5. 2006 – Brány trnavského závodu PSA Peugeot-Citroën opustilo prvých 19 automobilov Peugeot 207 a automobilka následne spustila ich sériovú výrobu (5. výročie). *P.R.*

Víno v Trnave v novších dejinách a obrovský sud (Z dejín trnavského vinohradníctva a vinárstva II.)

Trnavčania boli od stredoveku významní vinohradníci, výrazne sa však realizovali aj ako obchodníci s vínom. To znamená, že neobchodovali len so svojim vínom, ale nakupovali tiež od vinohradníkov z okolitých obcí. Podiel nakúpeného vína tvoril približne jednu štvrtinu až tretinu z celkového objemu predaného vína.

Od druhej polovice 16. storočia význam vinohradníctva mierne klesol. Vinohrady v okolí mesta sa začali postupne klčovať a nahrádzať obilnou produkciou. Pomerne veľkú časť pozemkov tvorili aj lúky a pastviny, potrebné pre obchodovanie s dobytkom. Trnavčania tak reagovali na klesajúcu výnosnosť vinohradníctva a začali sa viac angažovať v týchto ďalších hospodárskych odvetviach. Napriek tomu tvoril predaj vína v 16. storočí ešte stále najdôležitejšiu položku v príjmoch mesta. Rovnako mnohí trnavskí remeselníci boli vlastníkami menších výmerov vinohradov a predajom vína si vylepšovali svoj rozpočet. Produkcia vína a obilnín bola jediným zdrojom finančného príjmu pre takmer tretinu obyvateľov. V roku 1561 poslali jezuiti svojim predstaveným správu, podľa ktorej je v meste dostatok obilia a vína.

Prečo začalo byť teda víno v trnavských podmienkach nevýnosným artiklom? Odpoveď na túto otázku má viacero smerov. Faktom je, že poplatky za obrábanie vinohradov na cudzích majetkoch začali stúpať oveľa rýchlejšie ako ceny vína. Koncom 15. storočia uhorský snem rozhodol, že aj slobodné kráľovské mestá musia odovzdávať deviatok z pôdy kúpenej či prenajatej od šľachtica. Hoci panovník opäť potvrdil Trnavčanom ich staré výsady a oslobodenie od platenia, predsa len nastal kompromis, keď oslobodenie od platenia deviatku sa nevzťahovalo na novovysadené vinice či na vinice, z ktorých sa predtým deviatok platil. Politická nestabilita v období pred a po preniknutí Turkov po bitke pri Moháči v roku 1526 do centrálnej časti Uhorska mala za následok, že ani panovníkom potvrdzované výsady sa v takej miere nerešpektovali, čo odrádzalo od nových investícií do výsadby vinohradov. Rovinaté oblasti boli vystavované pustošivým nájazdom tureckých či žoldnierskych oddielov. Rovnako sa začali meniť klimatické podmienky, počasie bolo chladnejšie ako v stredoveku. Viniču sa na rovinách prestalo dariť, čo malo za následok, že vinohrady sa postupne stiahli len na juho-východné úbočia Malých Karpát, kde je intenzívnejšie slnečné žiarenie a určitá ochrana pred studeným vetrom a mrazom. Nízka kvalita hrozna spôsobovala slabú kvalitu trnavského vína, za ktoré sa potom nemohla pýtať vysoká cena. Kombinácia týchto faktorov má podľa nás za následok, že vinohrady do konca 17. storočia z chotára mesta postupne zmizli.

Vzostup produkcie vína v réžii Trnavčanov pozorujeme opäť na konci 16. a v prvej polovici 17. storočia. V roku 1656 zdanilo napr. mesto 25 384 okovov, teda asi 1 378 097 litrov vína. Stále menej vína ale pochádzalo z trnavských vinohradov. Značná časť trnavských mešťanov mala naďalej vo vlastníctve už iba kvalitné vinohrady pri Malých Karpatoch, ktoré sa stali prirodzeným centrom vinohradníckej a vinárskej produkcie. Medzi najvýznamnejšie trnavské vinohradnícke lokality v 17. a 18. storočí patrili Suchá nad Parnou, Horné Orešany, Dolné Orešany a čiastočne Modra. Napriek tomu sa obchod s vínom postupne skoncentroval do rúk niekoľkých veľkoobchodníkov a stratil v Trnave väčšinový charakter. V roku 1656 bolo v meste evidovaných 75 takýchto významných vinohradníkov, v roku 1711 už len 22. To svedčí o tom, že za polstoročie sa ich počet znížil o 71 percent, čo bol enormný prepad! Bol to pokles, z ktorého sa Trnava už nikdy poriadne nespamätala.

Napriek tomu v 19. storočí zaznamenalo víno v Trnave ešte jedno obdobie renesancie. Bolo spájané predovšetkým s osobou Antona Valca (Walz), veľkoobchodníka s vínom, ktorý preslávil mesto svojimi pivnicami a najmä obrovským sudom, ktorý sa stal prakticky turistic-

kou atrakciou. Mnohí cestovatelia prechádzajúci Trnavou ho dokonca opisovali ako najväčší sud v celej Európe či dokonca svete, ktorý je naplnený vínom. Sud sa stal miestnou pozoruhodnosťou a Trnava sa opäť často skloňovala v súvislosti s vínom. Anton Valc bol synom Eberharda Valca, ktorý sa do mesta prišťahoval zo Šaštína a v roku 1780 získal meštianstvo. Pôvodným povolanim bol krčmár, neskôr bol majiteľom hostinca U zlatej hviezdy (dnešná Svatého pasáž) a pred smrťou mu patrili dva domy na prestížnom mieste – námestí (bývalá Pracháreň). Po otcovi zdedil syn podnikavého ducha, určitý kapitál a plány na stavbu veľkých pivníc na predmestí

v bývalej jezuitskej záhrade (dnešná Sladovne na Sladovnickej ulici). Tie začala stavať jeho matka Katarína, rodená Posengammerová, v roku 1810 a dokončené boli v roku 1813. Anton Valc ich neskôr ešte viac rozšíril, pretože bol vo svojom podnikaní s vínom veľmi úspešný a potreboval ďalšie priestory. Orientoval sa na veľkoobchod s vínom, to znamená, že väčšiu časť vína nakupoval od druhých a predával ďalej. Čoskoro bol Valc známy v celom Uhorsku, časť svojej produkcie exportoval aj do zahraničia (Poľsko, Prusko, Rusko, Veľká Británia). Pretože mal vytvorenú širokú odberateľskú sieť, jeho dodávateľom vína sa stal aj arcivojvoda Jozef, uhorský palatín, čo sa považovalo za veľkú poctu. Neskôr vlastnil aj pálenicu, výčap piva ako aj mnoho ďalších zariadení (mlyny, píly, hospodárske budovy, stodoly, octáreň atď.). V roku 1844 sa jeho majetok iba bez nehnuteľností odhadoval na 14 000 zlatých v aktívach, 30 081 zlatých kapitálu a 2 773 zlatých v ďalších príjmoch.

Ako bohatý a úspešný veľkopodnikateľ sa snažil upraviť aj svoje spoločenské postavenie, preto požiadal v roku 1821 o udelenie šľachtického titulu, v čom mu panovník vyhovel. Pri tejto príležitosti začal Valc používať nové priezvisko podľa svojich majetkov v Spišskej stolici – Szulíny. To je dôvodom, prečo sa veľký trnavský sud opisuje v časti literatúry ako sud Antona Valca a inde ako Antona Szulínyho. Tento sud bol zhotovený v Pešti v roku 1822, v roku 1823 sa postavil v pivnici a počas veľkonočného týždňa roku 1824 bol naplnený vínom. Szulíny sa prejavil ako podnikateľ aj pri prevoze suda. Po zhotovení suda totiž povolil v lete 1823 vystavenie diela obyvateľom Budína a Pešti. Za vstupné, ktoré sa pritom vybralo, sa zaplatili náklady, ktoré súviseli s jeho vystavením, dopravou do Trnavy a inštaláciou v pivnici. Jeho objem bol cez 114 000 litrov a do pivnice, kde ležal, viedla neskôr aj železnica! V minulosti bolo publikovaných niekoľko správ a cestopisov, ktoré opisovali tieto priestory. Nám sa podarilo nedávno získať autentickú správu o tomto sude z júna 1824, kedy bol len necelé dva mesiace naplnený vínom a niektoré veci ešte len čakali na svoje dokončenie. Ide o článok z časopisu Archív pre históriu, štatistiku, literatúru a umenie, ktorý vydával vo Viedni historik, spisovateľ a politik Joseph von Hormayr. Čitateľ sa tu dozvie informácie z prvej ruky od priameho návštevníka týchto priestorov. Z tohto dôvodu uverejňujeme v nasledujúcich riadkoch jeho preklad:

Archív pre históriu, štatistiku, literatúru a umenie, 15. ročník, Viedeň, 1824.

Piatok, 18. jún 1824

Opis obrovského suda na víno Antona Walza v Trnave, v hornom Uhorsku, najväčšieho a najpozoruhodnejšieho suda v Rakúskom cisárstve ako aj v celej Európe a Walzova pivnica.

(Podľa spolaľhivého korešpondenta, z análov môjho priateľa, advokáta Johana Genersicha z Trnavy, sprostredkované doktorom a profesorom Rumym z Prešporku)

V hornom či východnom Uhorsku sa používajú veľmi malé a jednoduché sudy, v dolnom a západnom Uhorsku sú sudy naopak veľké a viac umelecky vytvarované. Tokajské sudy v hornom Uhorsku ako jediné sú postavené na tenko a opatrené drevenými obručami, preto sa každý rok kupujú na obračku miestnych vinohradov v Zemplínskej župe nové sudy. Obvyčajne stolové vína sa najčastejšie dávajú do starých, už použitých sudov. Tokajské sudy majú Göncké, (Gönczöli alebo Gönczi). Tento názov pochádza z mesta s trhovým právom Göncz či Gönß, ktoré leží v Abovskej župe na rieke Hornád (48 stupňov a 35 minút severnej šírky), odkiaľ sú pravdepodobne najstaršie sudy tohto typu a až dodnes je tu silný vinársky priemysel. V dolnom a západnom Uhorsku sú rozšírené veľké sudy, umelecky tvarované, ktoré držia svoj tvar aj bez obručí, pokiaľ sú prázdne. To však nie je prípad göncských sudov, ktoré sú vyrobené len veľmi zľahka a často ako majstrovské dielo, kde sú tvary oblúkov a tesnosť špár dovedené k dokonalosti.

Ako jediný v Trnave má pán Anton Walz, obchodník s vínom, svoju veľkú, špeciálne na víno vybudovanú pivnicu umiestnenú na Graner Strasse, ktorá leží na trnavskom predmestí. Od decembra 1823 je v nej postavený obrovský sud na víno s objemom 2 110 a štvrt okovov (cca 114 000 litrov). Tento sud je nesporne najväčším v Rakúskom cisárstve, v Európe a pravdepodobne aj na celom svete. Je väčším ako sud v obci Hernals pri Viedni, ktorý má 1 000 okovov, či ako sudy grófa Mikuláša Esterházyho v Tate s objemom 1600 – 1800 okovov. Aj najslávnejší z veľkých sudov v zámočkej pivnici v Heidelbergu je menší. Ani jeden z týchto sudov však nie je naplnený vínom, na rozdiel od Walzovho sudu, čo ho robí najpozoruhodnejším v celej Európe a zrejme asi aj na svete. Walzov trnavský veľký sud bol počas veľkonočného týždňa tohto roka úspešne naplnený vínom ročníka 1823 z okolia Pécsu, bez nebezpečenstva prasknutia, ako mnohé iné, ktoré boli prázdne, naplnili sa a pre veľké obavy opäť vyprázdнили. Tento sud tu stojí bez poškodenia, bez pretekania a bez jedinej vytečenej kvapky.

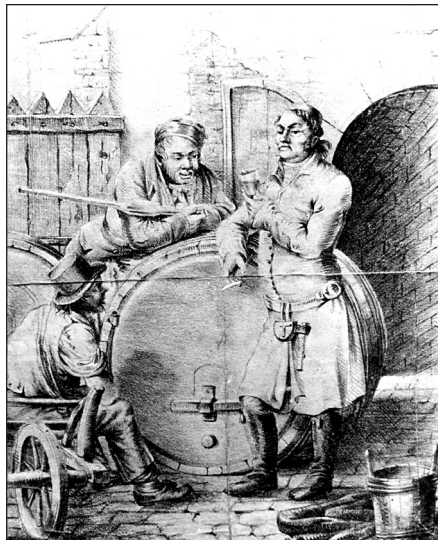
Trnavský sud zhotovil debnársky majster Johan Donner v Pešti. Sud bol potom v predšlom lete za vstupné vystavený na prehliadku na centrálnej lúke pri západnej časti opevnenia. Pán Walz ho následne nechal odvieť do Trnavy. Železné obruče dal pán Walz vyhotoviť cisárskych železiarňach v meste Graz. Veľký sud meria 3 a pol siah na šírku, 5 siah na dĺžku a 16 stôp 11 palcov na výšku. Sud má 22 obručí, ktoré majú hrúbku palca a sú dostatočne pevné, aby vydržali veľký tlak. Sud nie je zvnútra spojený žiadnymi sponami, reťazami či niečím podobným a drží pokope iba vďaka spomínaným železným obručiam a kvalitnému uzavretiu jednotlivých komponentov.

Obrovský sud stojí vo výhradne na to postavenej veľkej pivnici, zdobenej stĺpmi. Hore je vystavený v životnej veľkosti obraz jeho cisárskej výsosti, arcivojvodu Jozefa, uhorského palatína, ako podporovateľa vedy a umenia v Uhorsku, ktorý držia dvaja géniovia. Bokom sedí na malom súdku Bakchus – zbavovač starosti. Toto z veľkej časti sochárske umelecké dielo dáva tomuto priestoru viac vzhľad nádhornej kaplinky ako vinnej pivnice. Tú projektoval Anton Grün, architekt Bratislavskej župy a trnavský staviteľ. Klenba má tzv. českú štruktúru. Pevnosť a krása tu sú v súlade a hodnotne zakomponované. Predsieň do pivnice je len o niečo menšia ako samotná pivnica a na klenbu boli použité tehly v tvare pologule, ktoré sa smerom hore uzatvárajú stále tesnejšie.

Po oboch stranách veľkého suda vybiehajú dve malé pivničky v tvare polmesiaca, ktoré dosahujú sotva polovičnú veľkosť toho kolosu, ktorému ležia pri nohách. Sú viditeľné zhora zo záhrady, rovnako ako sud. Pána Walza napadlo, že pre čestných hostí, obzvlášť cudzích, budú všetky pivnice osvetlené lustrami, čo poskytuje nádherný a impozantný pohľad. Zhotovenie obrovského suda stálo iba na debnárskej práci 20 000 guldenov. K tomu treba prirátať cenu dreva 10 550 florénov, ktorá sa rátala 5 florénov za jeden okov, cenu kovových

obruči, postavenie a zregulovanie suda, ako aj ďalšie činnosti. Sud stál teda enormný kapitál, čo si mohol dovoliť len taký obchodník s vínom, ako pán Walz.

Po oboch stranách veľkej pivnice sú malé uličky sudov od 7 do 12 okovov, ktoré uschovávajú rôzne ušľachtilé uhorské odrody vín, ako zbierku vzácností. Debnár, ktorý vyhotovil tieto malé, rovnako umelecky spracované sudy, sa volá Mathias Trebitsch a pochádza z mesta Pécs. Vykopávky zeminy počas budovania stien veľkej pivnice slúžili zároveň na dostatočné prekrytie celej kolosálnej strednej pivnice, pretože tá je inak celá bez pevnej stropnej konštrukcie a je chránená proti dažďu len štruktúrou klenby a kvalitou jej spojov. Na rovnakom princípe sú postavené aj dve nové pivnice, ležiace v záhrade a idúce paralelne s čelnou stranou domu pána Walza na predmestí.

V týchto dvoch pivniciach dlhých 80 siah sa nachádzajú veľké sudy s obsahom od 150 do 160 okovov. Ako príjemná zmena v nich pôsobia v dvoch radoch pri komunikáciách stojace oválne, podlhovasté, 6, 8 a 10 hranné sudy (niektoré sú odzadu úplne guľaté), ktoré sú rovnako dielom Mathiasa Trebitscha z Pécsu. Okrem veľmi pôvabného tvaru majú niektoré z týchto sudov aj dvojité vnútorné dno o veľkosti 1 až dva okovy, kde sa dá zhora naliať víno len za pomoci veľkého lievika, a tak môže z jedného sudu vytekať až dvojaké víno. Jeden takýto veľmi pekný sud je umiestnený v predsieni vstupu do pivnice s veľkým sudom. Všetky zamýšľané skrášlenia pivnice a záhrady pána Walza ešte nie sú celkom dokončené, už teraz však poukazujú na chuť a štýl pána Walza ako aj staviteľa Antona Grüna. Na povrchu pivnice budú ešte vysadené anglické dreviny a umiestnené horné okno, cez ktoré sa obrovský sud bude naplňať. Aj toto ešte určite povedie ku skrášleniu.

Je určite plne zaslúžené poznamenať, že pán Anton Walz je veľmi humánnym a novým technológiám otvorený človek, ktorému vďaka niekoľko stoviek podnikateľských rodín za veľkú časť svojej obživy, predovšetkým trnavskí šenkári, ktorí si svoje zásoby od neho dopĺňujú za veľmi lacných podmienok. Rovnako vďaka jeho solídному obchodovaniu a veľmi dôsledným a včasným platbám s ním ochotne a radi spolupracujú všetci obchodníci či živnostníci.

Pán Walz má vo svojom dome na predmestí jeden praktický stroj. Je to znamenité zariadenie, pomocou ktorého sa plní víno a nemusí často čistiť zátkový otvor. Je to vlastne hore smerujúca pípa, na ktorej je fľaša otočená a ktorá umiestni korkovú zátku do hrdla fľaše. Funguje na princípe presýpacích hodín, čo znamená, že kým sa jedna fľaša plní vínom, druhá obrátená sa uzatvára. Pivnice pána Walza majú ešte jedno veľmi výhodné vybavenie. Je ním bridlicová tabuľka v tvare srdca, umiestnená v dreve na zemi pri používanom sude, kde je vypísaná odroda vína, ročník zberu a počet okovov. Pán Walz vlastní aj veľmi účelný a výhodný lis na víno, ktorý vynašiel Dr. Jäcke v Mikulove v Brnenskom kraji. Ten má v strede vreteno, šetriace čas a silu. Lis tohto typu bol uverejnený v zemskom časopise Vedomosti pre verejnosť a vynálezca zaň získal cisársko-kráľovské vyznamenanie. Pán Walz bol prvým, na koho sa Dr. Jäcke obrátil, aby vyskúšal využiteľnosť toho lisu a rovnako bol prvým mužom v Uhorsku, ktorý si ho objednal. Lis sa nachádza vo vinohradoch v Suche, ktorá patrí k majetku grófa

Františka Pálffyho a kde majú svoje zvyšné vinohrady zámožnejší Trnavčania, pretože v samotnom okolí mesta už žiadne nie sú. V súčasnosti je niekoľko takýchto umeleckých lisov zhotovovaných v dolnom Uhorsku, čo sprostredkoval pán Walz poslaním jedného modelu do Pécsu, pričom ten stál len 40 guldenov. Na lise na najviac cení úspora ľudskej sily a času, ako aj rovnomerné vylisovanie hrozna bez toho, aby do muštu prenikli horké zrníčka. Tento jackerovský lis je umiestnený v pôvabnej lisovni pána Walza, neďaleko peknej sály. Lisovňa je zdobená klamlivým stĺporadím z dreva, ktoré je priklincované na drevovú kôru. Aj dvere, okná a ostatné stavebné prvky ponúkajú očiam najkrajšiu zmes predmetov z prírodného materiálu a symetrickej umeleckej práce. Anglickými drevinami prerobený vinohrad je sám osebe tak pozoruhodný, akoby dovtedy na tomto pálfyovskom majetku vinohradníctvo bolo iba v nezrelom detskom veku."

Uvedenú správu azda doplníme len tým, že v hlavnej pivnici sa skladovalo biele víno, v prvej menšej červené a v druhej pálenka z čerešní a sliviek. Celý tento komplex predal Anton Szulíny svojmu synovi Ernestovi, ako to dokladá kúpnopredajná zmluva z 30. januára 1847. Ten však už taký úspešný nebol. V poslednej tretine 19. storočia kúpil tieto priestory Móric Treumann a založil tu veľkú sladovňu, ktorá sa postupne stala dominantou celého okolia. Dostala po nej pomenovanie aj ulica, na ktorej budova dodnes stojí – Sladovnícka. Víno tak ustúpilo pivu.

So zánikom valcovského (szulínyovského) veľkopodniku akoby symbolicky mizlo aj trnavské vinohradníctvo a vinárstvo. Hoci tu aj naďalej pôsobilo niekoľko obchodníkov s vinom (napr. Mayer) a zámožnejší obyvatelia mesta vlastnili vinohrady v tradičných trnavských lokalitách – v Suchej či v Horných a Dolných Orešanoch, nešlo už o veľké výmery. Tu niekde sa začína vytrácať povedomie obyvateľov o stáročných trnavských vinohradníckych tradíciách. Prelom 19. a začiatok 20. storočia sa v Trnave niesol skôr v znamení piva. Fungovalo tu až 5 sladovní, z ktorých boli najznámejšie Sesslerova, Diamantova a už spomínaná Treumannova. Obchod s vinom však nezaničil úplne ani v 20. storočí. V meste pôsobilo 14 veľkoobchodov s vinom, zlúčením ktorých vznikli v roku 1949 v Trnave Vinárske závody, o. p. Bratislava, závod Pezinok. Spočiatku spracovávali 300 až 400 ton hrozna ročne a zamestnávali 12 – 14 pracovníkov. Neskôr sa ich produkcia rozšírila na 11 – 12 miliónov kilogramov hrozna ročne, najmä z okresov Trnava a Trenčín. Nová pivnica s lisovňou mala kapacitu až 3 milióny litrov vína. Značky ako Orešanské červené, Spartak klub či Hlohovské sa distribuovali do širokého okolia a boli všeobecne známe. Boli to však skôr vína priemyselné, jednoduchšie, s orientáciou na kvantitu a dostupnú cenu ako kvalitu či odrodu. Niet preto divu, že sa v meste pilo prevažne pivo.

V roku 1974 sa v Trnave vybudoval nový moderný závod na výrobu piva (značky ako Trnavan či neskôr Horden), čím si tento nápoj upevnil svoju pozíciu v meste. Až po roku 1989 a najmä v posledných rokoch sú evidentné snahy pracovníkov mesta a zanietených ľudí z Vincechu, trnavského spolu priateľov vína o nadviazanie na vinohradnícko-vinársky odkaz našich predkov a zakreslenie Trnavy späť na slovenskú vinársku mapu. Podujatia ako Požehnanie mladých vín, Víno Tirnavia, Deň otvorených pivníc v Trnave či najnovšie Trnavský trh vína svedčia o tom, že sa to rozhodne darí. Verejnosť reaguje na tieto aktivity veľmi pozitívne, čo vytvára ďalšie predpoklady na utváranie vinárskeho charakteru Trnavy.

Na záver pre úplnosť iba dodajme, že podľa aktuálnej legislatívy patrí Trnava do Malokarpatskej vinohradníckej oblasti. Tá sa skladá z dvanástich rájónov, jedným z nich je aj Trnavský vinohradnícky rájón, ktorý tvoria obce kategórie B2: Boleráz, Brestovany, Bučany, Dolná Krupá, Jaslovské Bohunice, Majcichov, Malženice, Špačince, Šurovce, Trnava, Vlčkovce, Voderady, Zavar a Zeleneč.

PhDr. Martin HRUBALA, PhD., Malokarpatské múzeum v Pezinku

Ilustrácie: archív múzea

Vedecký seminár Trnava 1211 – 2011

Katedra histórie Filozofickej fakulty v Trnave organizuje vedecký seminár pri príležitosti 800. výročia prvej písomnej zmienky o Trnave. Uskutoční sa 10. mája 2011 o 13. hodine v budove Filozofickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave na Hornopotočnej 23 v aule 1A1 na prvom poschodí.

V roku 1211 daroval ostrihomský arcibiskup Ján trnavský kostol (ecclesiam de Sumbot) so všetkým príslušenstvom a príjmami, najmä desiatkami a inými právami, svojej metropolitnej kapitule v Ostrihome, ktorá údajne trpela chudobou. Pri tejto príležitosti vznikla najstaršia hodnoverná správa o Trnave a v tomto roku si pripomíname jej výnimočne okružle 800. výročie. Vedecký seminár predstaví okolnosti vzniku tejto prvej písomnej zmienky o Trnave, jej obsahové súvislosti a aj ďalšie dôležité momenty v dejinách mesta od najstarších čias až do 18. storočia. Podujatie je otvorené nielen pre odbornú ale aj laickú verejnosť, ktorá je srdečne vítaná.

V programe odznejú príspevky Listina ostrihomského arcibiskupa Jána z roku 1211 od Richarda Marsinu, Trnavské príjmy Ostrihomskej kapituly v stredoveku od Vladimíra Rábika, Dobytie Trnavy českým vojskom Přemysla Otakara II. počas uhorsko-českej vojny začiatkom 70. rokov 13. storočia od Miloša Mareka, Majetkový komplex Boleráz od Martina Tibenského, Hrnčiarovce nad Parnou v poddanskom majetku Trnavy od Marty Dobrotkovej, Románska sakrálna architektúra v Trnave od Erika Hrnčiarika, Trnava v kanonických vizitáciách z čias kardinála Petra Pázmaňa od Zuzany Lopatkovej, Trnava podľa daňového súpisu z roku 1715 od Márie Kohútovej a Obrazové a textové filiacie zobrazení Svorada a Benedikta v Ungaricae Sanctitatis Indicia od Mariána Zervana. *-red-*

História obnovennej Trnavskej univerzity I.

13. novembra 2010 uplynulo 375 rokov od otvorenia pôvodnej Trnavskej univerzity, ktorá svojho času bola najväčšou a najvýznamnejšou vzdelávacou inštitúciou na území nielen dnešného Slovenska, ale aj celého vtedajšieho Uhorska. Po takmer jeden a pol storočí pôsobenia tu v Trnave bola v roku 1777 presťahovaná do Budína (neskôr Budapešť). Trnava dostala akoby náhradu Kráľovskú akadémiu, ktorá však v meste zostala pôsobiť iba sedem školských rokov, pokým nebola presťahovaná do Bratislavy, kde z nej vznikla Alžbetínska univerzita, a v 20. storočí na jej základoch vyrástla Univerzita Komenského.

Trnava tak na dlhé obdobie zostala bez univerzity, i keď jej pôsobenie v meste vo vedomí historickej obce pretrvávalo a aj v komplikovaných časoch socializmu sa o nej viedli odborné diskusie či vedecké semináre (predovšetkým vďaka vtedajšiemu riaditeľovi Štátneho archívu Trnava Jozefovi Šimončičovi).

Situácia i podmienky pre vznik samostatnej vysokej školy sa podstatne zmenili až po revolučnom roku 1989, kedy sa nahlas začalo hovoriť o zriadení univerzity v Trnave. Nositeľmi tejto idey bolo široké spektrum, ktoré tvorili zástupcovia mesta, cirkvi, učítelia či vedeckí pracovníci; celkovo asi 50-členná skupina odborníkov, ktorá sa podieľala na príprave učebných plánov, osnov a na dotváraní koncepcie univerzity. Počiatkové úvahy smerovali k tomu, že nová vysoká škola poniesie názov Univerzita Antona Bernoláka (UAB), a v tomto zmysle bol návrh predložený aj Akreditačnej komisii vlády SR, ktorá sa v priebehu rokov 1990 a 1991 opakovane zaoberala témou vzniku novej univerzity v Trnave. Počítalo sa so zriadením troch fakúlt – Fakulty humanistiky, Pedagogickej fakulty a Fakulty manažmentu, hoci pôvodne sa uvažovalo aj o vzniku ďalších dvoch fakúlt – Teologickej a Ekologickej. Avšak Univerzita Komenského v Bratislave ani napriek pôvodnému príslubu napokon nedala súhlas k prechodu Teologickej fakulty

pod UAB a v prípade Ekologickej fakulty Akreditačná komisia už skôr neodporučila otvoriť na Slovensku samostatnú fakultu podobného zamerania.

Pracovná skupina Akreditačnej komisie, ktorá posudzovala predložený projekt univerzity, vo svojej správe 9. septembra 1991 potvrdila, že obsah a profil návrhu na zriadenie univerzity v Trnave je „v súlade s potrebami rozvoja malých univerzít“ a z hľadiska potrieb aj „univerzitnej histórie regiónu“. V záverečnom verdikte preto skonštatovala, že „predložený projekt pre založenie UAB v Trnave je dobrý a spĺňa požiadavky kvality na založenie trojfakultnej Univerzity A. Bernoláka v Trnave“. Samotná Akreditačná komisia prerokovala uvedené závery 30. septembra a 1. októbra 1991 v Bratislave. Na základe pripomienok odporučila zriadiť navrhovanú univerzitu len s dvoma fakultami – Pedagogickou a Fakultou humanistiky. Dôvodom bola skutočnosť, že prípravný výbor UAB sa napokon rozhodol upustiť od zriadenia Fakulty manažmentu. Potom už nič nebránilo tomu, aby bol návrh predložený na schválenie príslušnému kompetentnému orgánu – Slovenskej národnej rade. Tu sa však udiala ešte jedna podstatná zmena: zainteresovaní po obsiahlych konzultáciách s historikmi a legislatívcami napokon dospeli k dohode, že nová vysoká škola v Trnave neponesie dovtedy zvažovaný názov Univerzita Antona Bernoláka, ale bude zriadená pod názvom Trnavská univerzita. Navrhovatelia tým chceli odkázať na tradíciu bývalej Universitas Tyrnaviensis z rokov 1635 – 1777, na ktorú mala novo navrhovaná univerzita voľne nadviazať. Projekt na zriadenie Trnavskej univerzity, ktorí spoločne predložili SNR „okresné a mestské orgány v Trnave, arcibiskupský úrad rímskokatolíckej cirkvi a metropolita Slovenska Mons. Ján Sokol spolu s VPN, KDĽ a ostatnými stranami“, si osvojilo a podpísalo dvadsaťtri poslancov parlamentu. V dôvodovej správe k návrhu zákona predkladateľa považovali za potrebné nadviazať na tradíciu pôvodnej Trnavskej univerzity z rokov 1635 – 1777, lebo „pre hľadanie identity slovenského národa je nesmierne dôležitá aj úcta a pozitívny vzťah k histórii svojich kultúrnych a vzdelávacích inštitúcií“, a preto predkladatelia považovali za naliehavé „využiť tento historický klenot slovenského národa pre súčasné úsilie o obrodu jeho duchovnej slobody, kultúry a humanizmu“.

Dôležitým argumentom pre vznik univerzity bola výhodná geografická poloha Trnavy ako centra novovznikajúceho vyššieho územnosprávneho celku, ale tiež fakt, že v meste mal sídlo arcibiskup rímskokatolíckej cirkvi a metropolita Slovenska. Nemenej podstatným aspektom bol pozitívny postoj magistrátu mesta k zriadeniu TU, keďže mesto Trnava sa zaviazalo univerzite poskytnúť do bezodplatného užívania nevyhnutné priestory pre pedagogický proces i ubytovanie. Výhodným sa javilo aj kultúrne zázemie – v Trnave pôsobilo a dodnes pôsobí divadlo, niekoľko spevokolov či hudobných telies. Okrem toho Okresná knižnica, Spolok sv. Vojtecha, Západoslovenské múzeum a Jezuitská knižnica mali v tom čase sústredených viac ako 800 000 knižných jednotiek a periodik širokého záberu, čo s ohľadom na profil navrhovanej univerzity mohlo poslúžiť ako študijný materiál i objekt výskumu. V tejto súvislosti je dôležitá ešte jedna skutočnosť – poslanci SNR boli už pri predkladaní návrhu na vznik obnovenej Trnavskej univerzity presvedčení o tom, že najlepší spôsob, ako vyriešiť priestorovú otázku univerzity, „je vrátiť (historické objekty pôvodnej Trnavskej univerzity) ich pôvodnému účelu“.

Výsledok dlhodobej snahy širokej skupiny nadšencov sa dostavil 25. marca 1992, kedy SNR na svojom zasadnutí zákonom č. 191 zriadila Trnavskú univerzitu so sídlom v Trnave, s účinnosťou od 1. júla 1992. Zároveň SNR po schválení uvedeného zákona prijala uznesenie, ktorým zriadila Komisiu pre vytvorenie Prípravného výboru ako garanta kvality na Trnavskej univerzite. Za členov komisie boli vymenovaní minister školstva, mládeže a športu SR Ján Pišút, prvý námestník ministra školstva Vladimír Ďuríkovič, predseda Slovenskej akadémie vied (SAV) Ladislav Macho, vedecký sekretár SAV Anton Hajduk, zástupca Akreditačnej komisie Jaroslav Smítal a primátor mesta Trnavy Imrich Borbély. Táto komisia odporučila ministrom školstva J. Pišútovi, aby prezidentovi Českej a Slovenskej federatívnej republiky Václavovi Havlovi predložil návrh na vymenovanie Antona Hajduka za rektora TU. Minister školstva s návrhom súhlasil

a postúpil ho prezidentovi ČSFR, ktorý 12. mája 1992 A. Hajduka vymenoval za prvého rektora Trnavskej univerzity v Trnave.

Novovymenovaný rektor mal pred sebou neľahkú úlohu – za niekoľko týždňov zostaviť pedagogický tím dvoch fakúlt (Pedagogickej a Fakulty humanistiky). Prvých pedagógov vyberal z okruhu učiteľov a vedeckých pracovníkov SAV, ktorí už mali skúsenosť s prácou na vzniku novej univerzity – títo pôvodne pripravovali zriadenie vysokej školy Academie Istropolitana, ktorá mala byť alternatívou voči Univerzite Komenského v Bratislave, avšak k vzniku tejto školy napokon nedošlo. Prvoradou úlohou vedenia TU bolo čo najskôr získať v Trnave vyhovujúce priestory. Po rokovaní medzi primátorom mesta, ministrom školstva a dekanom MtF STU došlo k vzájomnej dohode, že MtF dočasne vyčlení časť svojich priestorov pre sekretariát rektora TU, pretože päťposchodová budova bývalého Stavoprojektu na Hornopotočnej ulici, vyčlenená pre potreby Trnavskej univerzity, sa ešte len pripravovala na odovzdanie do jej užívania. Z toho dôvodu prvé listy a pečiatky rektorátu Trnavskej univerzity z roku 1992 niesli adresu Paulínska ulica 16.

PhDr. Marián MANÁK, Ph.D., Archív Ústavu dejín Trnavskej univerzity

K histórii obnovenej Trnavskej univerzity v Trnave podrobnejšie: *Dejiny Trnavskej univerzity 1635 – 1777, 1992 – 2010* (editori Jozef Šimončič, Alžbeta Hološová). Trnava: *Typi Universitatis Tyrnavien-sis*, 2010. 370 s.

Literárne zoznamovanie s Nepoznanou

Zlata Matláková nie je pre priateľov poézie nepoznaná. Jej osobitné citlivé používanie slova je charakteristické pre každú jej doterajšiu básnickú zbierku. Názov tej novej – Nepoznaná, preto môže vyvolať rôzne otázky. A s mnohými z nich sa čitatelia rozhodli podeliť na literárnom stretnutí v Špačinciach, kde autorka býva – aj keď je s Trnavou duchovne prepojená dlhé roky.

Mnohí ju poznajú ako učiteľku, iní zasa ako autorku textov skupiny Pramene. Najpočetnejšiu skupinu však tvoria obdivovatelia jej poézie. Po desaťročiach skromných na jej básnické zbierky nastal čas jej poetickej žatvy. V priebehu posledného desaťročia predstavila niekoľko rôznorodých a pozoruhodných zbierok (napr. Rozopnutá duša či Kytica za dverami), ktorými prekročila pomyselný rámec regiónu. Najnovším titulom *Nepoznaná* odhalila Zlata Matláková ďalší doteraz nepoznaný autorský potenciál.

Kým u niektorých autorov možno celý rad zbierok označiť rovnakou charakteristikou, v prípade Zlata Matlákovej to, našťastie, neplatí. Zaiste to vyplýva z autorkinho myšlienkového-umeleckého pretlaku, a z akéhosi nepísaného pudu umeleckej sebazáchovy nezaspáť na vavrínoch. Zhodujú sa na tom aj literárni kritici pri recenziách Matlákovej kníh, a zvlášť v tej najnovšej. V nej sa v každej básni nechala inšpirovať aforizmami Miroslava Danaja z dvoch doteraz vydaných a myšlienkovito rovnako bohatých kníh aforizmov (*Ona je tá káva, Niečím ňa možno liečim*). Nepochybne je to nówum v súčasnej slovenskej poézii, aby sa autor explicitne nechal inšpirovať iným autorom. V tomto prípade slúžil spomínaný aforizmus ako myšlienkové motto pre napísanú báseň. „Myslím si, že to je akési riadenie našich spoločných životov. Ja som písala doslov k jeho zbierke aforizmov *Niečím ňa možno liečim*, a tak sa mi do-

stali tak do podvedomia, že sa objavili v mojej tvorbe. Spočiatku som to brala ako hru a nechala som to voľne plynúť. No keď sa objavila desiata, dvadsiata a tridsiata báseň, vznikol problém ako takéto nepoznané spojenie žánrov, aforizmu a poézie polygraficky zvládnuť. No to nám už poradil zodpovedný redaktor publikácie Štefan Haviar z martinskej Matice slovenskej, kde kniha vyšla,“ hovorí autorka Zlata Matláková. Mnohé o vzniku básní, ale aj o autorskom prepojení s Miroslavom Danajom zodpovedala v priebehu literárneho večera. Diskusia tvorcov knihy, ktorú uviedol Pavol Tomašovič, bol doplnená aj o hudobnú časť. A tak sme si v podaní hudobníka Mariána Mrvu a speváčky Milky Babkovej oživilí jeho piesne s textami Zlaty Matlákovej ako Chlapec v džínsoch či Jeseň.

A čo povedala Zlata Matláková na svoje prvenstvo v takomto otvorenom inšpirovaní sa tvorbou iného autora? „V jednej z recenzií napísala Marta Moravčíková, že takéto dvojautorstvo a ešte v takýchto rozdielnych žánroch je akoby chôdza po tenkom ľade, a záleží na čitateľoch, ako si poradia s takýmto spojením. A aké ja zbieram reakcie? Jedna skupina čitateľov si prečíta aforizmy a povie – stačilo, druhí sa hrajú na detektívov a hľadajú v mojich básňach, ktorý je to ten aforizmus, a tretí hľadajú, či je aforizmus pointa alebo súčasť textu,“ usmieva sa Zlata Matláková.

Pre inšpirátora Miroslava Danaja bolo vydanie knihy príjemnou skutočnosťou, a ako pripomenul, aj poctou. Práve Zlata Matláková bola neraz prvou recenzentkou Danajovej tvorby ešte pred vydaním, a zároveň aj istým navigátorom. Nie každý autor sa chce svojou tvorbou hneď prezentovať. „Možno aj vďaka Zlate Matlákovej píšem. Ona stále akosi podpichovala moje schopnosti, o ktorých som ani ja sám nevedel. Som rád, že našla v tých aforizmoch možno aj niečo viac ako v nich skutočne je. Spomínala ich z rôznych stránok ako inšpiráciu. Spýtala sa ma, či budem súhlasiť s tým, keď napíše na môj aforizmus báseň. Samozrejme som súhlasil. A za to, že sa o to pokúsila a že to vyšlo, za to možno len ďakovať,“ povedal trnavský lekár Miroslav Danaj na prezentácii knihy Nepoznaná. A ako sa pozerá na autorské prepojenie z pohľadu slovenskej literatúry? „Tvrdia, že doteraz také ničो nevzniklo. Takýmto prepojeniam neraz bráni aj akási namyslenosť jedného alebo druhého autora. Napríklad, v tomto prípade výborná autorka ako je Zlata Matláková v úvodzovkách príjme niekoho myšlienku, ktorú rozvinie do vynikajúcej básne. Ja by som mohol byť urazený, že použila moju myšlienku, no pre mňa je to pocta. Teda, ide tu aj o náš spoločný súzvuč – literárny,“ dodal Miroslav Danaj.

Najnovšiu básnickú zbierku Zlaty Matlákovej ilustroval Emil Sedlák. V súčasnosti žije na Myjave a s autorkou sa stretol po prvýkrát, keď mal pripraviť obrazovú stránku knihy. „Pre každého ilustrátora je veľkou poctou, ak môže najmä veľké diela ilustrovať. Robil som napríklad poéziu Françoisa Villona, ale aj vynikajúceho básnika Diderota. Každá poézia musí citlivého ilustrátora zákonite posunúť. I v tom je pomyselný pohyb, ktorý determinuje môj vnútorný rozmer. Usvedčila ma jej poézia v tom, že sme na rovnakej frekvencii,“ hovorí autor ilustrácií Emil Sedlák. A ako vníma autorka prvé stretnutie s ilustrátorom? „Redaktor vydavateľstva Matice slovenskej Štefan Haviar si prečítal moje básne a hneď z palety tvorcov vybral meno Emil Sedlák. Poznala som jeho meno zo Slovenských pohľadov a utvrdila sa, keď som navštívila jeho výstavu v Piešťanoch. Tak som pochopila, že umelecky patríme k sebe, on svojím výtvarným umením a ja poetickým. Dal nový rozmer mojej poézii a dostal ju do inej vrstvy,“ hovorí Zlata Matláková. Aká je jej básnická budúcnosť? „Neviem, či možno hovoriť o dlhodobej stratégii, pretože to prichádza akosi samo od seba. Nevedela by som si predstaviť, že by som dostala objednávku z nejakého vydavateľstva, aby som napísala napríklad prírodnú lyriku alebo ľúbostné básne. To by som nedokázala. Všetko je akoby výsledkom hľadania a usporiadania citov, myšlienok, vnemov, poznávania, stretnutí s ľuďmi, nevedela by som to naprogramovať dopredu. A od toho sa odráža vznik ďalších básní,“ dodala Zlata Matláková.

Martin JURČO, foto: archív ZM

Trnava je medzi knihami znamením úspechu

Naše mesto sa v poslednom období spája s rôznymi kontextami. Medzi tie pozitívne sa dostalo niekoľko cien za knižné a vydavateľské počiny spojené s Trnavou a jej tvorcami. Popri oceneniach, ktoré dostali naše Novinky z radnice, Národnej ceny za grafický dizajn projektu Trnava, hlavné mesto európskej kultúry a oceneniu za propagačný materiál o kráľovskom meste Trnave, sa v posledných týždňoch pridal aj úspech na 4. ročníku súťaže Najkrajšia kniha a propagačný materiál o Slovensku za rok 2010, kde sa kniha o Trnave umiestnila na prvom mieste vo svojej kategórii. K plusom pribudlo aj ocenenie pre šéfredaktora NzR Pavla Tomašoviča za jeho knihu úvah a reflexií Bezčasie v prestížnej súťaži Kniha a knižný debut roka 2010.

Prvým úspechom bolo vyhodnotenie prvého zväzku Dejín Trnavy za knihu roka 2010 v kategórii A3: knihy o mestách. Ocenenie v rámci 4. ročníka súťaže Najkrajšia kniha a propagačný materiál o Slovensku za rok 2010 dostala kniha za obsahovú, grafickú a polygrafickú úpravu (súčasťou týchto kritérií bola kvalita fotografií, reprodukcii, zalomenie a symbióza formy a obsahu diela) a patrila medzi najpríťažlivejšie v danom ročníku. Vyhlasovatelia súťaže – Klub fotopublicistov Slovenského syndikátu novinárov a Štátna vedecká knižnica Banská Bystrica jej ocenenie udelili za naplnenie kritérií a poslania súťaže, teda: „Prispieť k zvyšovaniu estetickej úrovne obrazových a obrazovo – textových kníh a iných propagačných materiálov o Slovensku a jeho územných častiach, aby boli rovnocenné úrovni propagačných produktov vychádzajúcich v starých členských štátoch Európskej únie.“ Dejiny Trnavy, zväzok 1. vydalo Mesto Trnava koncom minulého roka (v rozsahu 660 strán a v náklade 2 800 výtlačkov). Kniha bola s ďalšími ocenenými vystavená v priebehu apríla v Štátnej vedeckej knižnici v Banskej Bystrici a expozícia pokračuje do ďalších miest (Levice, Košice, Bardejov, Piešťany, Rožňava, Stará Ľubovňa, Veľký Krtíš, Zvolen, Žilina).

„Ocenenie je ohodnotením práce nielen redakčného tímu, ale aj mesta a grafického štúdia. Potvrdilo sa, že takáto spolupráca bola správnym rozhodnutím a hodiny spracovania dokumentov, fotografií a ďalších podkladov pre odborné texty neboli márne,“ povedal zostavovateľ fotografií do knihy a vedúci kancelárie primátora Trnavy Pavol Tomašovič.

Popri Novinkách z radnice (ktoré boli ocenené už dvakrát) je to ďalšia významná cena spojená s našim mestom a jeho tvorcami. „Nadčasovosť je v tomto zmysle najlepším meradlom. Vyžaduje čas i trpezlivosť. To sa však v rýchlej dobe nenosi všade. Som rád, že v Trnave vznikajú nadčasové diela i monografie, ktoré sú dôležité nielen z pohľadu občianskej spoločnosti a spravovania vecí verejných, ale aj z pohľadu budúcich generácií. Dejiny Trnavy sú vďaka tomu, že vznikli v slobodnom prostredí slobodných autorov, zárukou pre ďalšiu generáciu, že môže lepšie spoznať miesto, kde žije, a to na základe faktov i súvislostí bez prifarbenia. To neznamená, že dielo je uzavreté a interpretácia je len jediná. Sme na ceste s dobrým základom,“ povedal Pavol Tomašovič.

Meno hovorcu mesta, a zároveň aj novinára a spisovateľa, sa opäť skloňovalo aj na odovzdávaní cien 20. ročníka súťaže Kniha roka a knižný debut roka 2010. Pavol Tomašovič získal po svojom úspešnom debute Nič v krajine nikoho, ktorý sa umiestnil na druhom mieste v roku 2007, piate miesto v tej istej súťaži za svoju druhú knihu Bezčasie (vydanú minulý rok v Spolku sv. Vojtecha).

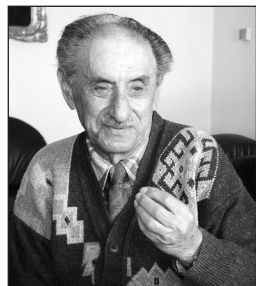
„Záujem čitateľov i ocenenie kníh Nič v krajine nikoho či Bezčasie ma, prirodzene, teší. O to skôr v dobe, keď sa viac pozerá, listuje a surfuje než číta. Ak sa aj číta, tak ide najmä o zábavu

nejší, komerčne zaujímavejší či ľahší žáner. V svojich textoch sa snažím poukázať viac ponad to, čo je napísané, na pôvodný zmysel slova. Neponúkajú jednoduché riešenia a plynutia, hľadajú cesty pre porozumenie. Zodpovedá tomu i forma zalomenia textu. Čitateľovi vytvára priestor pre ďalšie premýšľanie. Teší ma, ak túto snahu hľadania a pomenovania ocenia i čitatelia. Znamená to, že sme v hĺbke srdca nerezignovali," hovorí Pavol Tomašovič. Jeho najnovšia kniha je reflexívno-úvahovou zbierkou myšlienok a príbehov s minimalizovaním príbehov a zvýraznením úvahových prvkov.

Cena Kniha roka je anketou čitateľov a vyhlasuje ju redakcia Knížnej revue v spolupráci so Združením vydavateľov a kníhkupcov Slovenskej republiky.

Martin JURČO

Spomienka na Júliusa Balogha (1921 – 2003)

Pri príležitosti jeho nedožitých 90. narodenín si pripomenieme tohto trnavského maliara komornou výstavou skíc, olejomalieb a čriepkov zo života, ktorá bude slávnostne otvorená na podujatí Noc v múzeu v sobotu 14. mája o 20. hodine v Západoslovenskom múzeu.

Maliar Július Balogh sa narodil 5. mája 1921 v rodine maliara Jozefa Balogha, ktorá prišla do Trnavy v roku 1927 z Brezna. Absolvoval Strednú školu umeleckých remesiel v Bratislave (prof. Fulla, Galanda) a potom Oddelenie kreslenia a maľovania pri katedre architektúry SVŠT v Bratislave (prof. Mudroch, Koniarek, Kostka, Pribiš, Benka).

Rok strávil na Akadémii výtvarných umení v Prahe. V roku 1947 sa stal členom Umeleckej besedy Slovenska a o rok neskôr mal prvú samostatnú výstavu v Trnave.

Spolu s otcom založili a viedli od r. 1948 robotnícky výtvarný krúžok v Trnave, ktorý navštevovali i mladí talentovaní budúci umelci (Bartek, Dóka, Jurča, Galko, a pod.) Pôsobil ako pedagóg, najskôr ako učiteľ estetiky na gymnáziu a zdravotníckej škole v Trnave, potom ako asistent na Pedagogickom inštitúte v Trnave, no najdlhšie ako učiteľ výtvarnej výchovy LŠU v Seredi (1964 – 76). Popri spoločenských objednávkach doby maľoval zátišia, historické zákutia Trnavy, slovenské dediny, prírodu Tatier, ale aj obrazy zachytávajúce dojmy z ciest po Európe (Francúzsko, Gruzínsko). Celou jeho tvorbou sa nesie jeho obľúbený motív Maliar a modelka v ateliéri.

Z autentických spomienok, zapísaných pri príprave jeho jubilejnej výstavy v roku 2001:

„Narodil som sa a prvé detské roky som prežil na Horehroní v Brezne, pochádzam zo štyroch detí maliara Jozefa Balogha, bol som jeho najstarší syn. V roku 1927 sme sa presťahovali do Trnavy, otec tu získal zákazky ako portrétista. Aj známy trnavský fotograf Vojtech Kabáth mu poskytol niekoľko objednávok na kolorovanie portrétnych fotografií, čo neskôr prerástlo do intenzívnejšej spolupráce a ponuky, aby môj otec pracoval v jeho fotoateliéri. Obaja teda spoločne zdieľali jeden pracovný priestor v centre mesta, neďaleko trnavského námestia. Toto miesto som ako chlapec denne navštevoval. Mal som tam svoju stoličku, na ktorej som sedával a často aj celé hodiny som za otcovým chrbtom pozoroval, ako pracoval. Vnímal som vôňu olejových farieb a terpentínu, a zároveň som mohol sledovať aj prácu pána Kabátha – fotografa a jeho čarovanie s chemikáliami.

Bolo to raz pred Vianocami, keď dostal otec zákazku na kolorovanie desiatich reliéfov s motívom Trnavskej Panny Márie. Objednávka mala byť hotová do Vianoc, no otec ochorel a choroba mu nedovolila pracovať. Namiešal teda aspoň farby a zvyšok ma nechal urobiť samého. Mal som vtedy desať rokov a bol to môj prvý skutočný zárobok za maľovanie.“

Výstava Spomienka na Júliusa Balogha bude prístupná v múzeu do 30. septembra 2011.

PaedDr. Simona JURČOVÁ, foto: archív múzea

Deň otvorených dverí a noc v múzeu

Každoročne v polovici mája si pripomínáme Medzinárodný deň múzeí a galérií (18. máj), a pri tejto príležitosti sa koná Deň otvorených dverí aj v Západoslovenskom múzeu v Trnave. Už sedem rokov sa múzeum zároveň zapája do celoeurópskej akcie Noc v múzeu (European Night of museums www.nuitdesmusees.culture.fr), ktoré sa organizuje pod patronátom Rady Európy.

Jeho cieľom je: „...v čo najväčšej miere prezentovať kultúrne dedičstvo, upriamiť pozornosť na význam jeho uchovania a ochrany, šírenie informácií o kultúrnej rozmanitosti jednotlivých krajín i regiónov Európy spôsobom neformálneho vzdelávania a kultivovaného oddychu.“ Po štvrtý rok sa podujatie organizuje aj na celonárodnej báze, pod hlavičkou Zväzu múzeí na Slovensku, ktoré vyzýva všetky múzeá a galérie na Slovensku, aby v tento deň v netradičnom čase pripravili hodnotný program, ktorým by prilákali širší okruh návštevníkov.

Západoslovenské múzeum v Trnave v rámci podujatia Deň otvorených dverí ponúka tento rok návštevníkom bezplatnú prehliadku svojich expozícií a výstav vo všetkých troch budovách – v klariskom kláštore, v Múzeu knižnej kultúry a v Dome hudby Mikuláša Schneidera Trnavského v sobotu 14. mája v čase od 11. do 17. hodiny. V kláštore klarisiek bude o 14.30 pre záujemcov o paleontológiu kurátorský výklad RNDr. Miroslava Hornáčka spojený s prehliadkou novej prírodoprednej výstavy Bolo u nás more. Od 15. do 17. hodiny bude pre deti vo veku 4 – 12 rokov pripravená výtvarná dielňa pod názvom Sypané obrázky. Jednoduché deťmi nakreslené obrázky sa na pripravený podklad postupne vysypú farebným pieskom a upevnia lakom. Pri práci je potrebná pomoc rodičov, ktorí za materiál k dielni zaplatia symbolický poplatok 1 euro a obrázok si budú môcť odnieť so sebou.

Podujatie Noc v múzeu sa koná len v jednej budove múzea – v klariskom kláštore v čase od 17. do 23. hodiny. O 17.30 bude v koncertnej sále prednáška historičky Mgr. Lucie Duchoňovej o histórii módy, na ktorej bude premietaná prezentácia, a zároveň tam budú môcť návštevníci vidieť vybrané originálne exponáty. O 20. hodine bude slávnostne otvorená výstava venovaná spomienke na nedožitú 90. narodeniny akademického maliara Júliusa Balogha a program ukončí o 21. hodine koncert v koncertnej sále múzea. Počas podujatia bude na II. poschodí múzea otvorená pre návštevníkov kaviareň.

Na podujatie Deň otvorených dverí a Noc v múzeu srdečne pozývame širokú kultúrnu verejnosť.

-s/

Predposledný májový víkend bude patriť literatúre

Piaty ročník literárneho minifestivalu Trnavské literárne slávnosti, ktorý už tradične organizuje Mesto Trnava spolu s Trnavským literárnym klubom, svoj program naplní počas dvoch májových dní, konkrétne 20. a 21. mája 2011.

Ústredným motívom piatkového programu, ktorý sa začína o 18.00 v západnom kridle trnavskej radnice, budú aktuálne podoby poézie a prózy slovenských ženských autoriek. Pozvanie prijali viaceré etablované spisovateľky; Monika Kompániková, Mária Ferencuhová, Nora Ružičková a Uršula Kovalyk. O hudobnú časť večera sa postará trnavský H projekt.

Sobotný diel podujatia sa bude odohrávať v divadelnom štúdiu Divadla Jána Palárika v Trnave. Náplňou poetického večera bude prierez klubovou literárnou tvorbou na Slovensku. Práve klubová scéna tvorí stále podnetnú a živú súčasť literárneho života a spoločnosti. Predstaví sa Trnavský literárny klub a jeho hostia z viacerých slovenských literárnych klubov. Program sa začína o 17.00 h.

viac na: www.ttlitklub.sk, www.facebook.com/littklub

Životnou okľukou späť do rodného mesta

Narodila sa v Trnave. Po absolvovaní štúdia na Konzervatóriu v Bratislave (v roku 1965 u M. Pánovovej) sa na niekoľko desaťročí stala kľúčovou členkou Baletu Slovenského národného divadla v Bratislave. Okrem aktívnej umeleckej činnosti sa venovala aj pedagogickej práci na Hudobnej a tanečnej škole. Odborníci ju hodnotili ako poprednú slovenskú predstaviteľku klasickej baletnej literatúry a primabalerínu so širokými technickými dispozíciami. Okrem divadla účinkovala aj v baletných predstaveniach vo vtedajšom bratislavskom štúdiu Čs. televízie. Je držiteľkou viacerých významných ocenení, v roku 1981 s ňou Boris Slovák nakrútil televízny dokument Ťažký deň. Po ukončení aktívnej baletnej kariéry sa presťahovala do rodnej Trnavy a v súčasnosti sa venuje mladej generácii v Súkromnom tanečnom konzervatóriu Dušana Nebylu. Večná optimistka, ktorá berie život s humorom, no aj s pokorou. Hovoríme s tanečnicou a pedagogičkou Gabrielou Záhradníkovou rod. Demovičovou.

Ako si pamätáte na rodinné zázemie, mal niekto z rodiny vzťah k tancu alebo aspoň k pohybovým aktivitám?

Bývali sme v centre mesta na Kollárovej ulici oproti štadiónu. Pamätám sa, že ešte tam nebola tribúna, priamo z okna sme videli na futbalistov. Môj brat aj otec boli veľkí fanúšikovia Spartaka. Otec cvičil na bradlách, ako mládenec hrával tenis, mal rád pohyb. Bol skaut. Možno takto sa vzťah k pohybovej kultúre preniesol na mňa. Môj brat okrem zakopnutia o futbalovú loptu žiaden šport nepestoval (smiech).

Pri futbalovom štadióne vyrastalo niekoľko mladých Trnavčanov, ktorí sa stali známí v umení. Soňa Valentová, Jozef Adamovič, Marika Škultétyová...

S Jozefom Adamovičom sme sa veľmi nestretávali, až neskôr v divadle, naopak, so Soňou Valentovou sme rovesničky a spolu sme trávili väčšinu času nášho detstva. Ona bývala na Športovej ulici, to bolo za rohom. Dodnes na naše spoločné roky rada spomínam. Veľa sme sa stretávali a snívali o tom, aké budeme slávne a neslávne (smiech). Bola to naša meta, aby ona bola herečka a ja tanečnica. Mali sme výbornú učiteľku v škole pod mestskou vežou. Volala sa Valéria Drozdíková. Tá nás nasmerovala k poézii, chodili sme na zájazdy a po múzeách. Učila nás aj širokému rozhl'adu, napríklad ovládali sme všetky názvy štítov v Tatrách. Dva až trikrát do roka, v čase plesov alebo fašiangov, sme našťudovali hru alebo program pre rodičov a ďalších Trnavčanov. A tam sme sa prezentovali celá trieda, a aj ja so Soňou ako umelkyne (smiech). O tom, že mám talent, hovorila mojim rodičom ako prvá práve pani učiteľka Valéria Drozdíková. Hovorila im, aby ma dali na balet. Ja som to tak vtedy nevnímala. Chodili sme aj do vtedajšej ľudovej školy umenia. Tam vtedy učili rôzni starší sólisti zo Slovenského národného divadla, ktorí nemali taký široký repertoár, a mali čas aj na pedagogickú prácu. Aj na ich odporúčanie som sa potom vybrala do Bratislavy. A to aj napriek tomu, že moji rodičia veľmi nechceli. Boli sme vtedy také prebudené – Soňa chodila na všetky recitačné súťaže a ja už v štrnástich na konzervatórium.

Ako ste po absolvovaní konzervatória začínali na doskách Baletu Slovenského národného divadla? Rovno ste našťudovali baletné predstavenie, či ste sa nechali poučiť staršími kolegyniami vo vedľajších úlohách a až potom prišli na rad sólové role?

Vtedy sa dostal do Baletu Slovenského národného divadla celý náš ročník konzervatória. Boli sme štyri dievčatá a traja chlapci. A v balete som sa stretla aj s Trnavčanom Dušanom

Nebylom. Najprv som bola členka baletu, sólistka až neskôr. Všetko to fungovalo na základe odovzdávania si skúseností. V čase 60. rokov boli v balete dvaja významní choreografi: prvý slovenský choreograf Jozef Zajko a Karol Tóth. Bol určený dramaturgický plán, v ktorom bol napríklad na ďalšiu sezónu balet Spiaca krásavica. Dve obsadenia boli staršími sólistami a jedno mladými. A vtedy mi Jozef Zajko ponúkol účinkovať v tomto obsadení mladých členov baletu, mala som mať sólovú postavu. A na skúške baletka Augusta Herényiová, s ktorou som alternovala, sedela v hľadisku vedľa Jána Haľamu a obaja sa smiali. Hovorili – ani dievča nevie, aké ťažké to tančovanie je (smiech). A mali pravdu. Až neskôr, postupnými skúsenosťami som to zisťovala. Išla som z role do role, začala som si postupne uvedomovať, v ktorých častiach musím bojovať a pasovať sa. Čím človek viac dospieval, tým si viac uvedomoval, aké je to naše povolanie ťažké. Doteraz som účinkovala v asi štyridsiatich hlavných úlohách, takže až teraz rekapitulujem.

V dramatickom umení obsahuje práve balet zaiste najviac zložiek. Obsahuje časť z činohry, časť z opery, a ešte si tanečník musí pamätať aj presnú postupnosť pohybovej zložky. Vy ste sa predstavili v desiatkach úloh – ako Anna v Anne Kareninovej, Bernarda v Dome Bernardy Alby, Máša v Luskáčikovi, ako Carica vo Vtákoví Ohnivákovi či ako Giselle v rovnomennej inscenácii. Účinkovali ste aj v rôznych baletoch v hlavnej postave, či sólovými partmi, napr. v Plese kadetov či v Márnotratnom synovi. Išli ste z úlohy do úlohy. Ako ste to zvládali?

Baletky sú stále unavené. Musíte mať dobrú životosprávu, psychicky musíte byť pripravený na drinu, ktorá vás denne čaká. Musíte sa udržiavať v technike, ale aj vo fazóne. Ja som sa posilňovala aj sama. Napríklad, veľmi rada som mala premiéry. Iní boli v tom čase na nervy, ja presne naopak. Dva týždne predtým som bola nervózna, postupne som sa z toho dostávala. V deň premiéry som mala presné rituály. Štyri hodiny pred predstavením som sa líčila, ponatierala, cvičila. Premiéra mala pre mňa vždy takú zvláštnu atmosféru, isté napätie, noblesu. Prvé momenty vás opantávajú, prežívate isté chvenie. Potom si uvedomíte, že vám nič iné nezostáva, divák chce vidieť výkon. A vtedy to prejde. Jedno nadväzuje na druhé – teda to fyzické a psychické. Presne to aj my dnes učíme našich študentov. Jednoducho, treba presvedčiť diváka, že mu chcete všetko odovzdať, a publikum vám musí uveriť. Napríklad, v Giselle som zošalela z lásky. Keby som to presvedčivo nezahrála, divák to nepresvedčí a nepochopí obsah. Premiéry – to sú krásne momenty. Niekedy mi je azda ľúto, že naše umenie nie je tak docenené ako iné druhy umení, balet akoby bol na chvoste.

V roku 1975 ste absolvovali mesačný študijný pobyt v Moskve. Jeden z vrcholov dosiahol ruský balet v dielach Čajkovského, hlavne v balete Labutie jazero. A práve Labutie jazero ste si mohli v Bratislave vyskúšať dvakrát – v roku 1972 a aj v roku 1985. To už ste mali „ruské“ skúsenosti z Moskvy...

Ja som sa na ten pobyt veľmi tešila. Predsa len, ruský balet má veľké meno, aj keď v tých časoch emigrovalo množstvo tanečníkov veľkých mien najmä na západ. Študovala som spomínanú postavu Giselle a popritom som doštudovala Labutie jazero. Žili sme vtedy intenzívnymi tréningami denne už od rána. Najprv so ženami, neskôr mali samostatný tréning aj muži – tanečníci. Neodmietala som ani to. Dávala som si zaberáky, čo sú určené tanečníkom. Chcela som získať tú istotu a pevnosť v nohách. Jednoducho, keď sa postavím na špičky, aby to bolo tak, že skutočne stojím, pevne. Aby sa nestalo, že spadnem.

Vášim manželom bol dlhé roky známy slovenský herec Slavomír (Slávo) Záhradník. Herec (známy z divadla, ale aj filmu, rozhlasu a televízie) so špecificky zafarbeným hlasom, podľa ktorého ho poznali viaceré generácie divákov. Aj keď práve hlas a výzor ho predurčovali stvárňovať drsné a priamočiare postavy, vraj mal otvorené srdce. Žiaľ, jeho životnú púť v jeho päťdesiatich štyroch rokoch náhle prerušila tragická udalosť.

On začínal v Tatra revue, neskôr bol na Novej scéne a po pätnástich rokoch odišiel do slobodného povolania. A ako som sa s ním zoznámila? V absolventskom ročníku sme ako študentky praxovali v Tatra revue. Nemali sme tam veľa hodín vyučovania, preto sme si posledný ročník štúdia krátili v Tatre, kde bol asi 15-členný baletný súbor. A keďže tento súbor známeho divadla chodil na zájazdy, študenti nacvičili repertoár, aby v Tatre neodpadlo predstavenie. Tak sme sa doúčali repertoár Tatra revue. A tam so sa stretla so Slávom. Aj keď sme si počas spoločnej cesty preskákali aj isté bohémske latky, predsa len sme zažili najmä to pekné. Najviac sme sa spoločne tešili na dva mesiace dovolenky v lete v jeho rodnej Nižnej Boci na Liptove. Postavili sme si tam chatu, chodil tam na poľovačky, a tak som srdečný vzťah k tomuto kraju získala aj ja. Ani Slávo si vtedy nebral žiadne nakrúcania, chcel si tam každé leto vychutnať. Jedinú výnimku azda urobil, keď štyri dni točil dokrútky k Pachovi. On nikdy nebol kariérista, nepotrpel si na to, aby ho niekto obdivoval, ani veľmi nechcel podávať rozhovory. Napriek tomu, že mal niekedy bohémsku náladu, v podstate bol introvert.

Po skončení aktívnej kariéry ste sa rozhodli presťahovať do svojho rodného mesta. Bola v tom nejaká filozofia, vrátiť sa k svojim koreňom, či pragmatické okolnosti?

V Bratislave som po smrti manžela pobudla dvadsať rokov. Byvala som na Bezručovej ulici (v centre mesta neďaleko Šafárikovho námestia – pozn. aut.). Bolo to tiché krásne miesto. Potom začali stavať rôzne tie obchodné centrá, a s tým sa začal veľký stavebný ruch. A tak som sa rozhodla, že sa presťahujem na nejaké pokojné miesto. Uvažovala som o Karlovej Vsi. A zrazu ma osvietilo. Reku, prečo by som sa nepresťahovala do Trnavy? Za dva mesiace som predala byt a zároveň kúpila v Trnave nový. Neodchádzalo sa mi vôbec ťažko, keďže už som nebola viazaná na divadlo. Vtedy som ešte pomáhala kamarátke v baletnej škole v Taliansku. Povedala som si, či pôjdem do Talianska z Bratislavy alebo z Trnavy, to je jedno.

V súčasnosti pôsobíte ako pedagogička v trnavskom Súkromnom tanečnom konzervatóriu Dušana Nebylu. Tam sa venujete základnej disciplíne, teda klasickému tancu.

Aj práca v Súkromnom tanečnom konzervatóriu Dušana Nebylu rozhodla, prečo prísť do Trnavy natrvalo. V základnej umeleckej škole pri Štúdiu Baletu Dušana Nebylu pracujem päť rokov, v tanečnom konzervatóriu pôsobím tretí rok. Veľmi ma potešilo, keď ma Dušan Nebyla oslovil, či by som neprišla pomôcť. Som rada, že sa tam stretávam sa aj s niektorými kolegami z aktívnej kariéry. Je to nielen pre pedagóga, ale aj pre deti ťažká práca. Deti prichádzajú v desiatich rokoch, v osemnástich maturujú. Pripravujete ich do života a všetky svoje skúsenosti prenášate na nich. A práve to ma uspokojuje, že to akoby prefiltrujú do seba. A akí sú študenti? Nemožno povedať, že ako inde, pretože na tanečných konzervatóriách je veľká disciplína, aj keď sem-tam sa nájdu výnimky. Tie deti sú nastavené na presný režim. Hodiny majú od rána presne zadelené, takže sú veľmi disciplinovaní. Väčšinou sú pedantní, precízni a dôslední. Venujem sa tomu, čo je základ – teda klasický tanec. To je taká základná modlitba tanca. Jednoducho, od prvých pozícií, aby nebol nápor na telo. Deti však byvajú v prvých ročníkoch nervózne, lebo by chceli hneď tancovať a robiť veľké variácie, no musí to byť pomalý proces.

Ako sledujete zmeny v Trnave po desiatkach rokov, ktoré uplynuli odvtedy, čo ste odišli do Bratislavy?

Mesto sa, samozrejme, odvtedy zmenilo k lepšiemu. Len čo ma mrzí – mesto by mohlo byť čistejšie. A to nielen v centre, ale napríklad aj v okolitých častiach. Len nedávno som sa bola pozrieť pri kultúrnom dome na niekdajšej Barčovského ulici, kde sa do tamojšieho Coburgu chodilo na slávne čaje o piatej. Na túto časť Trnavy mám krásne spomienky, no ako to tam teraz vyzerá – ja som to nespoznávala. A pokiaľ ide o kultúrny život v meste, všetko sledujem, samozrejme, najmä aktivity divadla. Som rada, že Trnava sa posúva dopredu a je to krásne historické mesto.

Text a foto: Martin JURČO

Trnavský Lumen otvorí festivalovú sezónu

Trnava sa už po devätnásťkrát stane stredoeurópskym centrom gospelu. Prvý júnový víkend sa bude niesť v znamení motta Built on ROCK (Postavený na skale, alebo v znamení ROCKU). Organizátori sľubujú 3. a 4. júna na festivale Lumen kvalitnú hudbu, zaujímavé workshopy, prednášky a fotografickú výstavu.

Odkedy sa Lumen presunul z Mestskej športovej haly na Trojičné námestie, právom mu patrí titul najväčší gospelový festival v strednej Európe. Do Trnavy každý rok prichádza približne 8 000 mladých ľudí, aby prežili dva dni plné kvalitnej hudby a sprievodných festivalových akcií. Tento rok okrem iného uvidíte aj tanečné divadlo aTak a z programu si môžete vybrať aj niektoré zo sobotňajších workshopov či prednášok na zaujímavé a aktuálne celospoločenské témy.

Festivalom bude žiť námestie, mestský amfiteáter aj nádvorie radnice, ktoré bude oddychovou zónou viacerých hudobných i kultúrnych žánrov.

Posledné tri festivalové ročníky sa môžu pochváliť headlinermi svetovej gospelovej špičky. Legendárni Delirious?, Third Day a Switchfoot vás pred necelým rokom presvedčili o kvalitách gospelu a v júni majú na Slovensko namierené ďalšie kapely zvučných svetových mien.

Pridu Newsboys (U.S.A.) a ich frontman Michael Tait. Táto pop/rocková formácia, ktorá je momentálne na americkom turné, má na konte nomináciu na prestížnu cenu Grammy aj štvrtú priečku v hudobnom rebríku Billboard so skladbou Born Again. Uvidíte aj Parachute Band z Nového Zélandu a Chippa Kendalla zo skupiny Thebandwithnoname, ktorá už minulý rok roztancovala davy na námestí. Tanečnú elektronickú progressive scénu zastupuje DJ Andy Hunter. Ak je vám jeho hudba známa z filmov Matrix Reloaded, Italian Job a Alias, alebo poznáte Need for Speed Underground, určite už viete, na čo sa môžete tešiť... Fanúšikovia slovenského gospelu už tradične zažijú to najlepšie, čo doma máme.

Špeciálnym tohtoročným hosťom festivalu Lumen je Hudba z Marsu.

Všetko, čo vás o festivale zaujíma, si môžete prečítať na internetovej stránke www.fln.sk

Memoriál Karola Holoviča

Memoriály sú zvyčajne venované ľuďom, ktorí sa o niečo pričínili, niečo založili alebo azda len ostali v srdciach viacerých, ktorí si takto uctia ich pamiatku. Karol Holovič bol dlhoročný hokejista Trnavy a Dubnice, neskôr obetavý tréner nádejí trnavského hokeja, no predovšetkým nezabudnuteľný človek, ktorý nečakane zomrel vo veku 41 rokov v marci 1991. Práve jemu vzdali úctu mladí hokejisti – žiaci 7. ročníkov hokejových tried na memoriáli nesúcom jeho meno, ktorý sa uskutočnil koncom marca na Mestskom zimnom štadióne v Trnave.

Okrem domácich sa ho zúčastnili aj tímy z Prešova, Banskej Bystrice, Liptovského Mikuláša a Uherského Hradišťa. Jeden z najväčších mládežníckych turnajov slávnostne otvoril Ing. Bystrík Stanko, 1. zástupca primátora Mesta Trnava, spolu s pani Evou Holovičovou. Turnaj, na ktorom sa organizátorsky spolupodieľalo Mesto Trnava, trval tri dni, no domácim nádejam sa príliš nedarilo, v silnej konkurencii obsadili štvrté miesto. Dôvod na radosť však dal talentovaný brankár domácich Anton Ivanovič, ktorý získal individuálne ocenenie za najlepší brankársky výkon.

Po výsledkovej stránke sice domáci spokojní neboli, no posolstvo tohto memoriálu nebolo v získaných bodoch a strelených góloch. Tím trnavských nádejí spolu s trénermi J. Bachratým a R. Mackom položili kyticu a vzdali tichú úctu Karolovi Holovičovi aj na mieste jeho posledného odpočinku.

Dvadsaťpäť rokov Jarného behu stredoškôľákov

Dnes je už ťažko uveriť, že je to 25 rokov odvtedy, čo sa na trať pustili prví bežci – účastníci Jarného behu stredoškôľákov. Podujatie, ktoré je podnes spojené s menami ako Mgr. Daniela Bakošová, Mgr. Eduard Čordáš, Mgr. Jaroslav Lieskovský či p. Karol Duffek, tento rok uzavrelo prvé štvrtstoročie svojej existencie. Počas nej sa konalo na viacerých miestach – pretekári závodili v Kamennom mlyne, trnavskej Promenáde i na Dobrej Vode, kde sa uskutočnil aj tohtoročný závod. Za zmienku stojí jubilejný 10. ročník. Snehová chumelica a chlad vtedy pripomínali skôr decembrový či januárový beh, napriek tomu ostala tradícia Jarného behu stredoškôľákov zachovaná.

Aktuálneho ročníka sa zúčastnilo 84 pretekárov. Hoci nejde o najvyššie číslo v histórii JBS, aj táto účasť potešila. Ochrannú ruku nad podujatím i jeho organizačné zabezpečenie mali opäť na starosti Mgr. Bakošová a Mgr. Čordáš, ktorí v spolupráci s Mestom Trnavou pripravili podarenú akciu. Pozvanie prijali aj budúci stredoškôľáci zo základných škôl v trnavskom regióne. V kategórii žiačok si víťazstvo odniesla Michaela Nádaská zo ZŠ Kátlovce, prvenstvo medzi žiakmi získal Jakub Gašpar z Dechtíc. Petra Čavajdová zo Športového gymnázia vyhrala závod dorasteniek a Peter Madeja zo Strednej priemyselnej školy zasa závod dorastencov. Stredná priemyselná škola v tejto kategórii obsadila všetky tri medailové pozície. A darilo sa jej aj v kategórii najvyššej – kategóriu junioriek vyhrala ďalšia reprezentantka SPŠ Barbora Nováková. Najdlhšiu trať – 2 400 m absolvovali juniori, v ktorých vyhral David Božík zo SPŠ stavebnej. V histórii Jarného behu stredoškôľákov stálo na jeho štarte takmer 1 900 pretekárov a tohtoročný jubilejný 25. ročník dáva nádej, že toto číslo nebude konečné. *EG*

Poznáte nás...?

Trnava Pretorians

Pri slove pretorián človeku zvyčajne ihneď pride na um Rím. A je to skutočne tak, pretoriáni, alebo pretoriánska garda bola elitnou bojovou jednotkou starovekého Ríma, úzko spojená s osobou rímskeho panovníka. Česť Malého Ríma však dnes bránia iní pretoriáni. Nie s mečom, ale s hokejkou. A našťastie, iba na hokejbalovom ihrisku.

Trnava Pretorians je ďalším trnavským športovým klubom, ktorý nemá príliš dlhé dejiny, no nádejnú budúcnosť. Navyše, v športe, ktorý má tiež nádeje do budúcnosti. Hokejbal, ako už jeho názov napovedá, má čosi do činenia s ľadovým hokejom. Spolu s pozemným hokejom a florbalom, ďalšími príbuznými športmi sa však líši v jednej základnej črte. Hráči nekorčuľujú, ale bežia. Hokejbal sa hrá totiž na pevnom povrchu, často je ním asfalt či betón. Pravidlá sú veľmi podobné tým hokejovým, bodyčky či krosčky sú bežnou súčasťou hry. No góly sa nedávajú pukom, ale špeciálnou loptičkou oranžovej farby.

Tento šport natoľko zaujal zopár nadšencov, že si dali námahu a založili hokejbalový klub. Trnava Pretorians hráva vrbovskú hokejbalovú ligu, v čase tvorby tohto článku sa hráči pripravovali na odvetu play – off proti Scorpions Brezová. Na „domacom“ ihrisku (Pretorians zatiaľ hrajú vo Vrbovom) zvíťazili 2:1. V bránke a aj na úradoch je oporou tímu Tomáš Braniš, gólmán a zároveň prezident klubu. Okrem kvalitných výkonov sa Pretorians prezentovali aj ľudským gestom – na počesť svojho kamaráta a spoluhráča, ktorý odišiel v júli 2009, usporiadali vlni prvý Memoriál Lukáša Šergoviča. Športovci na svojich blízkych nezabúdajú, a to je hodné uznania. Viac o Trnava Pretorians na ich web stránke www.pretorians.wbl.sk alebo naživo na niektorom ich zápase.

Prezentácia výrobkov a služieb na Dňoch zdravia

Mesto Trnava v spolupráci s Regionálnym úradom verejného zdravotníctva v Trnave a ďalšími inštitúciami a organizáciami pripravuje Dni ZDRAVIA 2011. Uskutočnia sa pod záštitou primátora mesta Trnavy 16. až 18. júna 2011.

Účelom tohto podujatia je poskytovať občanom mesta praktické diagnostické, ošetrovateľské a informačné služby, ukážky a osvetu zdravého spôsobu života. Chceme vás osloviť, aby ste sa mohli do uvedeného podujatia zapojiť a predstaviť svoje produkty a služby, ktoré občanom ponúkate. Predajné aktivity sa uskutočnia 16. a 17. júna, t.j. vo štvrtok a v piatok.

Podrobnejšie informácie o podmienkach vašej prezentácie môžete získať u Mgr. Ingrid Huňavej, č. tel.: 32 36 168, alebo e-mail: ingrid.hunava@trnava.sk . Termín uzatvorenia prihlášok je 20. mája sa 2011. Prihlášku na uvedené podujatia môžete získať na www.trnava.sk (Kancelária Zdravé mesto Trnava).

Je očkovanie skôr škodlivé, ako prospešné...?

Takto sa pýtajú dnes viacerí ľudia, ktorí zostali zneistení po odvysielaní niektorých relácií s vysokou sledovanosťou, či krátkych šotov o očkovaní vo večerných správach. Ako to vlastne je s očkovaním? Na otázky Noviniek z radnice odpovedá MUDr. Miriam Ondicová – krajská odborníčka pre epidemiológiu z Regionálneho úradu verejného zdravotníctva v Trnave.

Hneď na začiatku uvediem, že sa chcem vyjadriť k vašim otázkam bez zaujatosti ako epidemiológ, ktorý pracuje vo verejnom zdravotníctve už takmer tridsať rokov. Za toto obdobie mojej pôsobnosti vykonali pracovníci kedysi Okresných hygienických staníc, neskôr Ústavov hygieny a epidemiológie, či Štátnych zdravotných ústavov, ktoré v súčasnosti nesú názov Regionálne úrady verejného zdravotníctva, v spádovom regióne okresov Trnava, Piešťany a Hlohovec okolo troch tisíc fyzických kontrol povinného očkovania detskej a dospeljej populácie v ambulanciách pediatrov a všeobecných lekárov pre dospelých.

Častým argumentom pre spochybňovanie očkovania sú nežiaduce reakcie po očkovaní...?

Opäť je potrebné vysvetliť základné pojmy. Po podaní každej očkovacej látky vzniká v tele očkovanej osoby reakcia ako odpoveď organizmu na antigén. Táto reakcia je žiaduca – očakávaná, pretože jej výsledkom je tvorba protilátok so vznikom imunity proti ochoreniu, ktorého antigén bol do tela vpravený, alebo tiež špecifický prejav v mieste podania očkovacej látky (chránička proti TBC). Tieto reakcie sú očakávané a sú dôkazom úspešnosti očkovania. Očakávané reakcie, alebo tiež fyziologické, môžu byť lokálne alebo celkové. Lokálne sa prejavujú v mieste aplikácie očkovacej látky ako začervenanie, mierna bolesť, buď spontánna, alebo na dotyk. Lokálna reakcia môže byť sprevádzaná obmedzením pohyblivosti alebo zdurením miesta očkovania a príslušných lymfatických uzlín.

Celkové očakávané reakcie sa prejavujú najčastejšie bolesťami hlavy, únavou, malátnosťou a zvýšenou teplotou. Pri aplikácii živých očkovacích látok (dnes lentrojevákina proti osýpkam, rubeole a mumpsu a BCG vakcína) sa za očakávanú reakciu považuje aj objavenie sa ľahkých príznakov ochorenia s charakteristickou vyrážkou (odpoveď na antigén osýpok) alebo krátkodobým zdurením kĺbov (odpoveď na antigén rubeoly). Celková očakávaná reakcia môže byť včasná - ak vznikne do polhodiny až do 2 hodín po aplikácii a oneskorená, ktorá vznikne po 2 až 72 h po podaní vakcíny. Najrizikovejším obdobím po očkovaní je vždy prvých 30 minút, preto lekári odporúčajú zaočkovaným osobám prečkať túto dobu v čakárni.

O nežiaducej reakcii (tiež nefyziologickej alebo nezvyčajnej) hovoríme vtedy, ak individuálna odpoveď organizmu očkovanej osoby vybočuje z rámca očakávaných a zvyčajných reakcií na určitú očkovaciu látku a prejaví sa príznakmi, ktoré nie sú charakteristické pre určitý druh očkovania. Medzi závažné nezvyčajné reakcie patrí napr. anafylaktický šok, už nehorovite o nežiaducej reakcii ale o komplikácii očkovania. Keď si však prečítate príbalový leták ku ktorémukoľvek lieku, všade sú uvedené aj jeho nežiaduce účinky. Pri posudzovaní akéhokoľvek liečiva vzhľadom na zdravie konkrétneho človeka, je nutné zvážiť riziko a benefit. Napríklad, je určite nebezpečnejšie neužívať pri potvrdenom infekčnom ochorení antibiotikum len preto, že v nežiaducich reakciách je uvedená bolesť žalúdka.

Patria medzi komplikácie očkovania aj diabetes alebo autizmus ?

Nepatria. Tieto ochorenia majú inú etiológiu (pôvod). Diabetes detí má genetický podklad - ide o dedičné odovzdávanie poškodeného patologického génu vzhľadom na toto ochorenie. K vzniku diabetu okrem genetických príčin môžu prispieť aj zápalové alebo nádorové ochorenia. A ak by príčinou neurologického ochorenia - autizmu bolo očkovanie, tak v súčasnosti by už bolo v populácii veľmi vysoké percento autistických detí... Možné nežiaduce reakcie či aj komplikácie očkovania lekári starostlivo sledujú. Ešte si z nedávnej minulosti dobre pamätáme, že proti poliomyelitíde – detskej obrne sa dlho očkovalo živou orálnou vakcínou („lyžička“). Keď sa v rámci pravidelnej epidemiologickej surveillancie (bdelosti) zistilo, že by vakcinálny vírus, ktorý sa po očkovaní vylučoval stolickou očkovaných detí, mohol meniť svoje vlastnosti v prostredí odpadových vôd, pristúpilo sa k výmene tejto živej očkovacej vakcíny za inaktívovanú - neživú vakcínu, ktorá sa v súčasnosti podáva spolu s ďalšími piatimi antigénmi v hexavalentnej forme.

Koľko nežiaducich reakcií po očkovaní vzniká ročne a aký majú charakter?

Popri kontrolách očkovania priebežne evidujeme písomné hlásenia nežiaducich reakcií po očkovaní očkujúcimi lekármi. Sú to také zmeny zdravotného stavu dieťaťa, ktoré privedú rodičov k rozhodnutiu znovu navštíviť lekára, aby posúdil situáciu. Po odbornom posúdení nežiaduce reakcie – ak ide skutočne o nežiaducu reakciu, lekár je povinný nám to nahlásiť, čo sa aj v praxi vykonáva. Vzhľadom na počty každoročne zaočkovaných detí v Trnavskom kraji proti jednotlivým ochoreniam je počet hlásených nežiaducich reakcií minimálny a neprekračuje číslo 10 v jednotlivých rokoch desaťročného obdobia. Evidované reakcie mali hlavne lokálny charakter so spontánnym odznením.

Prečo sa odrazu začalo toľko hovoriť o očkovaní, keď sa dlhé roky očkovalo a považovali sme to za samozrejmosť?

K tejto téme sa čoraz častejšie začali vyjadrovať ľudia „tíežodborníci“, ktorí nemajú príslušné medicínske odborné vzdelanie. Možný vznik závažných infekčných chorôb pri neočkovaní bagatelizujú a dávajú do popredia práve nežiaduce reakcie. V pozadí týchto ich snáh sú často praktiky alternatívnej medicíny či homeopatické prístupy. Na internete si každý dnes vyhladá množstvo informácií, ziaľ, aj pseudoinformácií, ktoré ho zneistia. Nedivím sa však rodičom, ktorí nepochybne pre deti chcú len to najlepšie – veď deti a zdravie sú tým najväčším darom, ktorý človek dostal...

Prečo je očkovanie na Slovensku povinné?

Povinnosť očkovania je zakotvená legislatívne nie kvôli sankciám, ale preto, že ide o prevenciu veľmi závažných ochorení, ktoré sa pri oslabení kolektívnej imunity začínajú v neimúnnej populácii šíriť a môžu vyvolať ťažké poškodenia zdravia. Toto sa už stalo v Nemecku, Francúzsku, Bulharsku, Grécku, kde sa začali šíriť epidémie osýpok. Neprítomnosť imunity pri odmietnutí očkovania si deti nesú stále so sebou, takže k ochoreniu môže prísť pri stretnutí sa s vyvolávateľom ochorenia, napr. pri ceste do zahraničia kedykoľvek, nielen v detstve, ale i v dospelosti. Keďže tieto ochorenia sa u nás vďaka vysokej zaočkovanosti zatiaľ nevyskytujú, to neznamená, že ich pôvodcovia – mikroorganizmy z prostredia vymizli.

Očkovanie je veľmi rozsiahla odborná téma, na ktorú určite nepostačí týchto pár riadkov. Chcela by som však aspoň týmto krátkym príspevkom upokojiť rodičov, ktorým vďaka odvysielaným reláciám vznikli pochybnosti, či očkovanie je bezpečné a prospešné pre zdravie ich detí. Zároveň by som chcela vyzvať tých rodičov, ktorí majú pochybnosti o prospešnosti očkovania, aby sa v prvom rade so svojimi otázkami obracali na odborníkov. Aj v našom RÚVZ sme ochotní poskytnúť im bezplatnú konzultáciu a zodpovedať ich otázky. *-red-*

Recepty zeleninových jedál – vyhlásenie súťaže

Vážení čitatelia, je najvyšší čas, aby ste do súťaže zeleninových jedál, ktorú vyhlasujú Kancelária Zdravé mesto Trnava a Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce Trnavskej univerzity, zaslali svoje obľúbené recepty zeleninových jedál. Súťaž bude vyhodnotená na Dňoch zdravia, víťazov odmeníme knižnými cenami. Recepty zasielajte na adresu Kancelária ZMT, Mestský úrad v Trnave, alebo na moju mailovú adresu: bchmelik@truni.sk

Cícer starej mamy (rýchly variant)

Potrebuje: konzervu vareného cícera (pol kila), konzervu olúpaných rajčín (100g), 1 cibuľu, olivový olej, 1/2 bujónovej kocky, soľ, mleté čierne korenie.

Cícer scedíme, opláchneme a necháme odkvapkať. Na panvici v troche oleja prehrejeme rajčiny pokrúpané na menšie kúsky. Môžeme ochutiť bujónovou kockou a dusíme na miernom ohni. Scedíme nakladanú papriku a pokrújame na pásky. Do panvice pridáme papriku, cícer a soľ. Chvíľu dusíme a preložíme do misy na servírovanie. Posypeme čerstvo zomletým čiernym korením a navrch poukladáme kolieska cibule. (Môžeme pripraviť aj z čerstvých surovín.) Podávame s čiernym chlebom a pohárikom červeného vína.

Rubriku podľa receptov talianskej kuchyne pripravil prof. MUDr. Bohumil CHMELÍK, Trnavská univerzita

POZVÁNKY

OTVORENIE KOSTOLOV

■ BAZILIKA SV. MIKULÁŠA

Máj – jún, september – december

Po – Pi: 10.00 – 12.00 h, 13.00 – 15.00 h

Ne: 14.00 – 17.00 h

Júl – august

Po – Pi: 10.00 – 12.00 h, 14.00 – 17.00 h

Ne: 14.00 – 17.00 h

■ KATEDRÁLA SV. JÁNA KRSTITEĽA

Máj – december

Po – Pi: 10.00 – 12.00 h, 14.00 – 17.00 h

Ne: 14.00 – 17.00 h

■ KOSTOL SV. JAKUBA – františkánsky

Máj – jún

So – Ne: 14.00 – 17.00 h

Júl – september

Po – Pi: 10.00 – 12.00 h, 14.00 – 17.00 h

So – Ne: 14.00 – 17.00 h

■ KOSTOL NAJSV. TROJICE – jezuitský

Máj – september

Po – Pi: 10.00 – 12.00 h, 14.00 – 17.00 h

So: 10.00 – 12.00 h

Ne: 14.00 – 17.00 h

■ KOSTOL SV. ANNY – uršulínsky

Máj – september

Po – Pi: 10.00 – 12.00 h, 14.00 – 17.00 h

So – Ne: 14.00 – 17.00 h

■ KOSTOL SV. JOZEFA – paulínsky

Máj – september

Po – Št.: 14.00 – 17.00 h

■ KOSTOL SV. HELENY

Máj – september

Po – Ne: 14.00 – 17.00 h

■ EVANJELICKÝ KOSTOL a. v.

Máj – september

Po – Pi: 10.00 – 12.00 h, 14.00 – 17.00 h

So – Ne: 14.00 – 17.00 h

POZVÁNKY

KNIŽNICA JURAJA FÁNDLYHO

■ **6. mája o 11.00 h**

v hudobnom oddelení

POP V OBRÁZKOCH

Vernisáž výstavy najkrajších výtvarných prác na hudobné motívy
V spolupráci s Gymnáziom Jána Hollého v Trnave

■ **17. mája o 10.45 h v Mamiklube na Spartakovskej 36**

MALIČKÍ A MAMIČKY

Rozprávanie s mamičkami na tému čítania a tvorivá dielňa pre deti

■ **19. mája o 17.00 h v čitárni ŽIVOT PO ARABSKY**

Stretnutie s Emire Khidayer, ktorá svojimi knihami, reportážami a stretnutiami s čitateľmi približuje arabský svet slovenskému publiku. Je advokátkou medzikultúrneho dialógu

■ **26. mája o 17.00 h v čitárni ORÁL HUMOR**

Čítačka novej tvorby členov i nečlenov Fóra humoristov

■ **31. mája od 9.00 do 15.00 h v oddelení pre deti a pobočkách Tulipán, Prednádražie a Vodáreň ČITAJME SI... 2011**

Pokus o prekonanie slovenského rekordu o Najpočetnejší detský čitateľský maratón. Je to ľahké, prídte so svojimi deťmi a podporte projekt na podporu čítania a Linky detskej istoty pri SV UNICEF. V roku 2010 sa zúčastnilo 21 234 detí zo 140 knižníc a ich pobočiek

■ **HUDBA OKOLO NÁS**

Hudobno-zábavné programy pre deti v školských kluboch v popoludňajších hodinách

hudobné oddelenie, Ul. M. Schneidera Trnavského 5

Záujemcovia o kolektívnu návštevu si môžu dohodnúť termín osobne

v hudobnom oddelení, telefonicky

(033/55 11 590)

alebo e-mailom hudobne_oddelenie@knizni.catrnava.sk

■ **MIKULÁŠ SCHNEIDER TRNAVSKÝ**

(24. 5. 1881 – 25. 5. 1958)

Hudobno-slovné pásma o živote a tvorbe svetoznámeho hudobného skladateľa. Hodina je doplnená počúvaním ukážok z bohatej fonotéky

■ **SŮŤAŽE PRE DETI**

13. mája o 15.00 h S ABECEDOU DO SVETA

20. mája o 15.00 h VEDOMOSTNÝ MILIONÁR

27. mája o 15.00 h SPOZNAJ HRAVO SVOJE TELO

GALÉRIA JÁNA KONIARKA

PRIPRAVOVANÉ VÝSTAVY:

■ **14. mája o 19.00 h v Synagóge – Centre súčasného umenia**

AKVIZÍCIE GJK – vernisáž

Výstava zo zbierok GJK k 35. výročiu založenia galérie. Výber z moderného a súčasného slovenského umenia po r. 1965

Kurátor výstavy: Vladimír Beskid

Výstava potrvá do 28. augusta 2011

■ **14. mája o 19.00 h v Synagóge – Centre súčasného umenia**

SAKRÁLNE UMENIE – vernisáž

Nová stála expozícia predstavuje základné kresťanské témy od barokových čias po súčasnosť. Výber diel zo zbierok GJK

Kurátor výstavy: Vladimír Beskid

SKÚTER III – BIENÁLE MLADÉHO UMENIA

Prehliadka aktuálnej mladej tvorby umelcov do 35 rokov

Kopplova vila GJK, kIUb 3, Kopplova vila GJK

Kurátor výstavy: Vladimír Beskid

Výstava potrvá do 6. júna 2011

Výstavy mimo GJK:

**Galéria Slovenského Inštitútu Berlin,
Zimmerstr. 27, 10969 Berlin**

**MÁRIA BALÁŽOVÁ, BLAŽEJ BALÁŽ:
Post-Geo-Text**

Predstavenie tvorby dvoch regionálnych
umelcov na poli post geometrickej
abstrakcie a konceptuálneho textu.

Kurátor výstavy: Vladimír Beskid

Výstava potrvá do 16. mája 2011

Stále expozície:

Kopplova vila GJK

■ JÁN KONIAREK (1878 – 1952)

– zakladateľ moderného slovenského
sochárstva

■ **KLENOTY DOMOVA** – slovenské
klasické umenie 20. storočia

■ **GALÉRIA PORTRÉTOV** – výber
diel z kolekcie portrétneho žánru
reprezentujúce vývoj portrétneho
maliarstva od konca 18.storočia po
súčasnosť zo zbierok GJK

EXPOZÍCIA JUDAÍK – z technických príčin
uzavretá do 13. mája 2011

Synagóga - Centrum súčasného umenia,
Halenárska 2

AKCIE / AKTIVITY

■ 2. – 6. mája v Kopplovej vile GJK

MULTIPLACE – medzinárodný festival
sieťovej kultúry

Projekt Viliama Slaminku pod názvom
„Kto je tu šéf“

2. mája o 18.00 h Michal Hvorecký & VJ
Zden – čítanie + projekcia

4. mája o 17.00 h – Peter Rónai, Vladimír
Beskid – prezentácia videí UCM Trnava
a Fakulty umení Košice / Slovenský
inštitút Budapešť

5. mája o 18.00 h Jana Kapelová,
Magdaléna Kuchtová – prednášky
o digitálnom umení

■ 14. mája od 10.00 do 24.00 h

NOC MÚZEÍ A GALÉRIÍ

Deň otvorených dverí v GJK – všetky
akcie, aktuálne výstavy a stále expozície
pre verejnosť prístupné bezplatne

■ TVORIVÉ DIELNE

V priestoroch Galérie Jána Koniarka sa
uskutočňujú tvorivé dielne a výtvarná
tvorba k aktuálnym výstavám pre MŠ a ZŠ
(podľa záujmu škôl)

DIVADLO JÁNA PALÁRIKA

2. pondelok 10.00 ■ 800 MÍL PO AMAZONKE

4. streda 19.00 ■ VŠETKO O ŽENÁCH

5. štvrtok 19.00 ■ PRESTUPNÁ STANICA

6. piatok ■ MALÁ KRAJSKÁ SCÉNICKÁ ŽATVA
2011

7. sobota 19.00 ■ MÁJOVÝ KONCERT ART
MUSIC ORCHESTRA

8. nedeľa ■ MALÁ KRAJSKÁ SCÉNICKÁ
ŽATVA 2011

9. pondelok 10.00 ■ ADELKINA CESTA ZA
ŠŤASTÍM

10. utorok 19.00 Z ■ MIERENIE alebo
DOBRODRUŽSTVO PRI OBŽINKOCH –
BENEFIČNÉ PREDSTAVENIE

11. streda 10.00 ■ OSTROV OBJAVOV

12. štvrtok 10.00 ■ MACO MAŤO hľadá
hniezdo

19.00 ■ VŠETKO O MUŽOCH

13. piatok 18.00 ■ ABSOLVENTI 2011
Súkromné tanečné konzervatórium D.
Nebylu

16. pondelok 19.00 ■ VRÁTILA SA RAZ
V NOCI

17. utorok 19.00 ■ PRESTUPNÁ STANICA

19. štvrtok 10.00 ■ ZMIERENIE alebo
DOBRODRUŽSTVO PRI OBŽINKOCH

20. piatok 10.00 ■ BENÁTKY POD SNEHOM
19.00 ■ BENÁTKY POD SNEHOM

23. pondelok 19.00 ■ LAW (Stefan
Lindberg) DAB Nitra

24. utorok 19.00 ■ PANDORINA SKRINKA

25. streda 19.00 ■ VRÁTILA SA RAZ V NOCI

27. piatok 19.00 ■ PRESTUPNÁ STANICA

28. sobota 19.00 ■ SVĚTĀ RODINKA
(G. Schwajda) Divadelný súbor J. Palárika,
Čadca
30. pondelok 19.00 ■ TAJOMSTVO GRETY
GARBO – Derniéra
31. utorok 19.00 ■ 800 MÍL PO AMAZONKE

ŠTÚDIO

3. utorok 19.00 ■ PARVA ROMA
4. streda 10.00 ■ TAJOMNÝ POKOJ VECÍ
11. streda 19.00 ■ PARVA ROMA
19. štvrtok 19.00 ■ PARVA ROMA
21. sobota 17.00 ■ TRNAVSKÉ LITERÁRNE
SLÁVNOSTI – vstup voľný

ZĀPADOSLOVENSKÉ MÚZEUM

KLARISKÝ KLĀŠTOR

Múzejné námestie 3

EXPOZÍCIE:

ARCHEOLÓGIA, GOTICKĀ TRNAVA, DEJINY
TRNAVY, UMELECKÉ REMESLO V ČÍNE
A JAPONSKU, KAMPANOLOGICKĀ EXPOZÍCIA,
ORATÓRIUM, ĽUDOVĀ HRNČINA, ĽUDOVÝ ODEV
ZĀPADNÉHO SLOVENSKA, PRÍRODA MALÝCH
KARPÁT, KRĀSA ZAŠLÝCH ČIAS, ŠTEFAN CYRIL
PARRĀK – POCTA KRĀLOVI ZBERATELOV,
SAKRĀLNE PAMIATKY

VÝSTAVY:

■ SPOMIENKA NA JÚLIUSA BALOGHA

výstava z tvorby trnavského maliara
k nedožitaj 90-tke
vernissáž v sobotu 14. mája 2011 o 20,00
výstava potrvá do 30. septembra 2011

■ KRESLENÝ HUMOR IVANA KOŠICKÉHO

Vernissáž v piatok 1. apríla o 15.30 h
Výstava potrvá do 23. 5. 2011

■ BOLO U NĀS MORE

nová prírodovedná výstava sprístupnená
od 10. marca 2011, potrvá do 31. 12. 2011

■ TRNAVSKÝ OBJEKTÍV

súťažná prehliadka neprofesionálnych
fotografov organizovaná TOS
vernissáž vo štvrtok 17. 3. 2011 o 17.00 h
výstava potrvá do 16. 5. 2011

■ KRĀSY ŽIVEJ PRÍRODY

predĺžená do 31. 12. 2011

■ TRNAVSKÉ DROBNOSTI

predĺžená do 30. 4. 2012

■ ZBIERKOVÝ PREDMET MESIACA

Mikuláš Schneider Trnavský (k 130. výročiu
narodenia)

PODUJATIA

■ 14. mája od 11.00 do 17.00 h

DEŇ OTVORENÝCH DVERÍ

■ 14. mája od 17.00 do 23.00 h

NOC V MÚZEU

■ NEDELE V MÚZEU

v Západoslovenskom múzeu v Trnave
– klariskom kláštore
každú nedeľu od 15.00 h prezentácie DVD
pre návštevníkov

DOM HUDBY M. SCHNEIDERA TRNAVSKÉHO

Ul. M. Schneidera Trnavského 5

EXPOZÍCIE:

PAMĀTNĀ IZBA MIKULĀŠA SCHNEIDERA
TRNAVSKÉHO, DEJINY CIRKEVNÉHO
HUDOBNÉHO SPOLKU, DVORANA SLĀVY
DOBRA
AKO POČÚVALI HUDBU NAŠE BABKY
A DEDKOVIA – expozícia hracích skriniek,
gramofónov a magnetofónov

MÚZEUM KNIŽNEJ KULTÚRY – OLĀHOV SEMINĀR

Námestie sv. Mikuláša 10

EXPOZÍCIA

■ WILLIAM SCHIFFER – ŽIVOT A DIELO SOCHĀRA A MEDAILÉRA

VÝSTAVA

■ MAPY A ATLASY

Výstava z historického knižného fondu
sprístupnená do 30. 9. 2011

---

*Západoslovenské múzeum, Galéria
Jána Koniarka, Divadlo Jána Palárika
a Knižnica Juraja Fándlyho sú
v zriaďovateľskej pôsobnosti Trnavského
samosprávneho kraja*

ZDRAVÉ MESTO

■ 6. mája o 9.00 h v Základnej škole na Atómovej ulici

HLIADKA MLADÝCH ZDRAVOTNÍKOV

Okresná súťaž žiakov i. a II. stupňa o Putovný pohár primátora
Organizátori: Územný spolok Slovenského Červeného kríža v spolupráci s Mestom Trnavou, Kanceláriou Zdravé mesto Trnava a ZŠ na Atómovej ulici

■ 26. mája o 17.00 hodine na Trhovej ulici v zasadacej miestnosti bývalého Tatraskla

Škola verejného zdravia

GENERICKÁ PRESKRIPCIA

Prednáša MUDr. Štefan Krištofík, MPH
Garant podujatia: prof. MUDr. Bohumil Chmelík, PhD., FZaSP, Trnavská univerzita

KALOKAGATIA

■ 4. mája o 8.00 h v ZŠ Kornela Mahra MAJSTROVSTVÁ KRAJA V MALOM FUTBALE starších žiakov a žiačok a mladších žiakov ZŠ

■ 3. mája o 14.00 h v západnom krídle radnice MOJA TRNAVA, vernisáž výstavy výtvarných prác žiakov materských, základných a stredných škôl

■ 10. mája od 9.00 h na Atletickom štadióne Antona Hajmássyho MAJSTROVSTVA OKRESU V ATLETIKE základných škôl

■ 9. mája o 9.00 h v Kalokagatii – CVČ SLÁVIK SLOVENSKA 2011 – Okresné kolo súťaže žiakov základných škôl v speve ľudovej piesne

■ 11. mája od 10.00 h v ZŠ Kornela Mahra MAJSTROVSTVÁ OKRESU MC DONALD CUP najmladších žiakov ZŠ

■ 12. mája o 9.00 h v Kalokagatii SLÁVIK SLOVENSKA 2011 – Krajské kolo súťaže žiakov základných škôl v speve ľudovej piesne s postupom do celoslovenského kola

■ 14. mája od 8.00 h v Kalokagatii Tété Model 2011, 9. ročník výstavy a súťaže plastických modelov

■ 18. mája o 9.00 v Kalokagatii TARZAN – okresná olympiáda žiakov prvého stupňa základných škôl s netradičnými športovými súťažami

■ 19. mája od 8.00 h v Kine Hviezda OKRESNÉ KOLO V DISCO Tancoch žiakov základných škôl

■ 20. mája od 8.00 h v ZŠ Kornela Mahra MAJSTROVSTVÁ KRAJA MC DONALD CUP najmladších žiakov ZŠ

■ 24. mája od 9.00 h na Atletickom štadióne Antona Hajmássyho MAJSTROVSTVA KRAJA V ATLETIKE základných škôl

■ 25. mája o 8.00 h v Kalokagatii ŠACHOVÝ REBRÍČEK STREDNÝCH ŠKÔL, 3. kolo + vyhodnotenie Šachový rebríček základných škôl, 3. kolo + vyhodnotenie,

■ 26. mája o 8.00 h v Kalokagatii VÝSTAVA KAKTUSOV

■ 28. mája o 15.30 h v Kamennom mlyne CESTA ROZPRÁVKOVÝM LESOM – tradičné podujatie pre trnavské deti a ich rodičov

MAMA KLUB – pre mamičky s deťmi na MD každý pondelok, utorok, štvrtok, piatok na Limbovej ulici v čase od 8.00 do 12.00 h a od 15.00 do 18.00 h

INTERNET PRE VEREJNOSŤ – Každý štvrtok od 13.00 do 16.00 h

POČÍTAČOVÉ KURZY – každý štvrtok od 10.00 h

ŠPORT

■ **4. mája o 17.30 h na Štadióne Antona Malatinského SPARTAK TRNAVA – MŠK ŽILINA**

■ **14. mája o 17.30 h na Štadióne Antona Malatinského SPARTAK TRNAVA – DUKLA B. BYSTRICA**

■ **21. – 22. mája o 10.00 h POHÁR PRIMÁTORA MESTA TRNAVY V TENISOVEJ ŠTVORHRE**

■ **25. mája o 17.30 na Štadióne Antona Malatinského SPARTAK TRNAVA – MFK RUŽOMBEROK**
Týmto zápasom sa končí jarná časť sezóny 2010 – 2011 Corgoň ligy

MESTSKÝ AMFITEÁTER

■ **29. apríla – 15. mája MAJSTROVSTVÁ SVETA V HOKEJI**
premietanie v kaviarni na projektore

■ **21. mája od 15.00 do 19.00 h v mestskom amfiteátri DEŇ RODINY**

■ **21. mája o 20.00 h v Cafe Amfik CAFE DE NUIT** s Petrom Kočišom

■ **27. mája o 20.00 h v amfiteátri DALIBOR JANDA**

KINO HVIEZDA

1. 5. o 17.30 h ■ BELLA
19.30 h ■ KRÁSNE VSTÁVANIE

2. 5. o 19.30 h ■ BELLA

3. 5. **FILMOVÝ KLUB NAOKO**
18.00 h ■ GRBAVICA

20.00 h ■ NA CESTE

4. 5. o 17.30 a 19.30 h ■ 127 HODÍN

5. – 9. 5. o 17.30 a 19.30 h ■ SVETOVÁ INVÁZIA

10. 5. **FILMOVÝ KLUB NAOKO**

18.00 h ■ PROTEKTOR

20.00 h ■ SPRÁVNÝ CHLAP

11. – 12. 5. o 17.30 a 19.30 h ■

HABERMANŮV MLÝN

13. – 15. 5. o 17.30 a 19.30 h ■ SKUTOČNÁ GURÁŽ

16. – 18. 5. ■ SKÚS MA ROZOSMIAŤ

16. 5. o 17.30 a 19.30 h, 17.5. o 16.00 h,

18. 5. o 17.30 a 19.30 h

17. 5. **FILMOVÝ KLUB NAOKO**

o 18.00 h ■ KATYŇ

20.00 h ■ KRÁLOVSTVO ZVERSTIEV

19. 5. o 17.30 a 19.30 h ■ DEVÍNSKY

MASAKER

20. – 23. 5. o 17.30 a 19.30 h DECKÁ SÚ

V POHODE

24. 5. **FILMOVÝ KLUB NAOKO**

18.00 h ■ TRAUMA

20.00 h ■ NA MAMUTA

25. – 26. 5. o 17.30 a 19.30 h ■ ČIERNA

LABUŤ

27. – 30. 5. o 17.30 a 19.30 h ■

MARHUĽOVÝ OSTROV

31. 5. **FILMOVÝ KLUB NAOKO**

18.00 h ■ SMÚTOČNÁ SLÁVNOSŤ

20.00 h ■ SOCIALIZMUS

DETSKÉ PREDSTAVENIA

1. – 3. 5. ■ RIO

1. 5. o 13.30 a 15.30 h, 2. 5. o 15.30 a 17.30 h, 3. 5. o 16.00 h

8. 5. o 13.30 a 15.30 h ■ TOY STORY – 3

14. – 15. 5. ■ NA VLÁSKU

14. 5. o 15.30 h, 15. 5. o 13.30 a 15.30 h

21. – 22. 5. ■ MEGAMOZOG

2. 5. o 15.30 h, 22. 5. o 13.30 a 15.30 h

28. – 29. 5. ■ GNOMEO A JÚLIA

28. 5. o 15.30 h, 29.5. o 13.30 a 15.30 h

VEŽA PRI BERNOLÁKOVEJ BRÁNE

■ **1. mája od 10.00 do 14.00 h**

KOMPÁNIA TRNAVSKÝCH ŽOLDNIEROV

PONÚKA BEZPLATNÚ PREHLIADKU

VEŽE mestského opevnenia spojenú so zaujímavým výkladom o dobovej kuchyni, stredovekej Trnave, rytierstve a mnohých iných útržkoch zo stredovekého života našich predkov

KALENDÁR KULTÚRNO-SPOLOČENSKÝCH PODUJATÍ V TRNAVE

- **2. mája o 19.00 h**
v západnom krídle radnice
TRNAVSKÁ HUDOBNÁ JAR 2011
DUE IN ETERNO (ČR)
 Ivana Kovalčíková – husle, Ivana Frajtová – husle
- **2. – 6. mája v Galérii Jána Koniarka**
MULTIPLACE – medzinárodný festival
 sieťovej kultúry
- **3. mája o 14.00 h**
v západnom krídle radnice
MOJA TRNAVA 2011, vernisáž výstavy
 14. ročníka výtvarnej súťaže
 Výstava je otvorená do 26. mája vždy
 v utorok a štvrtok od 10.00 do 12.00 h
 a od 14.00 do 17.00 h
- **4. mája o 13.00 h na Námestí SNP**
SPOMIENKOVÁ SLÁVNOSŤ
PRI PRÍLEŽITOSTI 92. VÝROČIA ÚMRTIA
GENERÁLA M. R. ŠTEFÁNKA
- **6. mája o 11.00 h v hudobnom**
oddelení Knihnice Juraja Fándlyho
POP V OBRÁZKOH
 Vernisáž výstavy najkrajších výtvarných
 prác na hudobné motívy
- **11. mája popoludní v Zariadení**
pre seniorov na Ulici T. Vansovej
BLAHOŽELANIE JUBILANTOM
- **12. a 13. mája na pešej zóne**
pred radnicou a na nádvorí radnice
MÁJOVÝ KVET – Kultúrne podujatie
 pre ženy a všetkých milovníkov krásy
 spojené s predajnou výstavou kvetov,
 módnou prehliadkou a výstavou Žena
 a móda, skrášľovacími procedúrami
 a prednáškami o pestovaní citrusov
 a bonsajov, vstup voľný
- **13. mája o 18.00 h**
v Divadle Jána Palárika
ABSOLVENTI 2011
 Súkromné tanečné konzervatórium D. Nebylu
- **14. mája od 10.00 do 24.00 h**
v Galérii Jána Koniarka
NOC MÚZEÍ A GALÉRIÍ
 Deň otvorených dverí – všetky akcie,
 aktuálne výstavy a stále expozície pre
 verejnosť prístupné bezplatne
- **14. mája o 19.00 h v Synagóge**
– Centre súčasného umenia
AKVIZÍCIE GJK – vernisáž výstavy zo
 zbierok GJK k 35. výročiu založenia galérie
- **14. mája o 19.00 h v Synagóge**
– Centre súčasného umenia
SAKRÁLNE UMENIE – vernisáž novej stálej
 expozície, ktorá predstavuje základné
 kresťanské témy od barokových čias po
 súčasnosť. Výber diel zo zbierok GJK
- **14. mája od 11.00 do 17.00 h**
v Západoslovenskom múzeu
DEŇ OTVORENÝCH DVERÍ
- **14. mája od 17.00 do 23.00 h**
v Západoslovenskom múzeu
NOC V MÚZEU
- **14. mája o 20.00 h**
v Západoslovenskom múzeu
SPOMIENKA NA JÚLIUSA BALOGHA
 vernisáž výstavy z tvorby trnavského
 maliara k nedožitej 90-tke
- **16. mája o 19.00 h**
v Dome kultúry Tirnavia
ROZHODCOVIA
 Účinkujú členovia SND Bratislava Tomáš
 Mašťalír, Vladimír Kobielsky, Branislav
 Bystriansky, réžia: Peter Mankovecký
- **18. mája o 19.00 h**
v Dome kultúry Tirnavia
IMT SMILE AKUSTIK TOUR 2011
- **19. mája o 17.00 h**
v Knihnici Juraja Fándlyho
ŽIVOT PO ARABSKY
 Stretnutie s Emire Khidayer, ktorá svojimi

knihami, reportážami a stretnutiami s čitateľmi približuje arabský svet slovenskému publiku

■ **20. mája o 18.00 h**
v západnom krídle radnice
TRNAVSKÉ LITERÁRNE SLÁVNOSTI 2011

Účinkujú: Nora Ružičková, Veronika Šramatyová, Mária Ferencuhová, Uršula Kovalyk, Monika Kompaniková
Hudba: H projekt

■ **21. mája o 17.00 h**
v štúdiu Divadla Jána Palárika
TRNAVSKÉ LITERÁRNE SLÁVNOSTI 2011

Účinkujú: členovia Trnavského literárneho klubu a priatelia zo slovenských literárnych klubov

■ **21. mája o 15.00 h**
v mestskom amfiteátri
DEŇ RODINY

Sv. omša na úvod celebruje arcibiskup Róbert Bezák. V kultúrnom programe účinkujú: Dominika Stará, páter Gabriel, kapely a detské súbory z Trnavy. Pre deti sú pripravené rôzne atrakcie, predstavenie klaunov, maľovanie na tvár, tvorivé práce a súťaže

■ **21. mája o 20.00 h v Cafe Amfik**
CAFE DE NUIT s Petrom Kočišom

■ **24. mája o 17.30 h v Zrkadlovej sieni**
Divadla Jána Palárika
TRNAVSKÁ HUDOBNÁ JAR 2011

POCTA M. SCHNEIDEROVI TRNAVSKÉMU
Vladimír Harvan – husle, Dimitrij Kopčák – viola, Katarína Kleinová – violončelo, Zuzana Suchanová – klavír, Lucia Harvanová – husle

■ **25. mája o 14.00 h pred radnicou**
KROK SO SCLEROSIS MULTIPLEX

Podujatie zamerané na dialóg chorých so zdravými, v trnavskom regióne známe aj ako Deň snečnic, spojené s verejnou zbierkou na rekondičné pobyty pacientov s diagnózou SM

Účinkujú: Bystrík Červený, Dominika Mirgová, Detský spevácky súbor pri ZŠ Vančurova

■ **25. mája o 19.00 h**
v Dome kultúry Tirnavia
GASP 3 – nová rytmicko-tanečná šou
Jána Ďurovčička

■ **26. mája o 17.00 h**
v knižnici Juraja Fándlyho
ORÁL HUMOR
Čítačka novej tvorby členov i nečlenov
Fóra humoristov

■ **26. mája o 20.00 h**
v Divadelnom štúdiu DISK v Trnave
POLYLÓG (Tok času)
Autori: B. Uhlár a kol. DISK, režisér: Blahoslav Uhlár, účinkujú: Monika Babicová, Jozef Belica, Milan Brežák, Daniel Duban, Monika Chudá, Ivan Kazimír, Pavol Lančarič, Ján Rampák, Alžbeta Sersenová, Petra Sokolovská

■ **27. – 29. mája od 9.00 do 18.00 h**
v Kalokagatii – Centre voľného času
XII. VÝSTAVA KAKTUSOV, SUKULENTOV, MÄSOŽRAVIEK A TILANDSIÍ (29. mája len do 16.00 h)

■ **27. mája o 20.00 h**
v mestskom amfiteátri
DALIBOR JANDA

■ **29. mája o 15.30 h pred radnicou**
HUDOBNÝ ŽIVOT MESTA
Tematická prehliadka mesta, sprevádza
Mgr. Kvetoslava Viskupičová

V prehľade sú uvedené podujatia, o ktorých informovali organizátori redakciu NzR do termínu uzávierky. Za zmeny, ktoré nastali po tomto termíne, redakcia nezodpovedá. Informácie o pripravovaných podujatiach je potrebné doručiť na e-mailové adresy redakcie (v tiráži) do 15. dňa predchádzajúceho mesiaca.

TRNAVSKÉ LITERÁRNE SLÁVNOSTI 2011

❖ **20. mája o 18.00 h v západnom krídle radnice**

LITERÁRNY VEČER

Účinkujú: Nora Ružičková, Veronika Šramatytová, Mária Ferenčuhová,
Uršuľa Kovalyk, Monika Kompaniková

Hudba: H projekt

❖ **21. mája o 17.00 h v štúdiu Divadla Jána Palárika**

LITERÁRNY VEČER

Účinkujú: členovia Trnavského literárneho klubu
a priatelia zo slovenských literárnych klubov

TRNAVSKÁ HUDOBNÁ JAR 2011

❖ **2. mája o 19.00 h v západnom krídle radnice**

DUE IN ETERNO (ČR)

Ivana Kovalčíková – husle, Ivana Frajtová – husle

Vstupné 2 eurá, dôchodcovia, študenti a držiteľia preukazu ZŤP 1 euro

❖ **24. mája o 17.30 h v Zrkadlovej sieni Divadla Jána Palárika**

POCTA MIKULÁŠOVI SCHNEIDEROVI TRNAVSKÉMU

Vladimír Harvan – husle, Dimitrij Kopčák – viola, Katarína Kleinová –
violončelo, Zuzana Suchanová – klavír, Lucia Harvanová – husle

Vstupné 2 eurá, dôchodcovia, študenti a držiteľia preukazu ZŤP 1 euro

MÁJOVÝ KVET 2011

12. a 13. mája na pešej zóne pred radnicou a na nádvorí radnice

Štvrtok 12. mája

9.00 – 18.00 h pred radnicou
PREDAJNÁ VÝSTAVA KVETOV A DOPLNKOV

9.30 – 12.00 h pred radnicou
**Vystúpenia detí z trnavských
materských škôl**

11.00 h na nádvorí radnice
SLÁVNOSTNÉ OTVORENIE
pozvánka na výstavu ŽENA A MÓDA
a na ostatné sprievodné podujatia

12.30 – 14.00 h pred radnicou
Vystúpenia detí zo ZUŠ M. Sch. Trnavského
hudba, spev, tanec

14.00 – 17.00 h v stánku na pešej zóne
SKRÁŠĽOVACIE PROCEDÚRY A KOZMETICKÉ
PORADENSTVO PRE ŽENY
zdarma

14.00 – 14.30 h **MAKAR BAND**
Gitarová skupina známych trnavských
hudobníkov

15.00 – 16.00 h **COLLECT**
hudobná skupina

16.00 h v zasadačej sále mestského
zastupiteľstva na radnici
PESTOVANIE CITRUSOV
Prednáška známeho citrusára Ing. R. Karasa

16.45 h v zasadačej sále mestského
zastupiteľstva na radnici
TVORBA BONSAJOV A STAROSTLIVOSŤ O NE
Prednáška Bonsai klubu

16.00 – 16.30 h pred radnicou
ORIENTÁLNE SLNIEČKO
detská tanečná skupina orientálnych tancov

17.00 – 18.00 pred radnicou
HUDBNÁ SKUPINA PRAMENE
(hudba 60. rokov)

Piatok 13. mája

9.00 – 17.00 h pred radnicou
PREDAJNÁ VÝSTAVA KVETOV A DOPLNKOV

10.00 – 11.30 h **Vystúpenia detí**
z trnavských materských škôl

14.00 – 15.00 h **Tanečné a hudobné**
vystúpenia žiakov ZUŠ M. Sch.
Trnavského

14.00 – 17.00 h v stánku na pešej zóne
SKRÁŠĽOVACIE PROCEDÚRY A KOZMETICKÉ
PORADENSTVO PRE ŽENY – zdarma

15.00 – 16.00 h
Hudobná skupina POKOJNÝ PIESOK
(bratia Gajlíkovci a Gabriel Vohlárik)

16.00 – 16.30 h
JARNÉ A LETNÉ TRENDY V MÓDE
Módna prehliadka, pripravil obchod
Benetton, Radlinského 4

17.00 – 17.45
Hudobná skupina AZÚCAR CUBANA
(salsa, son, merengue, cumbia, bolero)

Súčasťou podujatia budú zlosovateľné
dotazníky. Každý, kto vyplní a odovzdá
dotazník, sa stane účastníkom súťaže
o pekné ceny. Losovanie dotazníkov sa
uskutoční na záver oboch dní.

Novinky z radnice nájdete aj na www.trnava.sk

NOVINKY Z RADNICE – informačný mesačník mesta Trnava. Vydavateľ: Mesto Trnava. IČO: 00313114. Evidenčné číslo: EV 2899/09. Šéfredaktor: Ing. Pavol TOMAŠOVIČ, tlačový tajomník. Redaktorka: Elena Ursinyová. Grafická úprava: Andrej Crossmann. Redakcia: Radnica, Hlavná 1, 917 71 Trnava. Číslo telefónu: 033/32 36 344. E-mail: pavol.tomasovic@trnava.sk, elena.ursinyova@trnava.sk. Náklad 5 000 ks. Redakcia nevyžadované rukopisy a fotografie nevracia. Tlač: B-print, Dedin-ská 28 Trnava.